SVERIGES
VETERINÄRFÖRBUND
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**

E-POST: ***office@svf.se***
HEMSIDA: ***www.svf.se***
TELEFONTID: 9.00–11.30, 12.30–16.30
(MAJ–AUGUSTI: 9.00–11.30, 12.30–16.00)

KANSLI
TELEFON: 08-545 558 20
TELEFAX: 08-545 558 39

Ordförande:
TORSTEN JAKOBSSON, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 22
MOBIL: 070-372 95 10
E-POST: ***torsten.jakobsson@svf.se***

Kansli- och ekonomichef:
PER CARLSSON, ***pol mag***
TELEFON: 08-545 558 21
MOBIL: 070-567 12 35
E-POST: ***per.carlsson@svf.se***

Förhandlingschef:
ANDERS GRANELD, ***jur kand***
TELEFON: 08-545 558 26
MOBIL: 070-625 64 44
E-POST: ***anders.graneld@svf.se***

Ombudsman/förhandlare
JENNY FLORDAL, ***fil mag***
TELEFON: 08-545 558 25
E-POST: ***jenny.flordal@svf.se***

Informationschef
JOHAN BECK-FRIIS, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: ***johan.beck-friis@svf.se***

Generalsekreterare SVS:
CHRISTINA AROSENIUS, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 24
MOBIL: 070-717 73 19
E-POST: ***christina.arosenius@svf.se***

Bitr generalsekreterare SVS:
ELISABETH HERNBLAD TEVELL, ***leg vet***
TELEFON: 08-545 558 31
MOBIL: 070-216 30 95
E-POST: ***lisa.hernblad.tevell@svf.se***

Redovisningsansvarig
LINDA WIKSTRÖM, ***ekonom***
TELEFON: 08-545 558 23
E-POST: ***linda.wikstrom@svf.se***

Sekreterare
MARIANNE LUNDQUIST, SVS
TELEFON: 08-545 558 27
E-POST: ***marianne.lundquist@svf.se***

Administrativ assistent
KARIN MOSSBLAD HENRIKSSON, SVF
TELEFON: 08-545 558 28
E-POST: ***karin.henriksson@svf.se***

Plusgiro: 83 80-8 Allmänna kassan
15 39 33-7 Understödsfonden

Bankgiro: 530-52 22 Allmänna kassan

SVENSK
VETERINÄRTIDNING
se sista sidan

Dags för krafttag mot resistensutvecklingen

ETT FÖRSLAG TILL FÖRESKRIFTSÄNDRING som innebär en begränsning av veterinärens rätt att förskriva vissa läkemedel är nu ute på remiss. Det är en ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter om läkemedel och läkemedelsanvändning (saknr D 9) som innebär att veterinären endast får inleda behandling av djur med kinoloner och tredje och fjärde generationens cefalosporiner efter bakteriologisk undersökning och resistensbestämning. Förslaget kan studeras på Jordbruksverkets hemsida (www.jordbruksverket.se). Detta tycker jag är ett bra förslag. Jag tror det är nödvändigt att vissa restriktioner införs i regelverket, för att vi ska kunna behålla effektiva antibiotika till djur och människor.

Orsaken till förslaget är dels Socialstyrelsens bedömning av riskerna med att behandla djur med preparat som är sistahandsval vid vissa sjukdomar hos människa, dels EFSAs (European Food Safety Authority) beskrivning av riskerna för folkhälsan med resistenta bakteriestammar i livsmedel och hos livsmedelsproducerande djur.

Det är alltså viktigt att vi veterinärer tar vårt ansvar i strävan att begränsa resistensutveckling hos bakterier som koloniserar djur. Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap (SVS) har sedan länge en generell antibiotikapolicy. Smådjurssektionen och Husdjurssektionen har dessutom utarbetat antibiotikariktlinjer som finns tillgängliga på veterinärförbundets hemsida (www.svf.se). Hästsektionen är i det närmaste klar med sina antibiotikariktlinjer. Antibiotikapolicyn och riktlinjerna bör vara en ledstjärna för alla veterinärer vid behandling av infektionssjukdomar hos djur och ett led i arbetet med att minska resistensutveckling hos bakterier i djurpopulationen.

Den kliniska diagnostiken baseras ofta på resultat från laboratorieundersökningar. Resultaten från dessa kommer antingen från mätinstrument eller från bedömningar gjorda av en enskild individ. Gemensamt för alla typer av resultat är att man måste kunna visa hur tillförlitliga de är (kvalitetssäkrade). Många djursjukhus och kliniker har egna klinisk-kemiska och mikrobiologiska laboratorier som tyvärr ofta saknar kvalitetssäkringssystem. Det räcker t ex inte att laboratoriet använder sofistikerad mätutrustning om det inte också omfattas av extern kvalitetssäkring eller tolkning för djur av mätresultat i utrustning som utvärderats för humant bruk. SVS har identifierat detta som ett problemområde och har därför startat ett initiativärende med namnet ”Kvalitetssäkring av klinisk-kemiska och bakteriologiska provtagningar vid djursjukhus och kliniker”.

Avslutningsvis kan nämnas att SVS under detta år kommer att bli mer synligt i Svensk Veterinärtidning. De olika sektionerna kommer att presentera aktuella aktiviteter i vartannat nummer av tidningen. Detta gör vi för att alla medlemmar ska få en större insikt i det förtjänstfulla arbete som pågår i de olika sektionerna inom SVS.

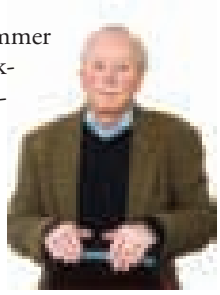

PER JONSSON
ordförande SVS

innehåll

ledare av P Jonsson

Dags för krafttag mot resistensutvecklingen 3

reportage av S Fredriksson

Nya ordföranden lovar att satsa hundra på 80 procent 6

vetenskap – granskad artikel

Litteraturstudie
Testikeltumörer hos hund av V R S Zadeh 11

månadens epiztel 21

vilken är din diagnos?

– EKG 23
– Svar 52

allmänt

En titt i kristallkulan på Läkemedelskongressen av C Arosenius 24

Rådslag om djurskyddskontroll av K Hammarberg 27

Reseberättelse
”Strategy of zoonosis prevention on climate change” i Taiwan av A Albihn 31

Baltiska veterinärers flykt till Sverige
Del 3: Flyktingen som gjorde akademisk karriär i USA av B Gustafsson och S Einarsson 35

Avgifter och premier för 2012 av P Carlsson 38

fackliga frågan

Visstidsanställning får inte vara längre än två år av F Ritter 41

från styrelsen

Rapport från förbundsstyrelsen i november 2011 av JK Larsson 42

disputationer

Fågelinfluensavirusets försvarsmekanismer 43

Utvärdering av sjukdata för mjölkkor i Norden 44

FVF informerar

Den danska modellen av L Nordfors 45

ansvarsärende

Besiktigade hästar på ett undermåligt sätt av J Beck-Friis 47

noterat

- Ingen MRSA hos svenska avelsgrisar 46
- Vattensmitta orsakade 27 000 sjukdomsfall 46
- SVAs hemsida bland de bästa i Sverige 50
- Blandras populärast bland hundägare 52
- Antibiotikaresistenta bakterier på kycklingkött 52
- Veterinärstudent dömd för djurplågeri 53

kanslinytt 51

kongresser & kurser 54

kåseri

”Nu vet du vad det är som gäller” av L Brattberg 61

svensk veterinärlegitimation 62

specialistkompetens 62

VETGROSS
HELHETSLEVERANTÖR FÖR DIN VETERINÄRVERKSAMHET
REGISTRERA DIN ORDER
VIA VÅR WEBSHOP!
Erbjudande!
Klippmaskin AGR Vetpack 1699 kr
(ord pris 2162:-)
Erbjudandet gäller endast order via vår webshop och tom. 2012-01-31, alla priser exklusive moms.
www.vetgross.se Tel 0771-21 24 00 • info@vetgross.se

Familjen Jakobsson har tagit ett stort steg och flyttat från Jönköping till Stockholm. En tacksamhetens tanke sänds till dem som beslutade om att investera i fastigheter på Kungsholmen.

Nya ordföranden lovar att satsa hundra på 80 procent

Det spelar ingen roll att veterinärförbundets nya ordförande Torsten Jakobsson har en varierad veterinär yrkeskarriär på cirka 30 år bakom sig. Han är för alltid förknippad med sina drygt tre år på Djurskyddsmyndigheten. En del av den dåvarande myndighetens beslut häcklades rejält i pressen och det finns medlemmar som uttalat sin skepsis till valet av förbundsordförande. Motfrågan till dem är given – vad hette din kandidat?

Text och foto:
Suzanne Fredriksson

Veterinärtidningen lyckades fånga den nya ordföranden mellan installation i nya arbetsrummet, inflyttning i ny bostad och inskolning av ettåriga dottern på dagis. Det är en hektisk tid för familjen Jakobsson. En konsekvens av valprocessen som vi återkommer till senare.

Hur känns det att ha blivit vald efter att ha varit ensam kandidat till ordförandeposten?

– Det är klart att det hade varit roligare om fler utnyttjade sin nominerings- och rösträtt. Det gäller såväl fullmäktige som styrelseledamöter och ordförande. Det har varit ganska trögt under många år, en trend som alla organisationer känner av. Men jag blev tillfrågad och svarade ja. Nu är jag här och jag ser fram emot att få vara med och leda Sveriges Veterinärförbund två år framåt, säger Torsten som inför valet lovade att helt fokusera på sitt ordförandeskap.

Det kommer han också att göra med en anställning på 80 procent. Övrig tid är det dottern som gäller.

DÅTID

För dem som inte läst tidigare artiklar om Torsten eller kanske inte var med på den tiden Djurskyddsmyndigheten fanns, följer här lite ”dåtid”.

Torsten hade under många år arbetat med djurskyddsärenden som länsveterinär och han var chef för djurskyddsenheten på Jordbruksverkets djuravdelning. Att han skulle bli en av frontfigurerna på den nya Djurskyddsmyndigheten låg helt i linje med detta.

– En stor del av mitt arbete på Jordbruksverket handlade om samordning av djurskyddskontrollen, jag var till exempel ordförande i centrala tillsynsgruppen.

Elaka tungor påstår att den nya myndigheten skapades i ett politiskt spel, var det så?

– Ja, det kan man väl säga. Så tillkom länsstyrelserna på 1600-talet också. Det är klart att det var politik. Vad som är alldeles säkert är att myndigheten inte var ett eget påfund av oss som jobbade där. Vi hade ett uppdrag utifrån ett regleringsbrev precis som alla andra myndigheter, säger Torsten som förklarat det här några gånger tidigare.

– Jag tycker att vi gjorde ett bra jobb utifrån vårt uppdrag. Vi omarbetade till exempel 15 föreskrifter tillsammans med de grupper och näringar som berördes, vilket inte fick särskilt mycket uppmärksamhet, säger Torsten.

Du tänker på uppmärksamheten de frågor fick som media fokuserade på, förbud mot att agna med levande bete till exempel?

– Ja, det fanns inte hejd för hur mycket man kunde driva med oss då. Men nu får jag chansen att påminna dem som gjorde sig lustiga då – även i denna tidning – att en stor fiskenation som Norge har haft förbud mot levande agn sedan 1930-talet.

När Djurskyddsmyndigheten lades ner efter bara tre och ett halvt år var det ett hårt slag mot medarbetarna.

– Om en verksamhet inte fungerar kan man kanske lättare acceptera ett nedläggningsbeslut. Men i vårt fall fungerade arbetet utmärkt. Vi hade extremt kvalificerade medarbetare, många var disputerade till exempel, och mycket bra arbetsklimat, berättar Torsten som efter avvecklingen återgick till att bli länsveterinär.

NUTID

Det var lite om Torstens efterhängsna bakgrund. Nu gäller det nutid. Vad är den mest aktuella frågan för dig just nu?

– Hur jag får igång datorn. Skämt åsido, Evamari Lewin har lyckats väldigt bra i sina kontakter med Läkarförbundet och det finns nu ett etablerat samarbete som måste bibehållas. Arbetet med alla frågor som berör ”one health” är rykande aktuella. Antibiotikaproblematiken speglar detta tydligt.

– Den avreglerade apoteksmarknaden har

Foto: Johan Beck-Friis

Att Torsten skulle bli engagerad i Djurskyddsmyndigheten var ganska givet. Här tillsammans med kollegan Karin Åhl utanför den byggnad som skulle inrymma myndigheten under tre och ett halvt år.

Torsten har haft många förtroendeuppdrag genom åren, till exempel fullmäktigedelegat.

Länsveterinärsjobbet har dominerat i Torstens yrkesliv. Bilden är från en kurs gällande djurskyddsdeklaration för gris.

inneburit en del problem för veterinärkåren. Här måste SVF fortsätta att utöva påtryckningar på de olika aktörerna inom apoteksbranschen. Överhuvudtaget finns det mycket att göra inom hela läkemedelssfären, säger Torsten och understryker att det är av stor vikt att veterinärkåren är representerad i utredningar och dylikt som berör läkemedel.

Han nämner också det pågående ViLA-projektet (villkorad läkemedelsanvändning) som enligt honom och stora delar av veterinärkåren är ett steg i helt fel riktning.

– Den nya behörighetslagen skärper kraven för dem som arbetar under kvalificerad ledning på kliniker och djursjukhus, medan man lättar på kraven för mjölkproducenterna. Såväl veterinärer som läkare inser faran i att lekmän får ställa diagnos och bedöma behovet av antibiotikabehandling, kommenterar Torsten och aviserar att SVF kommer att fortsätta att debattera denna fråga tillsammans med läkarna.

– SVS är en viktig del när det gäller opinionsbildning i den här typen av frågor. Det är genom SVS och sektionerna vi kan få stöd för ett enigt agerande, menar han.

En förbundsordförande har inte bara externa frågor att jobba med, även den interna ruljansen måste ständigt ses över och finslipas. Till fullmäktigemötet i maj ska styrelsen presentera en översyn av hur den nuvarande organisationen (infördes 2006) med två självständiga delföreningar, Anställda Veterinärers Förening och Företagande Veterinärers Förening, har fungerat och vilka konsekvenser omorganisationen fått. Även stadgar och valprocesser ska ses över. Här återknyter Torsten till inledningen av artikeln och hans egen hektiska inledning på året.

– Det är alldeles för kort tid, en månad, mellan valresultat och tillträde. Säg att valet stått mellan flera kandidater, då hade det blivit betydligt svårare att komma igång. Det är inte bara att begära tjänstledigt och flytta till Stockholm, säger Torsten med en lätt suck.

Han och hans familj har tagit ett stort steg i och med Torstens beslut att ställa upp som ordförande.

– Vi har ändå haft ett otroligt flyt. Min sambo har fått jobb som enhetschef på miljökontoret i Tekniska Nämndhuset ett par kvarter

bort, och vi fick dagisplats till dottern direkt, säger Torsten, medveten om köerna till allt i Stockholm.

Han sänder en tacksamhetens tanke till dem som en gång i tiden beslöt att SVF skulle investera i fastigheter på Kungsholmen. Ordföranden behöver aldrig lägga tid på att ordna boende.

– Oavsett om man blir en pendlande ordförande eller flyttar är det krävande och det är från privatlivet kostnaderna för detta tas. Just nu befinner jag mig i en fas i livet när det var möjligt att satsa på det här. Mina fyra barn i tidigare äktenskap är vuxna och spridda från Luleå till Bordeaux, så jag behöver inte ta några geografiska hänsyn till dem längre.

– Mandatperioden, för närvarande två år, bör prövas ur flera aspekter. Två år är egentligen bara en startsträcka för att komma igång. Kanske kan det vara en fördel att ha så kort tid om man måste övertala någon att ställa upp, men det är ändå så lång tid att det får stora konsekvenser för en egen företagare till exempel, resonerar Torsten.

– Att ha en given successionsordning där vice jobbas in som blivande ordförande kan kanske vara en annan och tryggare väg att gå. Det tål hur som helst att diskuteras hur vi ska få medlemmar som har mer än fullt upp med sitt yrkesutövande att engagera sig i föreningslivet.

– Det finns väldigt lite tid för fackligt arbete på de flesta arbetsplatser. Som anställd på en länsstyrelse har man rätt till tio dagars betald ledighet för förtroendeuppdrag. Det är inte alla som har den förmånen, säger Torsten.

FRAMTID

Hur ser framtiden ut, vad är veterinärförbundets största utmaning?

– Utmaningen är att behålla vårt höga medlemstal. Många fack- och yrkesförbund tappar kontinuerligt medlemmar, vi har inte haft den trenden hittills.

– Att fånga upp dem som är utbildade utomlands, vilka blir fler och fler, är viktigt. De har inte som studenterna i Uppsala en naturlig väg in i förbundet, utan måste värvas aktivt. Initiativet att arrangera en informationsdag för utlandsutbildade likt den som hölls i höstas är något vi måste fortsätta med, säger Torsten.

– Vi kommer att gå en tuffare arbetsmarknad till mötes, det är troligt även om prognoser kan slå fel, och det håller på att ske en strukturomvandling inom djursjukhusbranschen med större aktörer och starkare arbetsgivare. Det behöver inte vara negativt, det kanske visar sig att dessa är mer professionella arbetsgivare, men vi måste vara beredda på attitydförändringar.

– Gällande veterinäryrket vill jag envist och uthålligt framhäva vår samhällsfunktion. Det finns en betydande grupp kolleger inom livsmedelsindustrin som i princip är helt anonyma. Det måste vi helt enkelt ändra på.

Även om den nya ordföranden anser att tidningen är en viktig del i veterinärförbundets verksamhet, så lider intervjutiden mot sitt slut. Torsten har massor att göra. Inloggning till förbundets server måste till exempel fixas bums. Arbetet för den nya ordföranden kan börja. ■

Den viktigaste uppgiften av dem alla – att vara pappa. En alldeles ny liten dotter visas upp för kolleger under veterinärförbundets jubileumsseminarium för lite mer än ett år sedan.

VAHID REZA SARRAF ZADEH, leg veterinär, specialist i hundens och kattens sjukdomar*
Handledare: Karin Nygren, leg veterinär, specialist i hundens och kattens sjukdomar,
Blå Stjärnans Djursjukhus, Göteborg.

Litteraturstudie

Testikeltumörer hos hund

Testikeltumörer är vanligt förekommande hos äldre hundar. De tre huvudtyperna är sertolicellstumör, seminom och interstitialcellstumör. De är sällan fatala men kan orsaka benmärgsdepression med allvarliga konsekvenser och eventuellt dödlig utgång. Det är inte ovanligt att hitta två eller flera olika typer av tumörer i samma testikel. Artikeln beskriver patofysiologi, klinisk bild, diagnostik och behandling av testikeltumörer hos hund. Den utgör författarens examensarbete för specialistutbildning i hundens och kattens sjukdomar.

granskad artikel

FIGUR 1. *Kryptorkism är en viktig riskfaktor för utveckling av testikeltumörer. Interstitialcellstumör hos en elvaårig bichon frisé med ingunial kryptorkism.*

INLEDNING

Hos hanhundar är testikeln, efter huden, den vanligaste platsen för utveckling av neoplasi (18). Testikeltumörer förekommer framför allt hos äldre hundar (18). Hundar yngre än sex år löper mindre risk att drabbas av testikeltumörer (4, 48). Det är inte ovanligt att hitta två eller flera sorters tumörer i samma testikel (26). Kryptorkism är en viktig riskfaktor för utveckling av testikeltumörer (19) (Figur 1). Ungefär 20 procent av alla testikeltumörer upptäcks i kryptorkida testiklar (36). De tre huvudtyperna är sertolicellstumör, seminom och interstitialcellstumör (18, 34). Testikeltumörer är oftast inte maligna då de sällan metastaserar (30, 48). Vid metastasering sker detta vanligtvis till regionala lymfknutor såsom inguinal- eller sublumbarlymfknutorna, men metastaser har även rapporterats i lungor, hjärna och hud (16, 36). Metastasering från andra tumörer till testikeln är sällsynt men kan inträffa. Primärt gastrointestinalt karcinom med metastasering till testikel finns beskrivet hos hund (14).

Feminisering är huvudsakligen associerad till sertolicellstumör men kan även ses vid interstitialcellstumör och undantagsvis vid seminom (30, 37, 41, 47, 48). Eftersom kastrering av hanhund utan medicinsk indikation inte är särkilt vanligt i Sverige kan det antas att testikeltumörer förekommer oftare här än i länder där fler hanhundar som inte går till avel kastreras. Syftet med denna litteraturstudie är att beskriva testikeltumörer hos hund vad avser symtom och diagnostik samt behandling och prognos.

TESTIKELNS UPPBYGGNAD OCH FUNKTION

De genitala organen hos hanhundar består av två testiklar, två bitestiklar (epididymis), två sädeskanaler (semini- ➤

ferous tubules), en accessorisk könskörtel (prostata) och penis (5). Testiklarna är solida, ovala organ i en gemensam kapsel. De har både endokrina och exokrina funktioner. Den endokrina delen, vilken innebär könshormonsyntes, fungerar bra i kroppstemperatur medan spermieproduktionen, den exokrina funktionen, har ett lägre temperaturoptimum. Den extraabdominella placeringen bidrar till temperaturreglering i testiklarna så att spermieproduktionen optimeras (11). Sädessträngens vaskulära arkitektur, kremasterns muskelfunktion och skrotums struktur och funktion bidrar tillsammans till att upprätthålla rätt temperatur i testiklarna (52). Den yttre sidan av testikeln är slät, förutom i polerna och längs ena kanten där bitestikeln fäster. Det mjuka, gul- eller brunfärgade testikelparenkymet består av en blandning av sädeskanaler och interstitiell vävnad (52).

Testikeln är funktionellt indelad i tre delar: interstitiell vävnad, det basala celllagret och sädeskanalerna (5). Den interstitiella vävnaden innehåller interstitialceller som omges av bindväv, blodkärl och lymfkärl (11). Interstitialcellerna producerar androgener och är den viktigaste komponenten i den endokrina delen av testikeln även om sertoliceller också har en viss roll i hormonproduktionen. Androgenerna är involverade i spermieproduktionen och är av betydelse för könskörtlarnas homeostat och sekundära könsegenskaper (52). Det basala cellagret innehåller spermatogonier som delas via mitos. I sädeskanalerna undergår spermatocyterna meios och utvecklas till mogna spermier (5). Sädeskanalerna tillhör den exokrina delen av testikeln (52). Deras vägg består av sertoliceller och spermiebildande celler från germinalepitel. Sertoliceller har både stödjande och hormonproducerande egenskaper (11). De är involverade i bildning av spermier och är mer resistenta mot skadliga ämnen jämfört med andra testikelceller. Östrogenproduktion i testikeln härrör till största delen från sertolicellerna (52).

TYPER AV TESTIKELTUMÖR

Sertolicellstumör

Sertolicellstumörer har sitt ursprung i sertoliceller från sädeskanalerna (30, 36). Denna tumörform är i de flesta fall lobulär och har en vit eller grå snittyta (30) (Figur 2a och 2b). Tumören är vanligtvis hård i konsistensen då den innehåller fibrös vävnad (25), och orsakar som regel påtagliga storleksförändringar av testikeln (36). Resterande testikelvävnad i den drabbade testikeln och i den kontralaterala testikeln undergår atrofi. Ungefär 30–50 procent av alla sertolicellstumörer utvecklas i kryptorkida testiklar (35, 45). Denna tumörtyp är bilateral hos cirka tio procent av drabbade hundar och cirka 20 procent av hundar med sertolicellstumör har en annan tumörform samtidigt i testikeln (49). Även om alla raser kan drabbas av sertolicellstumör är boxer, shetland sheepdog, weimaraner, cairnterrier, pekines och collie överrepresenterade. Mest drabbade är medelålders till äldre hundar (49). I en studie av 67 hundar med sertolicellstumörer var medelåldern 9,5 år. Majoriteten var ensidiga tumörformer, 30 procent abdominella, tio procent inguinala och 60 procent var skrotalt lokaliserade. Mindre än tio procent av hundarna hade tumörer i båda testiklarna (58). Sertolicellstumör metastaserar i mindre än tio procent av fallen. Eventuell spridning sker vanligen till de regionala lymfknutorna men kan ibland fortsätta till paraaortiska och mesenteriala lymfknutor (36). Metastasering till lungor och njurar samt hypertrofisk osteoartropati som paraneoplastiskt fenomen finns också beskrivet (1). Risken för malignisering är större för sertolicellstumörer än för andra typer av testikeltumörer hos hund (49).

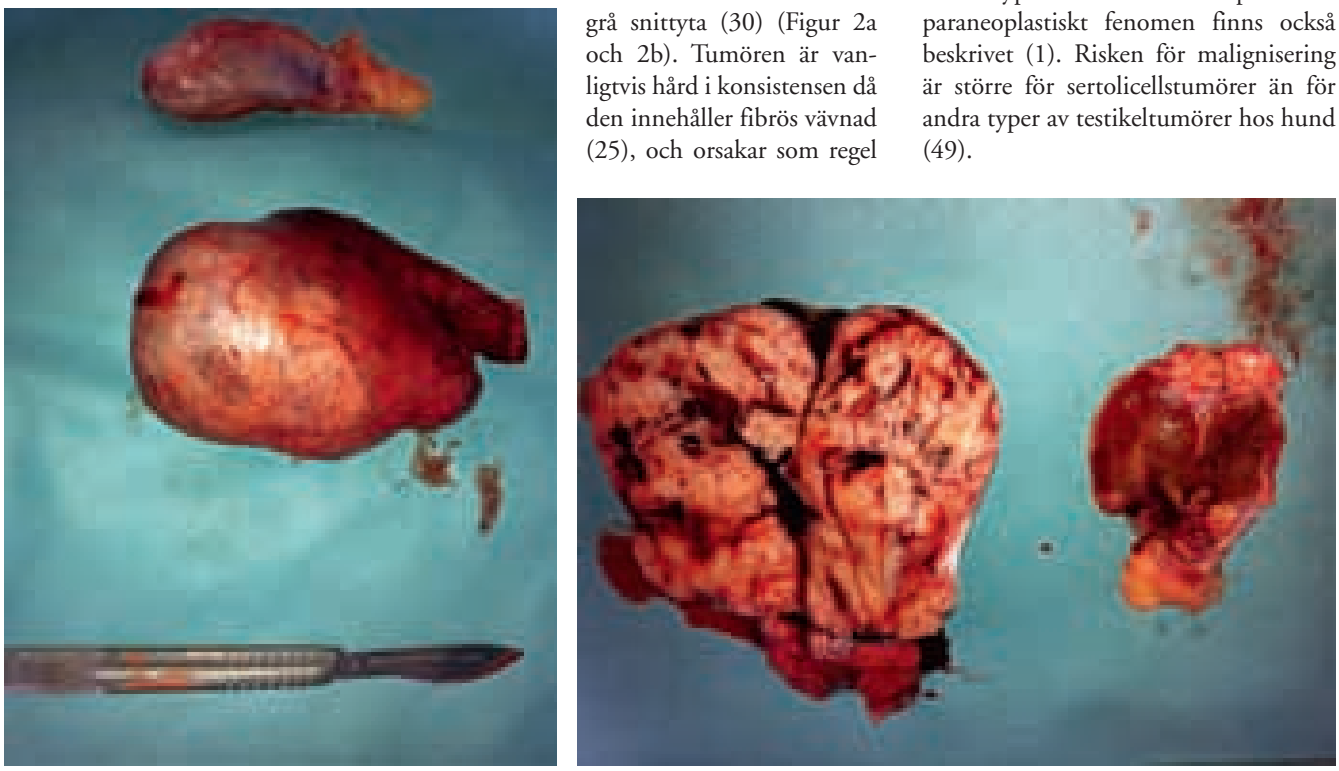

FIGUR 2A OCH 2B. *Sertolicellstumörer är i de flesta fall lobulära och har en vit eller grå snittyta. Tumörförvandlad testikelvävnad från en tioårig spinone drabbad av sertolicellstumör.*

Sertolicellstumör är den tumörtyp som framför allt är associerad med feminisering (24, 33, 58). I en studie av 36 hundar med sertolicellstumör upptäcktes kliniska symtom som var relaterade till tumörens östrogenutsöndring hos endast sex hundar (17 %). Dessa omfattade bilateral symmetrisk alopeci och gynekomasti. Hundarna hade en uppenbar förstoring av den drabbade testikeln och en atrofisk kontralateral testikel. Övriga 30 hundar i studien hade inga symtom relaterade till östrogenaktivitet. Nio av dessa 30 hade testikelförstoring. Fyra hundar av samtliga 36 (11 %) hade tumörer i båda testiklarna. Hos fem (14 %) upptäcktes metastaser i lungor, njurar, lever, mjälte eller bäckenlymfknutor (9).

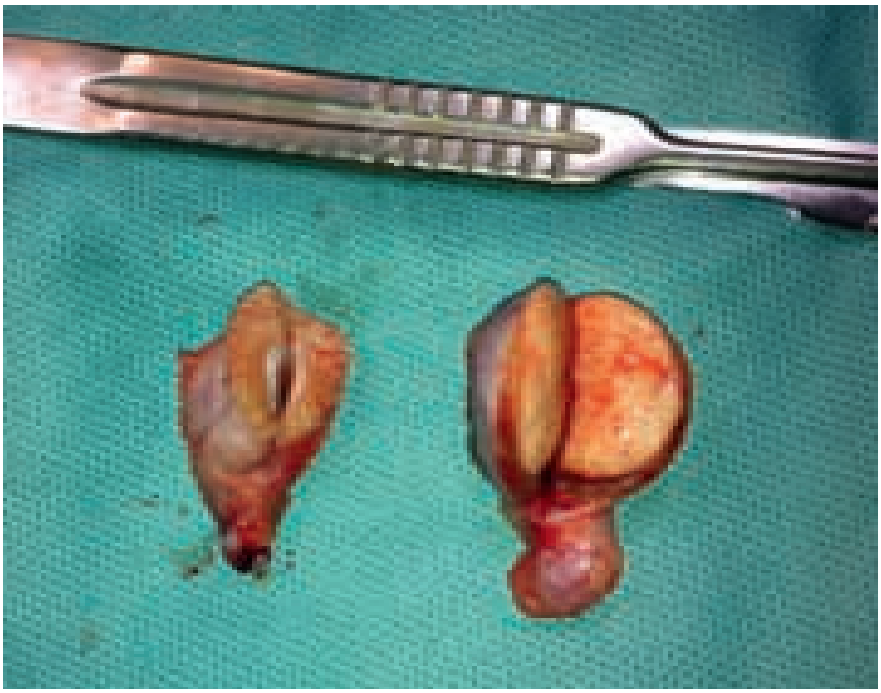

FIGUR 3. *En lindrig testikelförstoring är många gånger det enda kliniska symtomet vid interstitialcellstumörer. Vävnadsförändringar i testikeln orsakade av en interstitialcellstumör hos en elvaårig bichon frisé.*

Seminom

Seminom härstammar från groddcellerna (germinalepitel) i sädeskanalerna (30, 36). Denna tumör är vanligtvis homogen, mjuk och utbuktande. Den kan vara lobulär och är krämfärgad i snittytan (30). Feminisering ses sällan hos hundar med seminom (24) men när det förekommer antas det att hunden samtidigt har en oupptäckt sertolicellstumör eller interstitialcellstumör, som orsakar en hormonell rubbning (34). I en grupp av 47 hundar med seminom hade en hund slappt preputium och två hundar hade tecken på alopeci (24). Seminom metastaserar i mindre än tio procent av fallen (4, 9, 45) och i så fall framför allt till sublumbara, mesenteriala eller inguinala lymfknutor. Det finns dock rapporter om metastasering till lever, mjälte, lungor, bukspottkörtel, njurar, hjärna (4, 9) och även ögon och hud (55).

Interstitialcellstumör

Interstitialcellstumören härstammar från interstitiala celler mellan sädeskanalerna i testikeln (30, 36). Denna tumör är vanligtvis mjuk och utbuktande med ljusbrun eller orange snittyta. De innehåller ofta cystor med klar eller blodig vätska (30). De är vanligtvis små (<1 cm i diameter) och sällan palpabla (30, 36). En lindrig testikelförstoring är många gånger det enda kliniska symtomet (16) (Figur 3). Boxer anses vara en överrepresenterad hundras (49) men inga fall av metastaserande interstitialcellstumör har hittills rapporterats hos hund (9, 24, 36). Den interstitiala tumörformen har inte påvisats i kryptorkida testiklar (24).

Tumören är bilateral i ungefär 50 procent av fallen till skillnad från seminom och sertolicellstumörer som är bilaterala till mindre än tio procent (36). I en studie av 56 hundar med interstitialcellstumör hade 16 procent testikelförstoring och 43 procent hade tumörer i båda testiklarna. Inga av dessa hundar hade tecken på hormonell rubbning eller metastaser (9). Interstitialcellstumör kan leda till feminisering (33, 54). Det finns rapporter som visar en relation mellan interstitialcellstumör och ökad produktion av testosteron. Denna testosteronproduktion har föreslagits medföra en ökad risk för prostatasjukdomar, perianalkörteltumörer och hyperplasier, perinealbråck samt svanskörtelhyperplasi (18, 24, 50).

Andra tumörtyper

Andra typer av testikeltumörer hos hund är ytterst sällsynta (30). Två fall av leiomyom och ett fall om schwannom har rapporterats (29, 38, 46). En hund med ett testikulärt hemangiom beskrivs i en rapport men detaljer saknas (18). Primär testikeltumör med ursprung från testikelvävnad lokaliserad extratestikulärt har setts hos hund men är sällsynt. Närvaro av embryologisk ektopisk vävnad eller testikulär vävnad transplanterad under kirurgi eller till följd av trauma anses vara förklaringen till dessa tumörer (10). Det finns också en rapport om förekomsten av granulosacellstumör av aggressiv natur i testikeln hos en hund (2).

KLINISK BILD

Majoriteten av hundar med testikeltumörer uppvisar inga symtom och det enda kliniska fyndet är förstoring av ena eller båda testiklarna och/eller atrofi av den kontralaterala, icke neoplastiska testikeln (4, 30) (Figur 4).

Feminisering

Feminisering karakteriseras av varierande kombinationer av symmetrisk alopeci och hudförändringar, förstorade bröstvårtor, nedsatt libido, prostataförstoring, attraktion från andra hanhundar, slappt preputium och benmärgsdepression (4, ➤

FIGUR 4. *Det enda kliniska fyndet hos majoriteten av hundar med testikeltumör är förstoring av ena eller båda testiklarna och/eller atrofi av den kontralaterala, icke neoplastiska testikeln. Testikeltumör hos en elvaårig tax.*

➤ 16, 49, 56). Feminisering har rapporterats vara mer frekvent till följd av sertolicellstumörer som är lokaliserade i retinerade testiklar (24). De dermatologiska symtomen är långsamt progressiva och inkluderar symmetrisk alopeci i nacke, perineum och plantart lår samt hyperpigmentering av de drabbade områdena. Ett linjärt preputialerytem, som innebär en hyperemisk rand längs förhuden från testiklarna fram till förhudsöppningen, ses framför allt vid östrogenproducerande testikeltumörer (49) (Figur 5).

Benmärgsdepression har rapporterats hos några hundar med sertolicellstumör som uppvisade symtom på feminisering (12, 51). Detta är ovanligt hos hundar med interstitialcellstumör och seminom, även om det har rapporterats (33, 54). Benmärgsdepression bör misstänkas hos alla hanhundar med cytopeni som är kryptorkida eller har en patologisk nybildning i testikeln (47). Den initiala benmärgsreaktionen vid östrogentoxicitet är en övergående ökning av granulocytopoiesen med neutrofili. Det följs av en minskning av hematopoiesen vilket leder till en progressiv leukopeni, trombocytopeni och med tiden även en icke regenerativ anemi (47, 51). Dessa förändringar kan orsaka symtom på blödningar, allmänpåverkan, orkeslöshet samt tecken på infektion (47). Hundar har visat sig vara känsligare för benmärgsdepression till följd av östrogenpåverkan än många andra djur (51). De myelotoxiska effekterna av östrogen beror på flera olika faktorer, bland annat hundens ålder och fysiska kondition. Vissa hundar drabbas av en övergående benmärgsdepression medan andra utvecklar en permanent benmärgsaplasi. Östrogeninducerad benmärgsdepression är ovanlig men när den inträffar kan tillståndet bli livshotande (49).

SAMBAND MELLAN TESTIKELTUMÖR OCH KRYPTORKISM

Kryptorkism är den vanligaste medfödda testikeldefekten hos hund med en rapporterad förekomst på ungefär tio procent (57). Kryptorkism är en viktig riskfaktor för utveckling av testikeltumörer (19, 36). Det finns ett statistiskt samband mellan kryptorkism och sertolicellstumör samt seminom (24), och även en signifikant korrelation mellan sertolicellstumör och kryptorkism hos hundar i yngre ålder (18). Enligt en studie förekommer sertolicellstumör 13,6 gånger oftare i kryptorkida testiklar än i skrotala testiklar (18). Ungefär 20 procent av alla testikeltumörer och 30–50 procent av alla sertolicellstumörer inträffar i kryptorkida testiklar (36). En bidragande faktor kan vara den högre temperaturen som den kvarvarande testikeln är exponerad för jämfört med en skrotal testikel

FIGUR 5. *Ett linjärt preputialerytem, som innebär en hyperemisk rand längs förhuden från testiklarna fram till förhudsöppningen, ses framför allt vid östrogenproducerande testikeltumörer. Linjärt preputialerytem hos tioårig spinone drabbad av sertolicellstumör.*

(36). Kryptorkida testiklar kan enligt en studie tumöromvandlas hos yngre hundar (58). Den interstitiala tumörformen har inte påvisats i kryptorkida testiklar (24).

Testikeltorsion hos hund är ovanligt men hundar som presenteras med testikeltorsion har vanligtvis en testikeltumör (39). En intraabdominellt placerad testikel är mer rörlig än skrotalt lokaliserade testiklar varför tumöromvandlade kryptorkida testiklar löper större risk för torsion (57) (Figur 6).

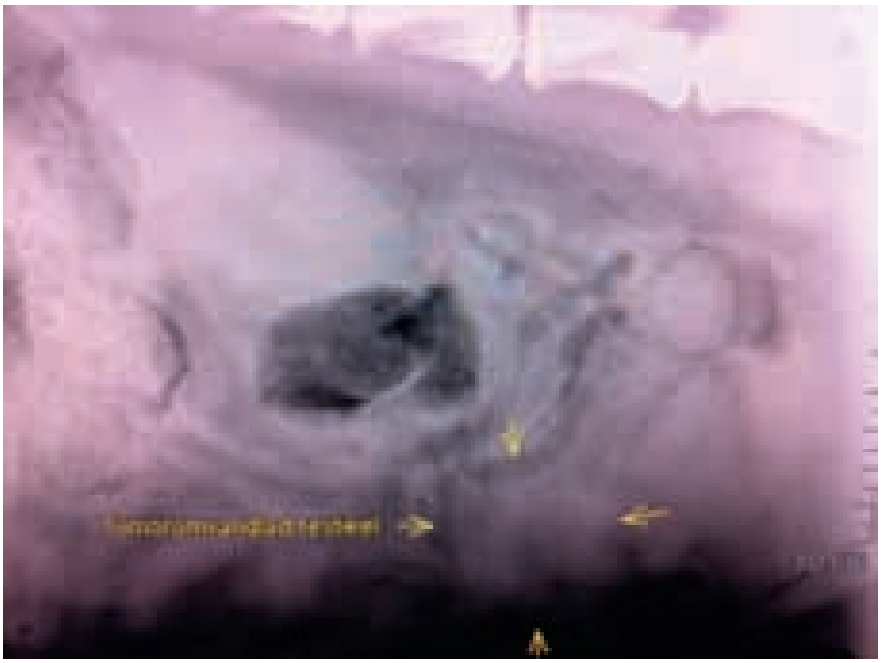

FIGUR 6. *En intraabdominellt placerad testikel är mer rörlig än skrotalt lokaliserade testiklar varför tumöromvandlade kryptorkida testiklar löper större risk för torsion. Abdominell testikeltumör hos sjuårig finsk lapphund.*

DIAGNOSTIK

Med tanke på att testikeltumörer hos hund är vanligt förekommande, är undersökning av testiklar framför allt hos äldre hundar viktigt. Palpation av testiklar för bedömning av storleksförändringar bör alltid ingå i den kliniska undersökningen. Hos hanhundar med tecken på hormonell rubbning kan serumtestosteron och serumöstrogen mätas. En fullständig utvärdering omfattar hematologi och blodkemi, radiologisk undersökning av torax och abdomen för metastaskontroll. En hematologisk utvärdering är särkilt viktig hos feminiserade hundar med misstanke på benmärgsdepression som karakteriseras av pancytopeni. Vidare provtagning för bedömning av koagulationstatus bör övervägas hos hundar med anemi, med petekier, ekkymoser eller andra tecken på blödning (30, 36, 54).

Ultraljudsundersökning

Ultraljudsundersökning har visat sig vara ett viktigt hjälpmedel för diagnostik av eventuellt andra intratestikulära och extratestikulära sjukdomar, bland annat inflammation i testikel eller bitestikel, testikeltorsion, spermatocel, varikocel och hydrocel (21).

Cytologisk undersökning

Cytologisk undersökning av finnålsaspirat från testikelvävnad kan utföras för att diagnostisera testikeltumörer och identifiera olika tumörformer. Med hjälp av denna undersökning kan även andra orsaker till testikelsjukdomar uteslutas (6).

Typiska kännetecken för seminom är rundceller med multipla distinkta nukleoler och närvaro av lymfocytär infiltration. Stora celler i palissadarrangemang med relativt homogena, runda kärnor är typiska och ofta diagnostiska för sertolicellstumör. Ett perivaskulärt arrangemang och mikrovakuolisering kännetecknar interstitialcellstumör (26).

I en studie utfördes ultraljudsguidad aspirationscytologi på 92 hundar, 8–15 år gamla, med testikeltumörer, under en ➤

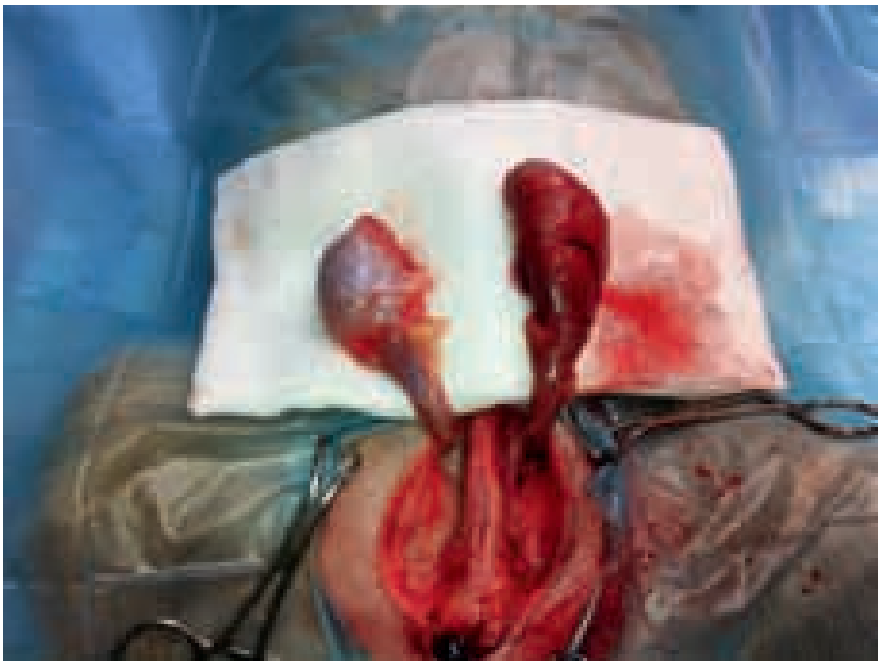

FIGUR 7. *Definitiv diagnos baseras på histopatologisk undersökning efter kastration. Bilden visar en polygranulomatös inflammation hos en nioårig mops. Denna förändring kan kliniskt misstolkas som testikeltumör.*

period av fyra år (26). Man granskade bara solitära tumörer för att undvika tolkningsvårigheter. De cytologiska fynden bekräftades med histopatologisk bedömning på kirurgiskt avlägsnat material. Cytologisk utvärdering uppvisade en sensitivitet på 95 procent för seminom, 88 procent för sertolicellstumör och 96 procent för interstitialcellstumör och en specificitet på 100 procent för alla tre tumörtyperna (26). Definitiv diagnos av testikeltumörer baseras på histopatologisk undersökning efter kastration (6, 13, 30) (Figur 7).

Histopatologi

Den histopatologiska bilden vid sertolicellstumör karakteriseras av tubulära strukturer som separeras av rikligt med fibrös vävnad. Seminom har vanligen en kombination av diffus och intratubulär växt. Histologiskt är cellerna stora och runda med liten cytoplasma och tydliga nukleoler. Vid den interstitiala tumörformen ses stora månghörniga (polygonala) celler ofta i täta grupper omgivna av tunn fibrotisk vävnad (27).

Spermatogenes

En förändrad spermatogenes kan förekomma hos hundar med testikeltumörer (41). Spermaproduktionen påverkas i den drabbade testikeln på grund av vävnadsförändringar i testikeln, men är i allmänhet oförändrad i den friska testikeln (41). I en studie utvärderades spermatogenesen hos 74 hundar utan kliniskt palpabla testikeltumörer och 28 hundar med kliniskt palpabla tumörer, båda grupperna sammansatta av varierande raser. Försämring av spermatogenesen upptäcktes endast hos hundar med kliniskt palpabla tumörer eller hos mindre framträdande men bilaterala tumörer (41). I en annan studie omfattande tre tidigare fertila hundar utan kliniska fynd, med anamnes på nyinträffad infertilitet, visade spermaanalys morfologisk abnormitet i mittstycket, minskad motilitet och låg spermaproduktion. Vidare upptäcktes solitära förändringar som inte var palpabla vid klinisk undersökning i testiklarna med hjälp av ultraljud. Histopatologisk undersökning av avlägsnade testiklar indikerade sertolicellstumör hos alla tre hundarna i studien (13).

Hormonella förändringar

Även om flera studier tyder på ett samband mellan hyperöstrogenism och feminisering har inte alla feminiserade hundar i dessa studier en förhöjd koncentration av östradiol-17β (32, 40).

Andra diagnostiska metoder

Ett antal kemiska och mikroskopiska metoder har utvärderats för att förbättra diagnostik och klassificering hos testikeltumörer. Dessa inkluderar utvärdering av den proliferativa aktiviteten hos tumörceller liksom immunhistokemiska bestämningsmetoder av betydelse för gruppering av testikeltumörer och för identifiering av tumörcellernas ursprung (30, 36). AgNOR-nummer (argyrofilisk nukleolär-organiserande regioner), en indirekt histopatologisk mätning av proliferation, har visats vara signifikant högre för metastaserande seminom jämfört med benignt seminom (7). Andra klassificeringsmetoder baseras på infärgning av genspecifika kromosomala proteiner. Speciellt så kallade p21 och p53 proteinexpression har påvisats vid testikeltumörer hos hund och kan användas vid klassificering av tumörcellerna genom ökad expression av dessa genetiska varianter i tumörvävnaden (20).

BEHANDLING OCH PROGNOS

Hundar med testikeltumörer utan komplikationer behandlas kirurgiskt genom kastration (30). Vanligen avlägsnas båda testiklarna hos hund, vilket anses förbättra prognosen då det finns risk för en oidentifierad testikeltumör som annars lämnas kvar (15) (Figur 8). Vid kryptorkism avlägsnas neoplastiska testiklar inguinalt eller abdominalt via laparotomi beroende på läge (15). Det finns även laparoskopiska metoder beskrivna för avlägsnande av kryptorkida testiklar (23, 31). Hos feminiserade hundar förväntas dessa symtom försvinna två till sex veckor efter kastration om inte tumören metastaserat (58).

I en studie redovisas hur strålbehandling använts framgångsrikt för behandling av fyra hundar med seminom med metastaser till sublumbara lymfknutor. Alla dessa hundar tillfrisknade och de dog eller avlivades månader till år senare, av orsaker inte relaterade till testikeltumören (28).

Det finns få rapporter om kemoterapi hos hundar med metastaserande testikeltumörer. En hund med omfattande metastaser i hud, öga och tarmar till följd av seminom behandlades med vinkristinsulfat och cyklofosfamid men visade ingen förbättring och dog fyra månader efter påbörjad behandling (55). Hos en annan hund med kutana metastaser till följd av seminom sågs en partiell respons av behandling (Bleomycin 10 mg/m^2 kroppsyta subkutant dagligen i fyra dagar, därefter en behandling per vecka i 16 veckor). Den resterande tumörvävnaden avlägsnades och hunden hade inga tecken på sjukdom tolv månader efter diagnostisering av sjukdomen (53). Hundar med benmärgsdepression har generellt en dålig prognos. En persi-

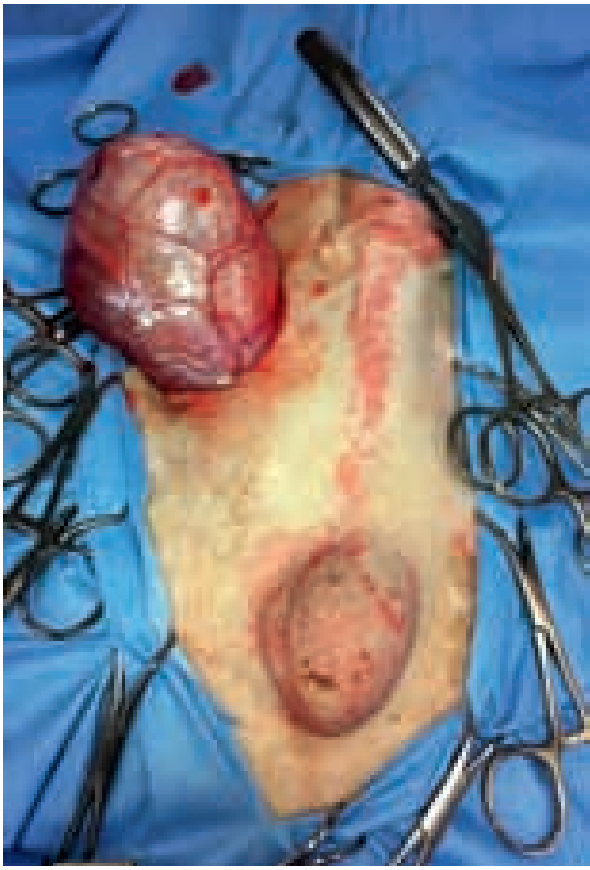

FIGUR 8. *Hundar med testikeltumörer utan komplikationer behandlas kirurgiskt genom kastration. Vanligen avlägsnas båda testiklarna.*

sterande grav pancytopeni med en duration överstigande två veckor innebär en mycket avvaktande prognos. Hundar som överlever den pancytopeniska perioden har vanligtvis en lång konvalescens, ibland längre än ett år (47). Efter stabilisering av patienten avlägsnas tumören som är källan till östrogenproduktionen. Initial behandling av drabbade hundar beror på graden av anemi och trombocytopeni. Helblodtransfusion och antibiotika kan krävas preoperativt (47).

DISKUSSION

Testikeltumörer är vanligt förekommande hos äldre hundar (18). De tre huvudtyperna är sertolicellstumör, seminom och interstitialcellstumör (18, 34). Beroende på urvalsmetoder för histopatologisk undersökning av testiklar har olika frekvenser av testikeltumörer rapporterats (17, 18). I en rapport där material från hundar med testikeltumörer sammanfattas har frekvensen rapporterade former av olika testikeltumörer varit ganska likartade, av 410 tumörer i studien var 33 procent sertolicellstumörer, 30 procent seminom och 23 procent interstitialcellstumörer (18). Vid insamling av material från rutinobduktion av djur utan kliniska symtom eller diagnostiserade testikeltumörer har däremot distinkta skillnader i frekvens mellan olika tumörformer i testikeln registrerats. Av 110 tumörer var 50 procent interstitialcellstumörer, 42 procent seminom och åtta procent sertolicellstumörer (17). Då testikeltumörer inte alltid upptäcks vid klinisk undersökning blir frekvensen tumörformer som påvisas i ett icke selektivt post mortem-material en säkrare metod att beräkna förekomsten hos hund. Interstitialcellstumörer är sällan palpabla (30, 36), det är därför troligt att denna tumörform underdiagnostiseras vid klinisk undersökning. Eftersom vissa studier visar en relation mellan interstitialcellstumör och ökad produktion av testosteron som i sin tur kan medföra en ökad risk för prostatasjukdomar, perianalkörteltumörer och hyperplasier, perinealbråck samt svanskörtelhyperplasi (18, 24, 50), bör testikeltumör betraktas som en möjlig predestinerande faktor hos patienter med sådana patologiska förändringar.

En profylaktisk kastrering eliminerar risken för tumörinducerad morbiditet och mortalitet hos unga kryptorkida hundar men samtidigt medför det en ökad risk för morbiditet och mortalitet till följd av anestesin och det kirurgiska ingreppet. Enligt en studie finns det ingen signifikant skillnad i livslängden mellan kryptorkida hundar som genomgått en profylaktisk kastrering och dem som inte har blivit opererade (42). I denna studie utvärderades bland annat komplikationer till kastration och risk för metastaser, benmärgsdepression och alopeci som riskfaktorer. Regelbundna kontroller som profylax för utveckling av testikeltumör och kirurgiska ingrepp för avlägsnande av tumör endast vid misstanke på etablerad tumör rekommenderades i studien (42).

Feminisering orsakad av hormonella rubbningar är huvudsakligen associerad med sertolicellstumör men ses även med interstitialcellstumör och undantagsvis med seminom (30, 37, 41, 47, 48). Hyperöstrogenism har länge diskuterats som orsak till feminisering på grund av den höga förekomsten av feminiseringssyndromet i samband med sertolicellstumör och dess östrogenutsöndring. Det finns dock inga direkta bevis för denna hypotes på grund av brist på kvantitativa hormonella analyser i många studier och motstridande resultat i de studier där östrogennivån i blodet har uppmätts (22, 33, 47, 54). Två nyare komparativa studier har dock rapporterat en markant höjning av östradiol-17β i perifert venöst blod (32, 40) och testikulärt venöst blod (40) hos hundar med sertolicellstumör jämfört med normala hundar. Hundar med sertolicellstumör och feminisering hade en kraftigare ökning av östradiol-17β i perifert venöst blod och testikulärt venöst blod än hundar med sertolicellstumörer utan feminisering (40). Hundar med interstitialcellstumörer hade också en kraftigare ökning av östradiol-17β i perifert venöst blod och testikulärt venöst blod jämfört med normala hundar (40). Däremot var koncentration av östradiol-17β hos hundar med seminom jämfört med hos normala hundar lika (40), eller lägre (32). En minskad koncentration av testosteron upptäcktes i båda rapporterna hos hundar med sertolicellstumör jämfört med normala hundar (32, 40). Även om dessa uppgifter visar ett direkt samband mellan hyperöstrogenism och feminiseringssyndrom hade inte alla undersökta hundar med feminiseringssyndrom en förhöjd koncentration av östradiol-17β. Det föreslogs att beräkning av testosteron/östradiol-17β-kvot är en mer tillförlitlig diagnostik än ett enstaka hormonvärde eftersom detta var mer korrelerat till kliniska symtom av feminisering. Den fysiologiska variationen i organismen i kombination med olika laboratoriemetoder kan bidra till de svårtolkade resultaten (32). Produktion och insöndring av andra fysiologiska former av östrogen i kroppen som östron och östriol kan t ex inte analyseras med radioimmunologiska standardmetoder (32, 33). Ytterligare forskning krävs för att förstå de hormonella förändringar som äger rum till följd av testikeltumörer och uppkomst av feminisering.

Undersökning av testiklar med ultraljud möjliggör upptäckt av icke palpabla, både fokala och diffusa förändringar i testiklar (13) (Figur 9). Med hjälp av ultraljudsundersökning kan inguinala, skrotala och abdominella testiklar samt eventuella metastaser till regionala lymfknutor eller andra bukorgan utvärderas inför kirurgiska ingrepp (21, 44). Trots att ultraljud inte är tillräckligt specifikt för att förutsäga tumörtyp (44) eller ge en definitiv diagnos, är undersökningen till stor hjälp för lokalisering av olika sjukdomar i skrotum och även för ultraljudsguidad cytologi, som kan ge värdefull diagnostisk information (21).

Aspirationscytologi av testikeltumörer anses vara en pålitlig metod för klassificering av neoplastiska celler (26). Fördelen med metoden är att det går att utföra undersökningen på vaket djur vilket eliminerar potentiella narkosrisker. Hos hund med testikeltumörer kan det finnas fler än en tumörtyp i samma testikel eller i den kontralaterala testikeln och vissa tumörer är bilaterala (26). Det är därför viktigt att vid ultraljudsguidad aspirationscytologi ta prov från alla förändrade områden i testikeln för noggrann diagnostik. Den enda kontraindikationen för denna metod kan vara inflammation i testikeln då en potentiell ➤

FIGUR 9. *Undersökning av testiklar med ultraljud möjliggör upptäckt av icke palpabla, både fokala och diffusa förändringar i testiklar. Bilden visar en konstaterad tumör.*

➤ risk finns för spridning av infektion till närliggande vävnad (6).

Testikeltumörer kan påverka spermatogenesen påtagligt i den drabbade testikeln. Tumörens ämnesomsättningsprodukter och vävnadsförändringar i den drabbade testikeln kan utgöra en förklaring till försämrad spermatogenes (41).

Kastration är vanligtvis den enda nödvändiga behandlingen för hundar med testikeltumörer (30), under förutsättning att benmärgsdepression inte förekommer. Hundar med uttalad benmärgsdepression har en avvaktande prognos (47). Eftersom risk för infiltrativ spridning till skrotum inte kan uteslutas vid skrotala tumörer bör skrotal ablation vara den säkraste kirurgiska metoden för behandling av testikeltumörer.

Cisplatin, en kemoterapeutisk substans, har använts med gott resultat vid behandlig av testikeltumörer hos människa (36). I en rapport antyds att denna terapiform kan ha effekt även hos hund (8). Fortfarande finns det endast ett fåtal behandlingar publicerade och mer omfattande studier krävs för att evaluera effekten av en sådan behandling hos hund.

SUMMARY

Canine testicular neoplasms

Testicular neoplasms are common in older, intact dogs. Sertoli cell tumours, interstitial cell tumours and seminoma are the most common testicular neoplasms. These tumours are seldom lethal, but can cause a fatal bone marrow depression with serious consequences. Dogs may have tumours that contain more than one cell population and may have more than one tumour type in the same or contralateral testis. Some tumours are bilateral. Clinical signs as a result of endocrine dysfunction caused by tumour have been documented in sertoli cell tumours, and less often in interstitial cell tumours and seminomas. Feminization associated with canine sertoli cell tumour can cause clinical signs related to effects on the bone marrow, skin and the reproductive organs. Castration is usually the only necessary treatment for testicular neoplasms. The prognosis in cases with myelotoxicity is always guarded.

Referenser

1. Barrand KR & Scudamore CL. Canine hypertrophic osteoarthropathy associated with a malignant sertoli cell tumour. J Small Anim Pract, 2001, 42, 3, 143–145.
3. Comhaire F, Mattheeuws D & Vermeulen A. Testosterone and oestradiol in dogs with testicular tumours. Acta Endocrinol (Copenh), 1974, 77, 2, 408–416.
4. Cooley DM & Waters DJ. Tumors of the male reproductive system. In: Withrow SJ & MacEwen EG, eds. Small animal clinical oncology, 3rd ed. Philadelphia, Saunders Co, 2001, 478–487.
6. Dahlbom M, Mäkinen A & Suominen J. Testicular fine needle aspiration cytology as a diagnostic tool in dog infertility. J Small Anim Pract, 1997, 38, 11, 506–512.
8. Dhaliwal RS, Kitchell BE, Knight BL & Schmidt BR. Treatment of aggressive testicular tumors in four dogs. J Am Anim Hosp Assoc, 1999, 35, 4, 311–318.
10. Doxsee AL, Yager JA, Best SJ & Foster RA. Extratesticular interstitial and sertoli cell tumors in previously neutered dogs and cats: a report of 17 cases. Can Vet J, 2006, 47, 8, 763–766.
12. Edwards DF. Bone marrow hypoplasia in a feminized dog with a sertoli cell tumor. J Am Vet Med Ass, 1981, 178, 494–496.
13. England GC. Ultrasonographic diagnosis of non-palpable sertoli cell tumours in infertile dogs. J Small Anim Pract, 1995, 36, 11, 476–480.
17. Grieco V, Riccardi E, Greppi GF, Teruzzai F, Iermano V & Finazzi M. Canine testicular tumours: A study on 232 dogs. J Comp Pathol, 2008, 138, 86–89.
19. Hayes HM, Wilson GP, Pendergrass TW & Cox VS. Canine cryptorchism and subsequent testicular neoplasia: case-control study with epidemiologic update. Theratology, 1985, 32, 1, 51–56.
22. Kawakami E, Hori T & Tsutsui T. Relationship between testicular transfering and plasma estradiol-17ß concentrations of dogs with sertoli cell tumors. J Vet Med Sci, 2001, 63, 5, 579–581.
26. Masserdotti C, Bonfanti U, De Lorenzi D, Tranquillo M & Zanetti O. Cytologic features of testicular tumours in dogs. J Vet Med A Physiol Pathol Clin Med, 2005, 52, 7, 339–346.
32. Mischke R, Meurer D, Hoppen HO, Ueberschär S & Hewicker-Trautwein M. Blood plasma concentrations of oestradiol-17beta, testosterone and testosterone/oestradiol ratio in dogs with neoplastic and degenerative testicular diseases. Res Vet Sci, 2002, 73, 3, 267–272.
33. Morgan RV. Blood dyscrasias associated with testicular tumors in the dog. J Am Anim Hosp Assoc, 1982, 18, 970–975.
35. Nieto JM, Pizarro M, Balaguer LM & Romano J. Canine testicular tumors in descended and cryptorchid testes. Dtsch Tierarztl Wochenschr, 1989, 96, 4, 186–189.
39. Pearson H & Kelly DF. Testicular torsion in

the dog: a review of 13 cases. Vet Rec, 1975, 97, 200–204.
40. Peters MA, De Jong FH, Teerds KJ, de Rooij DG, Dieleman SJ & van Sluijs FJ. Ageing, testicular tumours and the pituitary-testis axis in dogs. J Endocrinol, 2000, 166, 1, 153–161.
41. Peters MA, de Rooij DG, Teerds KJ, van de Gaag I & van Sluijs FJ. Spermatogenesis and testicular tumours in ageing dogs. Journal of Reproduction and Fertility, Suppl 2, 2001, 57, 0, 419–421.
42. Peters MA & van Sluijs FJ. Decision analysis tree for deciding whether to remove an undescended testis from a young dog. Vet Rec, 2002, 150, 13, 408–411.
43. Post K & Kilborn SH. Canine sertoli cell tumor: A medical records search and literature review. Can Vet J, 1987, 28, 7, 427–431.
47. Sanpera N, Masot N, Janer M, Romeo C & de Pedro R. Oestrogen-induced bone marrow aplasia in a dog with a sertoli cell tumour. J Small Anim Pract, 2002, 43, 8, 365–369.
48. Sapierzy R, Malicka E, Bielecki W, Krawiec M, Sendecka H & Sobczak-Filipiak M. Tumors of the urogenital system in dogs and cats. Retrospective review of 138 cases. Pol J Vet Sci, 2007, 10, 2, 97–103.
51. Sherding RG, Wilson 3rd GP & Kociba GJ. Bone marrow hypoplasia in eight dogs with sertoli cell tumor. J Am Vet Med Assoc, 1981, 178, 5, 497–501.
56. Turek MM. Cutaneous paraneoplastic syndromes in dogs and cats: a review of the literature. Vet Dermatol, 2003, 14, 6, 279–296.
58. Weaver AD. Survey with follow-up of 67 dogs with testicular sertoli cell tumours. Vet Rec, 1983, 113, 5, 105–107.

En fullständig referenslista (58 referenser) kan fås från författaren.

***VAHID REZA SARRAF ZADEH,** leg veterinär, specialist i hundens och kattens sjukdomar, Blå Stjärnans Djursjukhus, Gjutjärnsgatan 4, 417 07 Göteborg.

Nominera kandidater

till förtroendeposter senast 1 juli

Veterinärförbundets medlemmar direktväljer vice ordförande och tre övriga ledamöter i förbundsstyrelsen, vice ordförande i SVS samt ledamöter och ersättare i fullmäktige. Valet sker under hösten men kandidater till posterna ska nomineras senast den 1 juli.

Nominering – hur gör man?

- Valet 2012 avser:
  - Vice ordförande och tre övriga ledamöter i förbundsstyrelsen
  - vice ordförande i SVS
  - Ledamöter samt ersättare i fullmäktige

- Alla förbundsmedlemmar som är röstberättigade kan nominera kandidater till förtroendeposterna och är också valbara. Mandatperioden för samtliga poster är två år med tillträde den 1 januari 2013.

- Nominering ska vara skriftlig (kan även ske via e-post) och innehålla följande uppgifter för att vara giltig:
  - Namn på den nominerade kandidaten, personnummer och alla kontakt- och adressuppgifter.
  - Vilken av ovanstående förtroendeposter som avses.
  - Skriftlig bekräftelse av den som nominerats att hon/han accepterar att kandidera till den aktuella posten för den gällande mandatperioden.
  - Kontaktadresser till den person som står bakom nomineringen.

Det finns en särskild nomineringsblankett på veterinärförbundets hemsida www.svf.se, Förbundet/Blanketter/Övriga blanketter. Den går även att beställa via e-post, office@svf.se, alt. ring kansliet, 08-545 558 20.

- Nuvarande innehavare av posterna som valet avser kan naturligtvis nomineras för omval om de accepterar det.

- Samtliga ledamöter i förbundsstyrelse respektive SVS kollegium finns publicerade i varje nummer av SVT.

- Nomineringen ska vara förbundskansliet tillhanda senast den 1 juli 2012.

månadens epiztel

En katt med plötsliga CNS-symtom, ett nytt virus som orsakar missbildade foster hos nötkreatur och svinpestmisstanke i Östergötland är några av de smittorapporter som Epizteln redogör för. Texten är ett samarbete mellan Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) och Jordbruksverket och är i det här numret sammanställd av Helena Ohlsson, SVA och Charlotta Lindqvist, Jordbruksverket.

KATT MED RABIESSYMTOM

I början av januari kom en katt in till ett djursjukhus efter att den en vecka tidigare plötsligt ändrat beteende och blivit onormalt kelig, något den aldrig hade varit tidigare. Därefter ändrades symtombilden och något dygn senare visade katten istället aggressivitet. Enligt djurägarens beskrivning verkade den ”se spöken”. Vid besöket på djursjukhuset var katten allmänpåverkad, aggressiv, hade ticks och dreglade.

Plötsligt ökad tillgivenhet är på samma sätt som plötsligt ökad aggressivitet symtom som kan orsakas av rabies och veterinären tog därför kontakt med SVA. I historiken fanns ingen utlandskontakt, men det var en utekatt. I samråd med djurägarna, veterinären och Jordbruksverket avlivades katten och transporterades till SVA för rabiesundersökning på Jordbruksverkets bekostnad, undersökningen utföll dock med negativt resultat. Djurägaren önskade ingen fullständig obduktion och därför har inte orsaken till symtomen kunnat fastställas.

SCHMALLENBERGVIRUS

Ett nytt virus (namngivet efter platsen där det hittades), schmallenbergvirus, tillhörande genus *Bunyaviridae* och familjen *Orthobunyavirus*, har identifierats i Tyskland, Holland och Belgien hos kor och får. Det är nu viktigt att vara uppmärksam på symtom i svenska besättningar tydandes på infektion med viruset.

Virusgenom identifierades först med PCR-metoder i Tyskland från kor som under sensommaren uppvisade en snabbt övergående (några dagar) sjukdomsbild. Symtomen bestod av feber och diarré, nedsatt allmäntillstånd, aptit och mjölkproduktion. Senare sågs även samma symtom från kor i Holland. Fallen i Tyskland är geografiskt isolerade till ett femtontal gårdar medan de i Holland är spridda över hela landet. Virusgenom har under december 2011 identifierats från lamm som fötts med missbildningar på ett trettiotal gårdar i Holland. De missbildningar som setts hos lammen är hydrocefalus, hjärnhypoplasi, tortikollos och artrogrypos samt dödfödslar. Samma symtombild har rapporterats från kalvar och getter i Tyskland och Holland men där har virusgenom inte kunnat isoleras. Sedan december 2011 är födsel av missbildade kalvar, lamm och killingar anmälningspliktigt i Holland, för att myndigheterna ska kunna övervaka

Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

*Schmallenbergviruset sprids med svidknott (*Culicoides *spp) och har identifierats i Tyskland, Holland och Belgien hos kor och får.*

och utvärdera situationen. I Sverige föreligger anmälningsplikt vid misstanke om sjukdomar som normalt inte finns i landet, dit schmallenbergvirus räknas. Det är i nuläget oklart hur länge viruset har cirkulerat i norra EU och vilken utbredningen är.

Orthobunyavirus är vanligt förekommande hos nötkreatur i Asien, Australien och Afrika, sprids med svidknott (*Culicoides* spp) och ger vanligen upphov till mycket milda symtom. Undantaget är det virus som det nyupptäckta schmallenbergviruset mest liknar, akabenevirus, som kännetecknas av fosterskador. Mot vissa av virusen i familjen finns vaccin. De flesta orthobunyavirus (liksom akabenevirus) är inte zoonotiska och utgör ingen risk för människors hälsa. Ingen sjuklighet hos människor har rapporterats i samband med sjukdomsfallen hos nöt, får och getter i Holland och Tyskland.

Det var även i Tyskland, Holland och Belgien som bluetongue serotyp-8 dök upp för första gången. Hur det introducerades är fortfarande okänt men det spreds liksom schmallenbergvirus med svidknott. Hur viruset kommit till de nu aktuella länderna vet man idag inte och inte heller varför det uppträder i princip samtidigt på flera geografiskt skilda platser. Möjliga spridningsvägar som har nämnts är via flyttfåglar eller insekter transporterade i laster av bildäck. Det är sannolikt att virus cirkulerat under den vektoraktiva säsongen i augusti–september då sjukdomsfall sågs hos nötkreatur. De dräktiga kor och får som infekterades då utvecklade fosterskador som ses först i sen dräktighet som missbildade, dödfödda eller svagfödda lamm och kalvar. Eftersom svidknotten inte är aktiva under vinterperioden förväntas ingen ytterligare spridning via vektorer förrän till våren.

SVA och Jordbruksverket uppmanar veterinärer att vara uppmärksamma. Om missbildade lamm, killingar eller kalvar föds i en besättning eller om onormalt många aborter förekommer kan det döda djuret skickas in till SVA för undersökning. I nötbesättningar kan diarré med feber och nedsatt mjölkproduktion väcka misstanke. Kontakta alltid SVA eller Jordbruksverket vid misstanke.

SVINPESTMISSTANKE I ÖSTERGÖTLAND

En djurägare i Östergötland kontaktade under julhelgen sin besättningsveterinär med anledning av misstanke om svinpest. Djurägaren beskrev att flera djur i en gyltgrupp var kraftigt allmänpåverkade och några hade blå öron. Vid besök av veterinären konstaterades att alla djur i den aktuella djurgruppen (dräktiga gyltor) låg ner, hade lätt förhöjning av kroppstemperaturen (<40°C), två hade cyanotiska öron och en hade kastat. Eftersom symtomen kommit mycket plötsligt under dagen hos samtliga djur i gruppen och inga djur i övriga grupper i besättningen var påverkade sänktes misstankegraden avseende epizootisjukdom. Den lindriga temperaturförhöjningen talade också mot epizootisjukdom men prover togs för att utesluta klassisk och afrikansk svinpest samt PRRS. Samtliga analyser utföll negativt. Slutgiltig diagnos har ännu inte fastställts men samtliga djur har tillfrisknat utan komplikationer.

MISSTANKE OM NEWCASTLESJUKA I VÄRPHÖNSBESÄTTNING

SVA kontaktades av innehavaren av en värphönsbesättning där man sett störningar i en flock på 15 000 djur. Dödligheten i flocken hade ökat något och man såg en tydlig minskning av äggproduktionen. Besättningen spärrades och kadaver undersöktes avseende newcastlesjuka och aviär influensa och samtliga prover var negativa. Vid obduktionen påvisades bland annat kraftig spolmaskinfektion, akut enterit och ägguleperitonit. Åtgärder har vidtagits i besättningen och flocken har tillfrisknat. ■

Vilken är din diagnos? – EKG

En hund inkom till djurkliniken på grund av konjunktivit men vid klinisk undersökning fann man en långsam hjärtrytm. Fallet är insänt och tolkat av Johanna Zetterberg, Djurdoktorn i Östergötland AB. Svaret är skrivet av Einar Johard, Djursjukhuset Albano.

Hund, tik, sju år

ANAMNES: Hunden inkom till kliniken på grund av ögonproblem. Utöver ögonproblemen hade djuräga-ren inte märkt något onormalt med hunden. Den var något överviktig och levde ett lugnt liv.

STATUS: Vid klinisk undersökning upptäcktes ett lindrigt blåsljud över hjärtat och bradykardi om 44 slag/minut. Blodprover avseende lever, njurar, hematologi, elektrolyter samt ACTH-stimulering befanns vara normala. Status i övrigt var utan anmärkning.

EKG-UNDERSÖKNING: EKG togs före och 30 minuter efter atropingiva, se Figur 1 och 2.

SVAR SE SIDAN 52

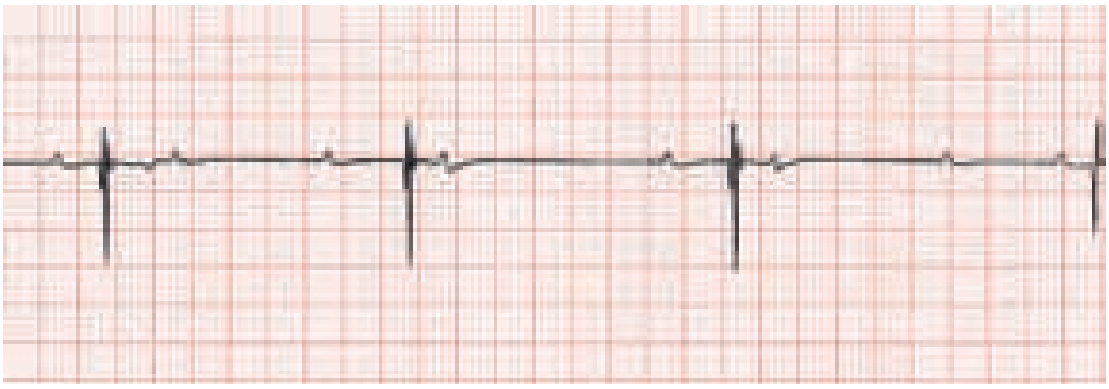

FIGUR 1. *EKG innan atropingiva, 1 cm = 1 mV, avledning II, pappershastighet 25 mm/s.*

FIGUR 2. *EKG efter atropingiva, 1 cm = 1 mV, avledning II, pappershastighet 25 mm/s.*

En titt i kristallkulan på Läkemedelskongressen

TEXT OCH FOTO: CHRISTINA AROSENIUS

De årliga Läkemedelsdagarna som arrangeras av Apotekarsocieteten/Läkemedelsakademin har numera döpts om till Läkemedelskongressen. Årets övergripande tema var "Morgondagens läkemedelsanvändning" och ägde rum i Stockholm den 7 november. Som vanligt anslöt sig sektionen Läkemedel för djur till detta övergripande tema och gjorde ett försök att titta i kristallkulan för att se vad våra husdjur kan förväntas behöva. En del nya trender och behov kan anas framöver.

Klimatet har ändrats och vi har en fri rörlighet över gränserna som snabbt kan förändra sjukdomsläget, framhöll Maria Karlsson (i mitten). Här flankerad av Elisabeth Hernblad Tevell och moderator Jan Skidell.

EN VÄRLD I FÖRÄNDRING

Dagen inleddes av veterinär Maria Karlsson från Djursjukhuset Gammelstad i Luleå som fått på sin lott att tala om antibiotikaresistens och vad våra öppna gränser kan medföra i framtiden vad gäller nya sjukdomar i landet.

Hittills har smittläget i landet varit gott på grund av vår aktiva sjukdomsbekämpning. Den innefattar att vi har hög andel vaccinerade djur, den nu försvunna karantänen, vårt isolerade läge, att landet är glest befolkat och ett klimat som varit ogynnsamt för många vektorer. Flera av dessa gynnsamma faktorer finns inte längre, klimatet har ändrats och vi har en fri rörlighet över gränserna som snabbt kan förändra sjukdomsläget. Att vi också än så länge har en relativt bra situation vad gäller antibiotikaresistens får vi vara tacksamma för men även här är vi beroende av situationen i omvärlden och vad som importeras. Människor har kommit hem från utlandsresor med multiresistenta bakterier i bagaget, kanske är det samma med djur som vi får in i landet.

NYA BEHANDLINGSFORMER FÖR HUND OCH KATT

SVS biträdande generalsekreterare Elisabeth Hernblad Tevell, specialist på sjukdomar hos hund och katt med inriktning dermatologi, redogjorde för en mängd nya behandlingar som blivit aktuella för våra sällskapsdjur.

Hundar och katter får i allt större utsträckning samma hälsoproblem som sina ägare och behandlingar med cancerläkemedel, psykofarmaka och bantningsmedel har blivit aktuella. Denna typ av preparat kan vara svåra och ibland riskabla för djurägarna att handskas med och kan då behöva åtföljas av noggranna instruktioner från veterinärer och apotekspersonal.

Alternativa terapiformer är en djungel av mer eller mindre, oftast mindre, seriösa och vetenskapligt belagda behandlingar. Allt från kristallterapi, homeopati och djurpratare till kiropraktorer och akupunktörer. Här behövs

bättre kunskap om hur dessa behandlingar utförs för att veterinärer och annan djurhälsopersonal ska kunna ge rätt råd till djurägarna. SVS har ett initiativärende om alternativa behandlingsformer som är nästan färdigt och information kommer att dyka upp på SVFs hemsida framöver.

REFLEKTIONER FRÅN ETT FÖRSÄKRINGSBOLAG

Pekka Olson från Agria Djurförsäkring redovisade en del av den statistik rörande djursjukvård som företaget har och gjorde en del reflektioner inför framtiden.

Sverige har världens bästa veterinärvård om man tittar per djur. 5–15 procent av besökskostnaden utgörs av läkemedel och detta kan förväntas öka, bland annat för att våra sällskapsdjur lever allt längre. Att vi har bra djurförsäkringar och att de flesta djur är försäkrade bidrar också till den goda veterinärvården och att djuren blir långlivade. Den ökande förekomsten av smärtlindrande läkemedel bidrar säkert också. Vid granskning av journaler i samband med ersättningsansökningar ser Agria ibland att vissa veterinärer inte följer antibiotikapolicyn. När en insatt antibiotikaanvändning bedöms varit obefogad avslås ersättningen. Under 2010 utbetalade Agria 4,5 miljoner i ersättning för veterinärvård.

FRAMTIDENS LÄKEMEDEL FÖR DJUR

Under ledning av moderator Jan Skidell från Helsingborgs Djursjukhus avslutades dagen med en kort debatt. I den deltog Anne Mörner från Boehringer Ingelheim, Birgitta Molin från Djurfarmacia i Trollhättan och Henrik Holst från Läkemedelverket.

En för veterinärerna alltid aktuell fråga är den om licenspreparaten och problemen runt sådana förskrivningar. Det blev också en del diskussioner runt detta ämne.

Det finns nu 16 000 beviljade licenser men de 23 vanligaste licenspreparaten täcker 66 procent av förskrivningarna. Henrik Holst påpekade att förskrivning av ett licenspreparat lägger ett större ansvar på veterinären eftersom preparaten inte är prövade i Sverige. Den allmänna uppfattningen var dock att dessa preparat i dag är dyra och krångliga att administrera och att hanteringen är alltför omfattande. Ett av problemen är att omsättningen på många veterinära läkemedel är för liten i Sverige för att registrering ska löna sig.

När en insatt antibiotikaanvändning bedöms ha varit obefogad avslår Agria ersättningen, berättade Pekka Olsson.

Samtliga paneldeltagare fick framföra önskningar om framtidens läkemedel till djur och önskemålen var läkemedel som är lätta att administrera med god tillgänglighet, de ska finns i lämpliga förpackningsstorlekar, vara miljövänliga och ha ett rimligt pris. Målet för alla är bättre behandlingsmöjligheter, att djurens livskvalitet ska öka och att läkemedlen blir effektivare och ger färre biverkningar. En statlig utredning om den veterinära läkemedelsmarknaden pågår och ska vara klar 2013, SVF har redan varit i kontakt med utredaren och framfört en del av dessa önskemål. ■

AVS Acta Veterinaria Scandinavica
ACTA VETERINARIA SCANDINAVICA

Den vetenskapliga tidskriften Acta Veterinaria Scandinavica, skapad av de nordiska veterinärförbunden, publicerar sedan 2007 sina artiklar enbart elektroniskt på Internet. Allt material i tidskriften ligger i sin helhet fritt åtkomligt på adressen www.actavetscand.com. Utgivningen finansieras via en avgift från de publicerade författarna, med de nordiska veterinärförbunden som ekonomisk garant.

För aktuellt innehåll och tidigare publicerade artiklar i Acta Veterinaria Scandinavica hänvisas till hemsidan **www.actavetscand.com**.

Rådslag om djurskyddskontroll

KALLE HAMMARBERG, leg veterinär, VMDhc*

För tre år sedan beslöts att huvudmannaskapet för djurskyddskontrollen skulle flyttas från kommunerna till länsstyrelserna. Målet var att uppnå en god, likvärdig och mer effektiv offentlig djurskyddskontroll i hela landet i enlighet med EUs och svenska regler. Hur har det gått? Har målet uppnåtts, och i så fall i vilken utsträckning?

Johan Kristensson från Statskontoret presenterade utredningen om djurskyddskontrollens utveckling. Kvaliteten på djurskyddskontrollerna har varit bra, ansåg han.

Den 30 september 2011 presenterades Statskontorets utredning om djurskyddskontrollens utveckling (se www.statskontoret.se). Vid ett möte på SACO den 11 november möttes Statskontoret och avnämare (länsstyrelser, polisen, politiker och representanter för djurskyddsorganisationer) för en genomgång och diskussion om den 130 sidor tjocka utredningen.

Johan Kristensson, utredare på Statskontoret, inledde med att gå igenom utredningens resultat. Kvaliteten på djurskyddskontrollerna har varit god och verksamhetskriterierna har uppfyllts bättre efter reformen. Än finns brister, men kontrollen av idag håller högre kvalitet och träffsäkerhet än tidigare. Visserligen har antalet kontroller och kontrollanter minskat, men antalet ingripanden och föreläggande har ökat. Kompetensen har utnyttjats bättre.

BRISTER I KONTROLLEN

Bland bristerna påtalades att målen för kontrollerna är otydliga – en likvärdig verksamhet kräver gemensamma mål. Centrala riktlinjer för riskvärdering och prioritering saknas. Omställningen har också tagit längre tid än beräknat. Det finns behov av ett ökat antal kontroller men mycket i kontrollverksamheten påverkas av en otillräcklig budget. Ekonomiska tillskott har givits till länsstyrelserna, men ett permanent resurstillskott är inte aktuellt förrän reformen har blivit helt genomförd.

FÖRBÄTTRINGSFÖRSLAG

Utredningen ger också förslag till förbättringar. Önskvärt är åtgärder för tydligare riktlinjer och styrning av verksamheten liksom åtgärder för att öka normalkontrollverksamheten. Idag domineras verksamheten av anmälningsärenden med uppföljningar huvudsakligen av sällskapsdjur och häst, medan EUs kontrollförordning främst är utformad för lantbruksdjur som i dagens läge bara utgör ca 1/3 av kontrollbesöken. Ett mer strategiskt, förebyggande arbete och utvecklingsprojekt anser utredningen vara väsentligt liksom åtgärder för bättre information och kommunikation.

UNDERBEMANNINGEN ETT PROBLEM

Efter Statskontorets genomgång lämnades ordet fritt för diskussion och frågor. En panel bestående av politiker, representanter för länsstyrelserna, polisen och djurskyddsorganisationer fanns på plats ➤

De tre riksdagsledamöterna, från vänster Åsa Coenraads (M), Helena Leander (MP) och Jens Holm (V), gav sina partiers synpunkter på de problem som finns inom djurskyddskontrollverksamheten.

➤ för att ge sin syn. De flesta ansåg att utredningen hade hamnat väl, och höll med om dess förslag. Länsstyrelserna påtalade dock att underbemanning är ett av problemen, man hinner inte med normalkontrollen idag.

Dr. Baddaky

Road show 2012

Dr. Baddaky har tillsammans med SweVet och ICF glädjen att invitera Scandinaviens veterinärer till yrkesseminarer med tema:

Antibiotic resistance problems in veterinary dermatology

Föreläsare: Prof Luca Guardabassi, University of Copenhagen, faculty of life sciences. His main areas of research are antimicrobial resistance, antimicrobial therapy and bacterial zoonoses.

Stockholm 6 mars - Göteborg 7 mars - Helsingborg 8 mars.

För mer information och anmälan se www.drbaddaky.com

Dr. Baddaky® SweVet PIAB ICF Evolution Knowledge VETERINARY DERMATOLOGY

www.drbaddaky.com

EKONOMIN

Underbemanningen beror till stor del på medelsbrist. En syn på följderna av en otillräcklig ekonomi framförde länsrådet vid länsstyrelsen i Norrbottens län, Johan Antti: ”Eftersom utredningen visar att länsstyrelser och handläggare i stort fungerat väl får uppdragsgivaren den djurskyddskontroll de betalar för.”

De närvarande tre riksdagsföreträdarna, alla ledamöter i miljö- och jordbruksutskottet, var väl medvetna om den ekonomiska situationen för djurskyddskontrollen. Jens Holm (V) önskade att en obligatorisk kontrollavgift skulle införas för att förbättra ekonomin, lantbruket idag är en stor industri som måste kontrolleras bättre. En avgift också på djurtransporter skulle även vara gynnande för lokal produktion. Även Åsa Coenraads (M) ansåg att frågan om avgiftsfinansiering inte är död. Helena Leander (MP) har i sitt budgetförslag lagt 40 miljoner kronor för djurskyddskontroll. Tanken på att införa en kostnad även för godkännande av §16-tillstånd framfördes av en annan paneldeltagare.

– Staten bör inte öronmärka länsstyrelsens pengar, det riskerar att göra

länsstyrelserna ostyrbara för länsledningarna, replikerade Johan Kristensson från Statskontoret.

– Djurskyddet är inte mer lidande av penningbrist än andra av länsstyrelsernas arbetsområden. Arbetsbördan borde minska när ”rester” från kommuntiden har betats av.

ADMINISTRATION

Mycken administrativ tid läggs idag av djurskyddshandläggarna på att förbereda eventuella juridiska processer mot djurägare. Chefen för Stockholmspolisens djurskyddsgrupp, Håkan Andersson, föreslog att om platsen där djuren hölls sågs som en brottsplats skulle en polis vara med vid besöket, eftersom poliser vid brottsmisstanke har skyldighet att anmäla detta direkt till åklagare. Det skulle bespara djurskyddshandläggarna en del administrativt arbete.

FLER LANTBRUKSKONTROLLER

Om det ska ske en ökad fokusering på lantbrukets normalkontroller, vilket EUs kontrollförordning fokuserar på, finns risker för att rättsskyddet för sällskapsdjur och sporthästar minskar, något som inte får ske, hävdade Björn Dahlén från Jordbruksverket. Han stöddes i den uppfattningen av Åsa Coenraads (M) och Helena Leander (MP), av närvarande djurskyddsföreningar och djurskyddshandläggare. Man kan inte prioritera bort anmälningsärenden.

KALIBRERINGSKURSER

Hur kommer då framtiden att te sig, om vi ska följa utredningens riktlinjer? Frågan ledde till ett flertal tankar.

– Det kan vi svara på när vi får reda på nivån på kraven, hävdade Erika Johansson från djurskydds- och veterinärenheten i Norrbottens län. Andra kommentarer var att bedömningarna måste bli likformiga i hela landet och att Jordbruksverket måste styra upp detta bättre. Alla måste vara överens om nivån på tolkningen av djurskyddslagen. På det replikerade Björn Dahlén att verket redan med sina kalibreringskurser har börjat med det arbetet.

DJURSKYDD IDAG OCH I MORGON

Var står då djurskyddet idag, frågade diskussionsledaren, länsveterinär Torsten Jakobsson, och var kommer det att finnas i framtiden? De flesta närvarande bedömde att länsstyrelserna även i framtiden kommer att ha strålkastarna på sig i djurskyddsfrågor och att uppgifterna kommer att öka. Den enda som var lite tveksam i den bedömningen var länsveterinären i Stockholms län, Karina Burlin. Hon hade genom åren sett enheter komma och gå på länsstyrelserna. Kanske kommer djurskyddet i framtiden att få tyngden av en egen myndighet.

En intressant återgång för politikerna att grunna på.

Torsten Jakobsson ledde diskussionen där hans länsveterinärkollega i Stockholm, Karina Burlin, inte var helt övertygad om att djurskyddet skulle ligga kvar på länsstyrelserna om tio år.

***KALLE HAMMARBERG,** leg veterinär, VMDhc, Arnöviken 80, 824 93 Hudiksvall.

Svenska Sällskapet för Smådjursreproduktion

inbjuder till ÅRSMÖTE och KURS den 23–24 mars 2012 om

”Fertilitetsstörningar hos hund”

Föreläsare är den mycket uppskattade *Dr Alain Fontbonne* från Alfort National Veterinary College, Paris, Frankrike.

Kursen kommer att hållas på Kom Hotell i centrala Stockholm och kursavgiften är 4 995:– för medlemmar och 5 495:– för icke medlemmar.

För mer information samt intresseanmälan vänligen kontakta karin.lofqvist@djursjukhus.com.

Sista anmälningsdag är den 15 februari 2012.

Varmt välkomna!

Reseberättelse

”Strategy of zoonosis prevention on climate change” i Taiwan

ANN ALBIHN, leg veterinär, VMD, docent*

Ett ökande intresse finns på många håll i världen för hur pågående klimatförändring påverkar ekosystemen och därmed även förekomst och epidemiologi för vissa infektionssjukdomar. Författaren deltog i november 2011 i ett symposium i Taiwan som fokuserade på hur vissa zoonoser påverkas. Vektorburna sjukdomar och sådana där smågnagare är vektor eller reservoar diskuterades, men även några som sprids med vatten och jord. Vilka sjukdomar som påverkas av klimatet skiljer sig mellan kontinenterna men det finns många likheter kring hur smittspridningen förändras.

BAKGRUND

Problemen som följer av en klimatförändring har uppmärksammats av t ex Världshälsoorganisationen för djurhälsa (OIE), som varnar för följderna för djurhälsan. För att minska effekterna av ett sjukdomsutbrott är det viktigt att förstå när ett läge med förhöjd risk för utbrott föreligger, att ställa en tidig diagnos, att genomföra en adekvat bekämpning och att i tid begränsa smittspridningen. Detta gäller såväl bland vilda som tama djur. Många av dessa ”klimatkänsliga” sjukdomar är dessutom zoonoser och därför av betydelse för folkhälsan.

I september 2010 ordnade SVAs center för klimatförändring och djurhälsa en international konferens, ”Climate change, health and ecology”, i Uppsala. Undertecknad tillfrågades då av en av deltagarna, Hsiang-Jung Tsai vid Zoonoses Research Centre, School of Veteri- ➤

FOTO: NATIONAL TAIWAN UNIVERSITY.

FIGUR 1. *Föredragshållarna i Taipei, från vänster Tien-Shuh Yang från ATIT, Ping-Cheng Yang, chef vid ATIT, Jim Mills från CDC, hans hustru Barbara Mills, också från CDC, artikelförfattaren och Hsiang-Jung Tsai, Zoonoses Research Centre i Taiwan.*

➤ nary Medicine, National Taiwan University om jag ville komma till Taipei och föreläsa vid ett kommande symposium. Likaså tillfrågades en annan deltagare vid SVA-konferensen, Jim Mills, Centers for Disease Control and Prevention (CDC), Atlanta, USA (Figur 1).

MUL- OCH KLÖVSJUKA GAV STORT STATSANSLAG

Väl i Taipei gjorde vi dagen innan symposiet ett besök vid Animal Health Research Institute. Där fanns såväl kompetens som resurser som imponerade. Djurhälsoinstitutet var inte helt olikt SVA men här fanns inga kommersiella laboratorier och läkemedelsverksamheten var större än vid SVA. Dessutom fanns där en egen enhet för svinpest.

Även om jordbruket bara står för ca tre procent av Taiwans BNP får institutet statsanslag långt över SVAs. Hela dess budget täcks av skattemedel, till skillnad från SVAs där intäkter från laboratorierna, forskningsanslag m m står för den största delen av budgeten.

I Taipei tittade vi bland annat på deras högriskobduktionssal (skyddsklass P3+) för stordjur och likaså P3+ mikrobiologiskt laboratorium. Dusch in såväl som ut gällde för personalen, och givetvis totalt ombyte av kläder. Vid SVA har vi ett P3+ laboratorium för mikrobiologi men för bakteriologi och obduktioner är risknivån något lägre. Det taiwanesiska djurhuset för stordjur var smittskyddsmässigt mycket genomtänkt, för djuren fanns det bara en väg ut – genom förbränningsugnen.

En förklaring till det rikliga statsanslaget ansåg man vara Taiwans mul- och klövsjukeutbrott 1996. Innan dess producerades tolv miljoner slaktsvin årligen, varav hälften exporterades. Idag vaccinerar man fortfarande mot sjukdomen, har ingen export och är nere på mindre än halva volymen av produktionen (Figur 2). Ett par misslyckade försök att sluta vaccinera har gjorts, men nu har man gett upp den tanken. Situationen kompliceras av att smittan finns i regionen. Med glimten i ögat sade någon att eftersom pengarna från staten minskat något under senare år kanske en ny epizooti skulle behövas?

Förutom grisarna är fjäderfä ett betydelsefullt djurslag i landet. Mjölkproduktionen i Taiwan är mycket begränsad eftersom man inte har lämplig mark för bete och foderodling. Mjölkprodukter ingår inte heller i den traditionella kosten. Nötkött importeras främst från USA och Australien och har hög status vid middagsbordet.

Foto: National Taiwan University.

Figur 2. *Den taiwanesiska produktionen av grisar har minskat med hälften jämfört med produktionen före mul- och klövsjukeutbrottet 1996. Man har försökt sluta vaccinera mot sjukdomen men då fått nya utbrott.*

DELTAGARE VID OCH UPPLÄGG AV SYMPOSIET

Symposiets deltagare var mestadels taiwaneser och kom från veterinärfakulteten vid National Taiwan University, från Animal Health Research Institute och från Animal Technology Institute. Vidare deltog veterinärer och djurhälsopersonal från statliga och regionala myndigheter, praktiserande veterinärer och även enstaka läkare. Vi två inbjudna talare pratade tre timmar var, de två inhemska något kortare. Den väl tilltagna tiden för respektive föreläsare gav utrymme för viss välgörande ”fördjupning” jämfört med vad som vanligtvis är möjligt vid konferenser. Vidare trycktes samtliga föreläsningar som artiklar tillsammans med alla PowerPoint-bilder på såväl engelska som kinesiska i symposiekompendiet. Alla föredrag hölls på engelska och tolkades till kinesiska. Symposiet var mycket välarrangerat och flera tillfällen till mer informella diskussioner fanns.

DET EUROPEISKA PERSPEKTIVET

Undertecknad började med att diskutera påverkan av klimatförändringarna på zoonosernas epidemiologi, från ett europeiskt perspektiv. Jag fokuserade på hur vi ser på den förändrade risken för vissa infektionssjukdomar och på situationen för några sjukdomar som vi ser som ”högrisk” i Europa, nämligen bluetongue, rift valley fever, west nile fever, afrikansk hästpest och leptospiros. Vidare något om vad som kan vara möjligt och viktigt att göra för att förutsäga och undvika sjukdomsutbrott. Ju mer vi vet om situationen idag för aktuella sjukdomar och hur deras epidemiologi kan påverkas av ekosystemförändringar, desto bättre förutsägelser kan vi ge avseende risk för sjukdomsutbrott (Figur 3). En prediktionsmodell blir aldrig perfekt men är ändå bättre än att inte ha någon alls.

HÖGPRODUCERANDE DJUR MER INFEKTIONSKÄNSLIGA

Tien-Shuh Yang från Animal Technology Institute (ATIT) föreläste om klimatförändringen och lantbruksdjurens sårbarhet. Han talade om hur avel för ökad produktion och reproduktion och samtidig intensiv djurhållning gjort djuren

FOTO: ANDERS LINDSTRÖM, SVA.

FIGUR 3. *Den asiatiska tigermyggan* (Aedes albopictus) *intresserade många på symposiet då den spridit sig från Asien till bland annat Italien och vidare till Belgien. Den är en multikompetent vektor och kan sprida t ex west nile fever, chikungunya, denguefeber och dirofilarios.*

mindre robusta och i många fall mer infektionskänsliga. Man kan inte ”få allt” samtidigt. Genom att djuren är fysiologiskt ”stressade” har de också svårare att anpassa sig till de förändringar i miljön som klimatförändringen kan medföra. Ingen nyhet kanske men han gav flera konkreta exempel såsom en jämförelse vildsvin – tamsvin avseende vikt och funktion hos inre organ som hjärta och lever. Större organ hos vildsvin jämfört med tamsvin ger möjlighet till bättre funktion och därmed större marginaler. Det gör dem tåligare i en förändrad miljö och alltså mer anpassningsbara.

VEKTORBURNA SJUKDOMAR ÖKAR I BETYDELSE

Hsiang-Jung Tsai är professor vid Zoonoses Research Centre i Taipei och föreläste om hur klimatförändringen kan påverka riskerna för zoonoser och djursjukdomar i Taiwan. Dock började han med en resumé över OIEs arbete inom problemområdet eftersom han deltagit i detta. Resultaten från en enkät som OIE gjort visar att så gott som alla med- ➤

För veterinärer och djursjukvårdare inom smådjurssektorn:

Aktuella SPUV-kurser

Sundsvall 3 maj 2012

Kaninsjukdomar

Kursen riktar sig till veterinärer och djursjukvårdare. Följande ämnen behandlas, bl a.: • Anestesi/analgesi • Tandsjukdomar • Mag-tarmkanlens sjukdomar • Parasitära sjukdomar • Sjukdomar i luftvägarna ...

FÖRELÄSARE

Cecilia Trädgårdh

Leg Veterinär, MSc VetMed, Member of BVZS, AAV, ARAV, AEMV.

PRIS 2.800:- SEK (exklusive moms)

Sundsvall 4 maj 2012

PostOperativ vård av den bukopererade patienten

Kursen riktar sig till djursjukvårdare och djursjukskötare. Följande ämnen behandlas, bl a.: • Bedömning av patienter per- och postoperativt • Kort och chock ...

FÖRELÄSARE

Ulrika Dreimanis

Leg Vet, Specialistkompetens i hunden och kattens sjukdomar, Regiondjursjukhuset i Helsingborg.

PRIS 2.800:- SEK (exklusive moms)

Göteborg 27 - 28 september 2012

Succé i repris!

How to nick the neck

Kursen riktar sig till veterinärer. Teoretisk och praktisk kurs i head and neck surgery in dogs and cats. Kursen är godkänd att ingå i Specialistutbildningsprogrammet för hund och katt.

FÖRELÄSARE

Boel A. Fransson

DVM, PhD, Dipl. ACVS, Assistant Professor Small Animal Surgery Washington State Univerity.

PRIS 16.900:- SEK (exklusive moms)

Göteborg 27 - 28 september 2012

Succé i repris!

Linea albasnitt - vad gör jag nu då?

Kursen riktar sig till veterinärer. Teoretisk och praktisk kurs i bukkirurgi. Kursen är godkänd att ingå i Specialistutbildningsprogrammet för hund och katt.

FÖRELÄSARE

Catriona MacPhail

Diplomate, American College of Veterinary Surgeons, Assistant Professor in Small Animal Surgery vid Colorado State University, USA

PRIS 17.500:- SEK (exklusive moms)

ANMÄLAN & YTTERLIGARE DETALJERAD INFORMATION OM KURSERNA:
Mer information om våra SPUV-kurser hittar du på www.swevet.se
Anmälan till Carina Andersson på spuv@swevet.se eller telefon 0416-258 16

SPUV

SweVet Piab AB I Verkstadsgatan 8, 275 39 Sjöbo I Växel 0416-258 25 I Fax 0416-258 31 I **www.swevet.se** I spuv@swevet.se

Foto: Anders Lindström, SVA.

Figur 4. *Vilda smågnagare har en stor betydelse som reservoarer eller smittspridare av agens. Av idag kända zoonoser är gnagarna reservoar för 46 procent. På bilden en åkersork* (Microtus agrestis).

➤ lemsländer anser att klimatet påverkar epidemiologi och förekomst av vissa infektionssjukdomar.

Taiwan ligger i huvudsak i ett område med tropiskt och subtropiskt klimat och delas av kräftans vändkrets. En nationell signifikant temperaturökning på 1–1,4°C har redan noterats liksom förändrade mönster för nederbörden. Större delen av Taiwan utgörs av bergsområden och en migration av främst ett antal fågelarter till högre liggande marker har setts. Flera grodarters existens hotas av svampinfektioner (främst *Chytridiomycos*). Av vektorburna sjukdomar som gett ökande problem nämndes dengu, hjärtmask hos hund/human dirofilarios, ”bovine ephermal fever” (ett rhabdovirus som sprids med svidknott) och japansk encefalit. Leptospiros och den alvarliga zoonosen melioidos (orsakad av bakterien *Burkholderia pseudomallei*) som sprids med vatten och jord har också gett ökande problem. Ett intressant resonemang fördes runt den ändrade epidemiologin och förekomsten i Taiwan av dessa sjukdomar och kopplingen till klimatförändring och extremväder.

GNAGARE PÅVERKAS AV KLIMATET

Slutligen föreläste Jim Mills, nu pensionerad från CDC i Atlanta, om hur klimatförändringen påverkar biodiversiteten så att t ex gnagarburna hemorragiska febrar gynnas. I Europa och Asien är det främst blödarfeber med njurpåverkan (t ex sorkfeber i Sverige) och i Amerika främst hantavirus med lungpåverkan (hantavirus pulmonary syndrome, HPS).

Först övertygade han alla om gnagarnas stora betydelse som reservoarer eller smittspridare av kända och inte minst okända agens. Av idag kända zoonoser är gnagarna reservoar för 46 procent, vilket inte är så konstigt med tanke på att många arter gärna lever i människans närhet (Figur 4). Därefter gav han en rad väl dokumenterade exempel på hur klimatet eller andra av människan orsakade miljöstörningar kan påverka den biologiska mångfalden och epidemiologin för olika hanta- och arenavirus. Men samspelet mellan dessa faktorer är mycket komplext och ett varmare och fuktigare klimat kan såväl öka som minska storlek och densitet av gnagarpopulationer beroende på art och plats.

MER TVÄRVETENSKAPLIG SAMVERKAN

Många negativa effekter följer av klimatförändringen men en positiv effekt är det ökande intresset för hur skeenden i naturen påverkar sjukdomars förekomst och epidemiologi hos djur och människa. Detta i sin tur tvingar oss som arbetar med smittsamma sjukdomar att arbeta mer tvärvetenskapligt än vi tidigare gjort. Ökad kunskap här kommer att hjälpa oss att förutsäga och hantera sjukdomsutbrott av många viktiga zoonoser och andra smittsamma sjukdomar.

***ANN ALBIHN,** leg veterinär, VMD, docent, Sektionen för miljö och smittskydd, Enhet för kemi, miljö och fodersäkerhet, Statens veterinärmedicinska anstalt, 751 89 Uppsala.

Dags att fylla i årets löneenkät

Nu har du som är anställd möjlighet att fylla i årets *LÖNEENKÄT* via ruta i högerspalten på förbundets hemsida, www.svf.se. Du måste vara medlem och logga in för att kunna göra detta. Enkäten har också skickats till anställda via e-post. Om du vill ha den som en pappersenkät kan du kontakta kansliet – office@svf.se, 08-545 558 20.

Ju fler som fyller i löneenkäten desto tillförlitligare lönestatistik. Gå in på *SACO LÖNESÖK* via ruta i högerspalten på www.svf.se, så ser du vilket bra verktyg detta är, t ex inför lönesamtalet. Du måste även här vara medlem och logga in för att ha tillgång till detta.

Baltiska veterinärers flykt till Sverige

Del 3: Flyktingen som gjorde akademisk karriär i USA

BÖRJE GUSTAFSSON, VMD, professor emeritus, dean emeritus och
STIG EINARSSON, VMD, professor emeritus*

Raimunds Zemjanis kom som flykting och veterinärstudent till Sverige från Lettland 1944. Efter komplettering av sin veterinärutbildning emigrerade han med sin familj till USA 1951. Där blev han snart chef för institutionen för obstetrik och gynekologi vid den veterinärmedicinska fakulteten i Minnesota.

Detta är meddelande nr 122 från Rådet för veterinärhistorisk och biografisk forskning.

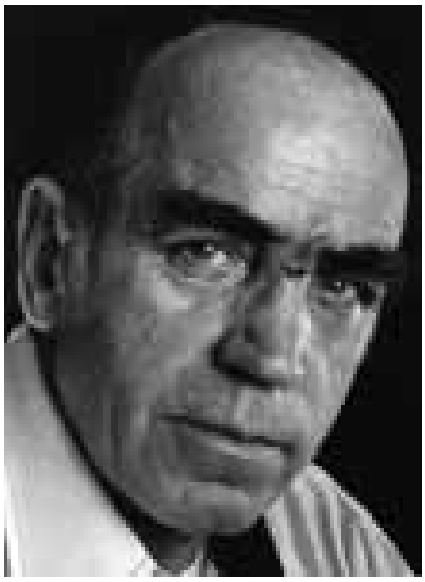

Raimunds Zemjanis kom som flykting till Sverige från Lettland 1944 men fortsatte sin veterinära karriär i USA. Fotot taget under Zemjanis tid i Minnesota.

FLYKTING TILL SVERIGE

Raimunds Zemjanis var född i Ryssland 1918 av lettiska föräldrar. Han kom som flykting till Sverige från Lettland med sin unga familj 1944. Han hade då under något år studerat veterinärmedicin i Lettland.

Zemjanis hamnade i Småland där han fick arbete inom jordbruk och skogsbruk. Distriktsveterinären Helge Hugosson engagerade sig personligen och tog med honom på veterinärbesök. Tack var Hugossons engagemang och ekonomiska stöd flyttade Zemjanis och familjen till Stockholm och han antogs som extrastuderande vid Veterinärhögskolan. Efter avlagd veterinärexamen och specialkurs i artificiell insemination (AI) januari 1948 blev han efter tjänstgöring som assistent vid Veterinärhögskolan AI-veterinär i Norrköping.

EMIGRERADE TILL USA

I sitt försök att få tillstånd att emigrera till Kanada eller USA fick Zemjanis besked om att hans emigration föll inom den ryska emigrationskvoten och den var för tillfället fulltecknad. I ett brev till Nils Lagerlöf 1950 skriver Zemjanis att han diskuterat med en tjänsteman på amerikanska legationen i Stockholm och fått beskedet att det eventuellt skulle ges företräde om han kunde visa intyg på att han under de senaste två åren haft en befattning (research assistant) vid en högskola i Sverige.

Zemjanis hade svarat att han sedan två år var anställd vid en AI-förening i Norrköping. Man hade då förklarat att om han kunde uppvisa ett intyg på att en sådan befattning innefattade något som faller inom arbetsuppgifterna för en ”research assistant” kunde en speciell paragraf i emigrationslagen tillämpas. Vi har inte funnit någon kopia av ett sådant intyg från Lagerlöf i hans efterlämnade arkivhandlingar, men tar för givet att han skrivit ett sådant eftersom Zemjanis med familj emigrerade till USA 1951.

START I MINNESOTA

Berättelsen om de första åren i Minnesota baseras på en intervju som gjordes av Börje Gustafsson (f d professor i Minnesota) med David E Bartlett i april 2011 (fritt återgiven här).

Huvudparten av Raimunds Zemjanis verksamhet som veterinär, lärare, och forskare kom att förläggas till den veterinärmedicinska fakulteten vid University of Minnesota, St Paul, grundad 1947. Ray, som han kallades av sina amerikanska kolleger, blev den andre innehavaren av professuren i obstetrik och gynekologi (OG) vid veterinärmedicinska fakulteten. David (Dave) Bartlett (DVM, PhD) var den förste OG-chefen i Minnesota.

Nils Lagerlöf besökte 1950 Dave Bartlett för att studera situationen i USA beträffande trichomoniasis, som var ➤

➤ Bartletts primära forskningsområde under hans tid vid USDA, National Agricultural Research Center, Beltsville, innan han blev OG-chef vid den nya veterinärmedicinska fakulteten i Minnesota. Under besöket hos Bartlett kom Lagerlöf att nämna att han hade en veterinärstudent av lettiskt ursprung, troligen den bäste han någonsin haft. Han nämnde också att studenten i fråga hade en stark önskan att komma till USA.

En tid senare (1951) kom oväntat en utländsk besökare till Dave Bartletts tjänsterum på universitetet och introducerade sig som Raimunds Zemjanis från Sverige. Zemjanis berättade att han sökte arbete.

Bartlett hade vid den tidpunkten en kritisk situation vid sin OG-klinik. Han hade just rapporterat till statsveterinären att man diagnostiserat *Trichomonas foetus*-infektion hos en tjur vid en av Minnesotas fem seminstationer. Smittan hade spridit sig till en privat besättning betjänad av en seminstation.

Bartlett lovade att inom kort höra av sig till Ray. Under tiden kontaktades dekanus Willard Boyd och statsveterinären. Det blev klartecken och tilldelning av ett mindre anslag för att testa tjurarna. Pengarna räckte till för deltidsanställning av Zemjanis för att testa de flesta av de 168 tjurarna vid de fem stationerna. Ray arbetade exceptionellt effektivt och gav ett i alla avseenden positivt intryck.

När pengarna var slut och arbetet slutfört fann Willard Boyd ett tillfälligt jobb för Ray hos en praktiserande veterinär i Brooten, Minnesota.

Genom en kombination av skicklighet, tur och god timing blev Ray Zemjanis chef för OG-institutionen i Minnesota redan i början av 1950-talet. Bilden är från Zemjanis kontor vid universitet i Minnesota 1986.

CHEF FÖR INSTITUTIONEN

Ray blev kvar i Brooten tills han blev erbjuden tjänsten som chef för OG, som hade blivit ledig 1952, eftersom Dave Bartlett hade tillträtt en tjänst vid American Breeders Service. Ja, så gick det till när Ray Zemjanis blev OG-chef i Minnesota. Ray dök upp vid en tidpunkt då det rådde brist på kompetent personal och pengar tillfälligtvis fanns tillgängliga. Att anställa någon ny under de tidiga åren av en nystartad veterinärhögskola hade annars varit absolut omöjligt. Dave Bartlett (2011) reflekterade: *”Ray seemed to have had his stars lined up or been heaven sent”.*

Zemjanis disputerade för doktorsgraden (PhD) 1957 vid University of Minnesota, samtidigt som han ledde utvecklingen i OG. Avhandlingens titel var ”The effect of enzyme inhibitors and growth factors on *Vibrio fetus, Proteus vulgaris,* and *Pseudomonas aeruginosa* as related to the diagnosis of bovine vibriosis”. Zemjanis avhandling inledde en period av exceptionell produktivitet vid OG i Minnesota. Han och hans medarbetare publicerade nära hundra vetenskapliga artiklar på mindre än 20 år. Zemjanis var huvudhandledare för 14 forskarstuderande (7 PhD och 7 MS).

UTVECKLADE ”MINNESOTA-SYSTEMET”

Zemjanis blev Minnesota trogen under mer än 30 år. Han vidareutvecklade och skapade ett undervisningssystem som kom att bli känt som ”Minnesotasystemet”. Programmet inkluderade obstetrik (exempelvis lådakursen), träning på slaktdjur med diagnoskontroll på könsorganen efter slakt samt inseminationsarbete inklusive sexuell hälsokontroll, sterilitetsarbete och dräktighetsundersökning av de djur som var anslutna till inseminationsverksamheten i besättningar i St Paul-området. Ingen har som Zemjanis lyckats introducera och etablera de diagnostiska metoder som han lärt sig av Lagerlöf i Stockholm. Rays bok ”Diagnostic and Therapeutic Techniques in Animal Reproduction” kom ut 1962. Den hade strykande åtgång och måste tryckas på nytt 1967.

Zemjanis var en utmärkt lärare. Han var kraftfull och fordrande, studenterna gillade hans ”no-nonsense” stil och i dag är han närmast en legend. Att göra ett besättningsbesök med dr Zemjanis var som en kombinerad muntlig tentamen och ett praktiskt prov. Han testade studenternas kunskaper i bilen hela vägen ut till gården och tillbaka och diskuterade fallet och studenternas diagnos i detalj vid patientens sida (cow-side-undervisning).

Hans handledning av doktorander var också efterföljansvärd. Under de sista ca fem åren vid University of Minnesota, före pensioneringen, tjänstgjorde Zemjanis som en mycket kraftfull och idérik ”Dean for Research and Graduate Education”. Som ledare för institutionen och dess representant utåt var Zemjanis bestämd och utomordentligt övertygande. Hans starka vilja att vinna visade sig

Zemjanis blev Minnesota trogen under mer än 30 år. Här med hustrun Helene, döttrarna Ilze (äldst, i grön dräkt) och Sylvia samt sonen John. Fotot taget i samband med avskedsparty för Ray 1986 vid universitetet i Minnesota.

också i idrottsliga fritidsaktiviteter. Ray älskade handboll, ”racqetball” och tennis. Zemjanis vän, student och fakultetskamrat Dick Schultz formulerade det på följande sätt ”he was so competitive that we found it was better if we kept the score”.

Den barriär som ofta fanns mellan husdjursvetenskaperna och veterinärmedicinen var enligt Zemjanis fel och han arbetade hårt för att ändra på den situationen. Han lierade sig med den berömde husdjursprofessorn Ed Graham och den svenske veterinären Bo Crabo, då professor i animal science vid Minnesota University. Trots starkt motstånd från många lyckades man förverkliga gemensamma kurser i husdjursvetenskap och veterinärmedicin. Gemensam doktorandutbildning blev relativt snart möjlig. Flera kända OG-veterinärer såsom Mel Fahning och Richard (Dick) Schultz var sålunda skolade i ett gemensamt program i veterinärmedicin och husdjursvetenskap. Nämnas bör också att dåvarande professorn i theriogenologi, veterinären Börje Gustafsson, blev chef för det kombinerade doktorandprogrammet 1976.

SPECIALISTUTBILDNING

Ett av Zemjanis mest betydelsefulla initiativ för specialiteten theriogenologi var när han organiserade ”The First Conference of North American Educators in Animal Reproduction”, som hölls i Brainerd, Minnesota 1970. Det var efter den konferensen som beslutet togs att på nytt försöka etablera en ”specialty board for veterinarians” med intresse för ”the broad field of reproduction”. I en konferenssammanfattning, som skrevs av Dave Bartlett, förklarades att husdjursreproduktion som disciplin föddes vid denna konferens. Något mer än ett år senare blev ”The American College of Theriogenologists” officiellt erkänd som en specialistorganisation.

Zemjanis fortsatte att verka för förbättrad utbildningsmetodik. Som exempel kan nämnas ”The Second Conference of North American Educators in Theriogenology” (Oklahoma, 1978), som handlade om minimumstandard både för didaktisk och klinisk undervisning i ”theriogenology”.

Som erkänsla för sin lärargärning fick Zemjanis många utmärkelser. Sålunda fick han Bartlett-priset 1987, som ges till en ”distinguished theriogenologist”, som har gjort betydande insatser inom sin specialitet. Hans prisföreläsning hade titeln ”Bovine theriogenology – yesterday, today, and tomorrow” och speglade Zemjanis 30-åriga verksamhet i USA och på den baserad framtidsbild.

När han oväntat dog 1993, stod han i begrepp att erbjuda ett fortbildningsprogram för sitt forna hemland. Zemjanis blev postumt hedrad 1994 av ”Society for Theriogenology” genom instiftandet av ”Zemjanis’ Outreach Fund”, att användas till fortbildning av ”foreign veterinarians”.

TACK

Information till denna artikel har lämnats av flera veterinärer. Vi är särskilt tacksamma för värdefulla bidrag från Ray Zemjanis kolleger under tiden i Minnesota och i Society for Theriogenology: David Bartlett, Wisconsin (intervju), Shirley Johnston, Kalifornien (fotografier), Richard Schultz, Montana (intervju), Howard Whitmore, Illinois och Willis Parker, Indiana. Vi har också haft värdefulla kontakter med personal vid University of Minnesotas bibliotek i St Paul och med ”the Minnesota Veterinary History Museum”. Fd dean Dale Sorensen (nu emeritus), som arbetade med Ray under många år, var en viktig källa för information.

Källor

1. Inkomna och utgående skrivelser, protokoll, listor över kurser och kursdeltagare m m vid institutionen för obstetrik och bujatrik, Veterinärhögskolan 1936–1949, förvarade vid avdelningen för reproduktion, institutionen för kliniska vetenskaper, SLU.
2. Inkomna och utgående skrivelser, protokoll, listor över kurser och kursdeltagare m m vid institutionen för obstetrik och gynekologin, Veterinärhögskolan 1949–1970, förvarade vid avdelningen för reproduktion, institutionen för kliniska vetenskaper, SLU.

***BÖRJE GUSTAFSSON,** VMD, professor emeritus, College of Veterinary Medicine, University of Illinois, Urbana, IL 61802, USA och dean emeritus, Washington State University, Pullman, WA, USA.
STIG EINARSSON, VMD, professor emeritus, Institutionen för kliniska vetenskaper, avdelningen för reproduktion, SLU, Box 7054, 750 07 Uppsala.

Avgifter och premier för 2012

Sveriges Veterinärförbunds fullmäktige fastställer varje år medlems- och prenumerationsavgifter till SVF. Avgifterna till AVF och FVF fastställs av respektive förenings årsmöte/stämma. Här redovisas avgifter och premier för 2012 och samtliga belopp avser helår.

FULLBETALANDE MEDLEM

Medlemsavgiften till veterinärförbundet är uppdelad i två delar, dels till SVF och dels till den förening man valt att tillhöra: AVF (Anställda Veterinärers Förening) eller FVF (Företagande Veterinärers Förening). Avgifterna till AVF och FVF är fastställda av respektive förenings årsmöte/stämma. Medlemsavgiften till SVF omfattar även avgift till SVS, läs mer under Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap.

Fullbetalande medlem AVF

Medlemsavgift SVF	2 100 kr
Medlemsavgift AVF	1 580 kr
Prenumerationsavgift SVT	860 kr

Fullbetalande medlem FVF
inklusive medlemskap i Företagarna

Medlemsavgift SVF	2 100 kr
Medlemsavgift FVF	600 kr
Prenumerationsavgift SVT	860 kr
Serviceavgift FVF	2 217 kr

(Betalas av företaget. Moms tillkommer.)

Som FVF-medlem kan man avstå från att vara medlem i Företagarna. Avgifterna blir då *exklusive* medlemskap i Företagarna:

Medlemsavgift SVF	2 100 kr
Medlemsavgift FVF	150 kr
Prenumerationsavgift SVT	860 kr
Serviceavgift FVF	600 kr

(Betalas av företaget. Moms tillkommer.)

DUBBELANSLUTEN TILL SULF

Medlem som är dubbelansluten till Sveriges universitetslärarförbund (SULF) betalar medlemsavgift endast till veterinärförbundet och avgiften fördelas sedan mellan SVF och SULF. Medlemsavgiften för dubbelansluten till SULF 2012 är 3 800 kr. Medlem som under året dubbelansluter sig till SULF ska meddela detta till veterinärförbundet.

Ill: Claes Beck-Friis

Veterinärstuderande

Medlemsavgift	290 kr
Prenumerationsavgift SVT	250 kr

Pensionär

Medlemmar som gått i pension ska meddela detta till förbundet. Pensionärsavgift betalas från och med det kvartal medlemmen går i pension.

Medlemsavgift	410 kr
Prenumerationsavgift SVT	430 kr

YRKESVERKSAMMA UTANFÖR SVERIGE

Vid arbete utomlands medges nedsättning av medlemsavgiften med 75 procent. Om veterinären är medlem i det aktuella landets veterinärförbund medges nedsättning av medlemsavgiften till SVF med 90 procent. För att få reducerad avgift till förbundet måste medlemmen ansöka om det. Kontakta förbundskansliet för mer information.

SVENSK VETERINÄRTIDNING

Prenumeration på Svensk Veterinärtidning (SVT) är obligatorisk för alla medlemmar utom för pensionärer. Pensionär som inte vill prenumerera på SVT ska meddela detta till förbundskansliet. Prenumerationen upphör tidigast från uppsägningsdagen. Vidare kan två makar/sambor/registrerade partner, som båda är medlemmar i förbundet och bor på samma adress, avsäga sig den ena prenumerationen. Prenumerationsavgiften är fortsatt oförändrad sedan 1 januari 2006 och finns under respektive rubrik: Fullbetalande, studerande, respektive pensionär.

ENSKILDA PENSIONSFONDEN, "HEROFONDEN"

Herofonden utbetalar pension från och med året efter det att medlemmen fyllt 60 år, och för närvarande uppgår utbetalat belopp till mellan 1 500 och 5 300 kronor per år beroende på hur många år Heroavgiften har inbetalats. Förbundsmedlem som vill gå med i Herofonden måste ansöka om medlemskap innan fyllda 50 år, och inbetalning ska ske i

minst tio år. Avkastningen på inbetald avgift är mycket god, för närvarande ca 80 procent, vilket innebär att inbetalda avgifter återbetalas på tre år (netto efter skatt). Medlemmar rekommenderas därför att i god tid före 50-årsdagen ansluta sig till Herofonden. För medlem som är ansluten till Herofonden tillkommer 210 kronor per år i avgift.

INTRESSEFÖRENINGAR

Riksföreningarna finns inte längre kvar som en organisatorisk del av förbundet efter 2006. Föreningarna i sig kan dock finnas kvar som intresseföreningar. Förbundet tar in medlemsavgifter åt dessa föreningar. För 2012 gäller:

Svenska distriktsveterinärföreningen

Yrkesverksam	300 kr
Pensionär	150 kr

Officiella veterinärers förening/livsmedel

Beslut om avgift var inte taget vid pressläggningen. Avgiften för 2011 var 120 kr.

Svenska militärveterinärsällskapet

Medlemsavgift	80 kr

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP

Medlemmar i förbundet är även medlemmar i SVS och i medlemsavgiften till SVF ingår avgiften till SVS. Medlemsavgiften för stödjande medlem i SVS (icke-veterinär eller veterinärer bosatta utomlands) har av fullmäktige fastställts till 900 kronor för 2012. Direktansluten medlem i SVS (veterinär bosatt i Sverige men som inte har svensk legitimation) betalar 1 100 kr.

SEKTIONERNA

Enligt beslut av respektive sektions årsmöte gäller följande medlemsavgifter för 2012:

Hästsektionen

Beslut om avgift var inte taget vid pressläggning. Avgiften för 2011 var 200 kr.

Smådjurssektionen

Yrkesverksam	280 kr
Studerande	150 kr

Husdjurssektionen

Yrkesverksam	150 kr
Pensionär	100 kr
Studerande	100 kr

Sektionen för veterinär folkhälsa

Yrkesverksam	240 kr
Pensionär	60 kr
Studerande	60 kr

Försöksdjurssektionen	200 kr

INBETALNING AV MEDLEMSAVGIFTER OCH FÖRSÄKRINGSPREMIER

Alla medlemsavgifter aviseras från kansliet som sedan fördelar medlen till respektive förening och sektion. Serviceavgiften som FVFs medlemsföretag ska betala kommer att faktureras. Medlem som anser att debiteringen är felaktig bör snarast kontakta förbundskansliet.

För de medlemmar som betalar kvartalsvis tillkommer en aviseringsavgift på 15 kr per avi. Om betalning sker årsvis eller via autogiro debiteras ingen aviseringsavgift. Ansökningsblankett för autogiro finns på www.svf.se. Kontakta kansliet om du vill ändra betalningsperiod eller betalningssätt.

Försäkringspremierna för personförsäkringar (liv-, olycksfalls-, sjuk-, och barnförsäkring) aviseras av Max Matthiessen Liv & Försäkringsmäklare. De sköter all administration och information av förbundets personförsäkringar, och nås på 08 613 28 55 eller grupp@maxm.se.

Försäkringspremierna för ansvars- respektive veterinärutrustningsförsäkring aviseras av Söderberg & Partners. Mer information om försäkringar och premier kommer i SVT 3/12.

PER CARLSSON
kanslichef, SVF

SVA inbjuder till seminariet:

***Staphylococcus aureus*-mastit hos mjölkkor – nya rön och gamla sanningar!**

Seminariet vänder sig till veterinärer med nötkreaturspraktik och kommer att ta upp klinik, förekomst, patogenes, riskfaktorer, diagnostik, behandling samt förebyggande åtgärder vid *S. aureus*-mastit med tonvikt på resultat från nyligen genomförda svenska studier. Aktuella frågeställningar kommer att diskuteras.

Plats och tid: **SVA, Uppsala, 18/4 kl 9.30-16.00**
Kostnad: 500 kronor exkl moms (inkluderar lunch och fika)

Anmäl dig senast 9/3 till karin.persson-waller@sva.se
Ange deltagarens namn, e-postadress, faktureringsadress och eventuell matallergi. Antalet kursdeltagare är begränsat till 30 st.

www.sva.se/mastitseminariet

SVA

Visstidsanställning får inte vara längre än två år

Vikariat och annan visstidsanställning medför en stark anställningstrygghet under arbetsperioden men inga garantier till fortsättning efter anställningstidens slut. Om man arbetat hos samma arbetsgivare som visstidsanställd i sammanlagt mer än två år, övergår dock anställningen automatiskt till en tillsvidareanställning.

FRÅGA

Jag är anställd som vikarie. Jag undrar vad som gäller för tillsvidareanställning, vikariat och visstidsanställning? Vad menas med LAS?

SVAR

Tillsvidareanställning är det som ofta kallas ”fast anställning” och där gäller de regler som finns i lag och avtal för anställning och uppsägning. Framför allt kan inte arbetsgivaren säga upp en tillsvidareanställd utan att det finns saklig grund för uppsägningen. Som anställd har man dock alltid rätt att säga upp sin tillsvidareanställning utan att behöva uppge några skäl för detta. Uppsägningstiden både från den anställdes sida och från arbetsgivarens sida beror på hur länge man varit anställd hos samma arbetsgivare (se fackliga frågan i SVT 4/11, där står vilka regler som gäller för uppsägning).

Ett vikariat kan utformas på olika sätt. Står det i anställningsavtalet att man är anställd från ett visst datum till och med ett visst annat datum kan varken den anställde eller arbetsgivaren säga upp avtalet i förväg om man inte är överens om detta. Står det däremot att man är anställd tills vidare, dock längst till och med ett visst datum eller till dess ordinarie innehavare av tjänsten återkommer, kan såväl arbetstagaren som arbetsgivaren säga upp anställningen med iakttagande av aktuell uppsägningstid, normalt en månad (se fackliga frågan i SVT 6/11 angående vikariat).

Vikariat är en visstidsanställning. För vikariat krävs att arbetsgivaren kan visa vem arbetstagaren vikarierar för eller att vikariatet sker i avvaktan på att en ledig befattning tillsätts. Andra exempel på visstidsanställningar är säsongsarbete och allmän visstidsanställning. Om man varit anställd hos samma arbetsgivare antingen som vikarie eller i allmän visstidsanställning i sammanlagt mer än två år inom en femårsperiod, övergår anställningen automatiskt till en tillsvidareanställning. Kommer sedan den ordinarie anställde tillbaka (gäller endast vikariat) kan arbetsbrist uppstå. Då blir det i normalfallet personen med kortast total anställningstid hos arbetsgivaren som sägs upp. Hos arbetsgivare med färre än tio anställda finns dock möjlighet till undantag från denna huvudregel.

Lagen om anställningsskydd

LAS är en förkortning av Lagen om anställningsskydd. Där regleras t ex att man inte kan ha vikariat eller allmän visstidsanställning i all oändlighet hos samma arbetsgivare utan har rätt till tillsvidareanställning efter en tid, enligt tidigare beskrivning. Detta ska innebära en viss säkerhet för arbetstagaren i rätten att få ”fast jobb”. Man bör hålla koll på sin tid själv då inte alla arbetsgivare gör det. Arbetstagaren har dock rätt att få ut sina anställningsuppgifter av sin arbetsgivare för att kunna se hur länge man varit anställd. Arbetsgivaren är också skyldig att tala om för visstidsanställda vilka lediga tjänster som finns inom samma arbetsplats.

FREDRIKE RITTER
ordförande AVF

Kåsörer sökes

Veterinärtidningen publicerar sedan flera år tillbaka ett veterinärt kåseri i varje nummer. Vi vill därför gärna ha kontakt med nya veterinära kåsörer som vill publicera sig i SVT. Hör av er!

Redaktionen

Rapport från förbundsstyrelsen i november 2011

Veterinärförbundets styrelse träffades för 2011 års sista möte den 30 november. Ett antal organisatoriska frågor behandlades och avgående styrelseledamöter avtackades.

2011 års sista styrelsemöte blev som vanligt en crossover mellan den gamla styrelsen där några ledamöter går, och den nya där några personer tillkommer. Två nya styrelseledamöter, Marja Tullberg och Lotta Ternström Hofverberg, kommer in i styrelsen 2012 och avgående ordföranden Evamari Lewin hälsade dem välkomna i arbetet.

Från och med den 1 januari 2012 är Torsten Jakobsson vald till förbundets ordförande. Torsten signalerade att en genomgång av organisationen och dess sätt att arbeta ligger honom varmt om hjärtat. Han välkomnades in i hetluften.

NYA ARBETSGRUPPER

Styrelsens arbetsutskott (AU) kommer under 2012 att bestå av ordförande, vice ordförande och Karin Lundborg. Kanslichefen sitter med i AU som sekreterare och länk till kansliet.

Styrelsen gick igenom de arbetsgrupper som funnits under året och sammanfattade resultatet av gruppernas arbete. Styrelsen bedömde att en rationalisering och uppdatering av modellen med arbetsgrupperna behövs. Marknadsföringsgruppen, mediagruppen och gruppen för manifestation av veterinäryrket slås samman till en enda grupp, ”Marknad och kommunikation”. Anders Forslid leder denna grupp.

Gruppen för utvärdering av nya organisationen kvarstår, gruppen för utvärdering av specialistprogrammet kvarstår, välkomstgruppen för nyanlända veterinärer kvarstår och arbetsmiljögruppen kvarstår. Ekonomigruppen, grundutbildningsgruppen och gruppen för manifestation av veterinäryrket (Vet 2011) avslutas.

Dessutom ska veterinärförbundets strategidokument uppdateras. Strategidokumenten har tidigare legat på en arbetsgrupp, men styrelsen bedömde att detta ämne är av sådan central art att arbetet blir en prioriterad uppgift för hela styrelsen.

BUDGETAR OCH STYRELSEUTBILDNING

Styrelsen fastställde FVFs, AVFs och normgruppernas budgetar. Frågan om ersättning för ESK-(examinations- och styrkommittéerna)-ledamöterna diskuterades och modellen med ett fast arvode förordades. Kansliet fick i uppgift att ta fram en lämplig modell till det första styrelsemötet 2012.

Som ett led i styrelsens uppgradering av sitt arbete hade Annika Melin från Ernst & Young inbjudits och hon föreläste om styrelsearbete i ideella föreningar. Styrelsen har tidigare tagit inriktningsbeslut om att styrelseutbildning inom förbundet är viktigt.

GENOMGÅNG AV SVF-ARRANGEMANG

Christina Arosenius rapporterade om den informationsdag som genomfördes den 23 november för nyanlända veterinärer med grundutbildning från ett annat land. Informationsdagen var en kraftsamling från alla inblandade och blev en mycket lyckad tillställning. Dagen videofilmades och materialet blir en värdefull kunskapsbank för kommande arbete av denna typ. Informationsdagar för nyanlända veterinärer kommer att få en fortsättning.

Årets veterinärkongress diskuterades. Det vetenskapliga programmet fick genomgående goda vitsord. Utställningen/mässan lockar fortfarande stort, men formatet känns lite som det har kört fast. Styrelsen initierar en genomlysning av konceptet och återkommer.

AVTACKNING

Vid styrelsemötet avtackades Per Michanek för gott styrelsearbete under de två år som han suttit i styrelsen. Mötet avslutades med stort tack och kram till Evamari Lewin som rattat skutan som ordförande. Hennes insats har varit av bästa sort och nu hoppades hela styrelsen att barnbarnen och hästpraktiken får lite mer av hennes tid.

JK Larsson
ledamot i förbundsstyrelsen

Fågelinfluensavirusets försvars-mekanismer

Veterinär Muhammad Munir, institutionen för biomedicin och veterinär folkhälsovetenskap, SLU, försvarade den 16 december sin avhandling för veterinärmedicine doktorsexamen med titeln "Immuno-regulatory dynamics of non-structural protein 1 of avian influenza A viruses: IFN-β, NF-κB and AP-1 perspectives". Opponent var professor Timm Harder, Friedrich-Loeffler Institute, Greifswald-Insel Riems, Tyskland.

disputationer

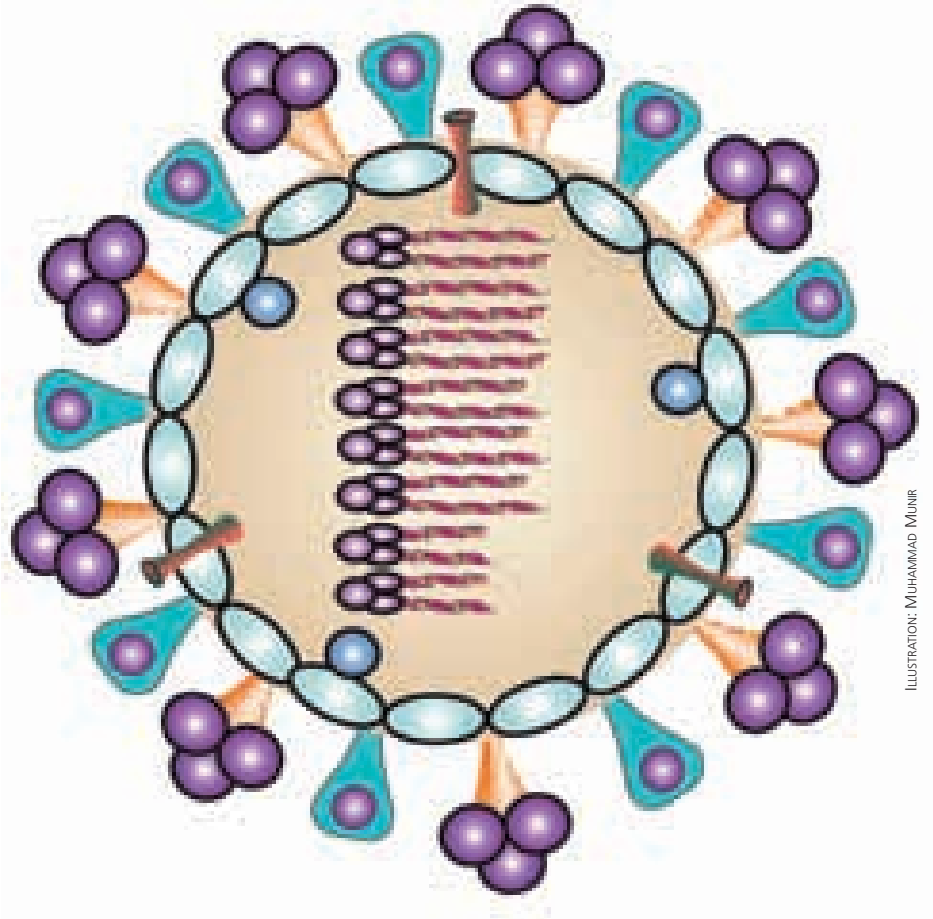

Illustration: Muhammad Munir

Schematisk bild av ett fågelinfluensavirus med dess strukturella komponenter. I mitten ses virusets ribonukleoprotein, som innehåller NS1-genen.

Kroppens första försvarslinje mot virus består av interferoner. Dessa bildas mycket tidigt i en infektion, ofta inom loppet av några timmar, och de kan påverka virusets förmåga att föröka sig inne i cellen. Alla angripande virus är mer eller mindre känsliga för interferoner och behöver därför mekanismer som motarbetar värddjurets interferonsvar.

Avhandlingsarbetet har studerat influensavirus, ett virus som kan spridas mellan människa och djur och som har stor potential att orsaka världsomfattande och allvarliga sjukdomsutbrott. I tidigare undersökningar har det visat sig att influensavirus hos vilda fåglar innehåller ett virusprotein, ickestrukturellt protein (non-structural protein) 1 (NS1) som en av de faktorer som är viktiga för att påverka värdens immunsvar. Detta är sannolikt en grundförutsättning för att ett virus ska kunna infektera människor. Förmågan att kringgå människans immunförsvar har dock varierat, och avhandlingen handlar om mekanismerna bakom denna variation.

SLU-forskarna har tidigare visat att den genetiska variationen bland influensavirus är relativt begränsad. Proteinet NS1 finns dock i två tydligt skilda genvarianter: den ena (allel A) hittas hos influensavirus som förutom fåglar även infekterar olika däggdjur (människa, gris och häst), medan den andra (allel B) i princip uteslutande hittas hos influensavirus som infekterar fåglar. När de två proteinvarianterna testades i cellkulturer visade sig den variant som hittas i "däggdjursvirus" ha en starkare förmåga att hämma produktionen av beta-interferon i humana celler.

I en annan studie undersöktes de strukturella skillnaderna mellan de två NS1-varianterna och hur dessa påverkar proteinernas samspel med olika komponenter i människoceller. Sammantaget belyser studierna NS1-proteinets mångsidiga natur och bekräftar dess oumbärliga roll för influensavirus. ■

Utvärdering av sjukdata för mjölkkor i Norden

Veterinär Cecilia Wolff, Institutionen för kliniska vetenskaper, SLU, försvarade fredagen den 3 februari sin avhandling för veterinärmedicine doktorsexamen med titeln "Validation of the Nordic disease recording systems for dairy cattle". Opponent var professor Simon More, University College Dublin, Irland.

disputationer

Inom modern och hållbar mjölkproduktion är ett gott hälsoläge ett självklart mål. För att uppnå det behöver man tillgång till information om sjukdomsförekomst så att hälsan hos enskilda djur och resultat av förebyggande hälsoarbete kan följas upp. I de nordiska länderna finns sedan flera decennier system för sjukdomsregistrering hos mjölkkor. Det unika med dessa system är att de dels inkluderar en stor del av mjölkkopopulationen och att registreringar görs på individnivå så att det går att koppla sjukdomsuppgifter till data som finns i de olika ländernas kodatabaser.

2007 påbörjades ett samnordiskt projekt (DAHREVA) med det övergripande målet att utvärdera kvaliteten på sjukdata för mjölkkor i de nordiska länderna. I projektet deltar Danmark, Finland, Norge och Sverige. Projektet inkluderar sjukdomskomplexen hälta, metabola respektive reproduktionsstörningar samt klinisk mastit (KM). Studierna i avhandlingen har särskilt fokus på KM.

Syftet med den första delstudien var att uppskatta täckningsgraden för sjukdata, alltså vilken proportion av de mastitfall som upptäcks av lantbrukarna som också återfinns i respektive lands databas. I varje land registrerade mjölkproducenter alla kliniskt sjuka kor under totalt fyra månader. Dessa data jämfördes sedan med besättningarnas sjukdata från respektive lands kodatabas. Täckningsgraden beräknades både för alla fall av KM och för veterinärbehandlade fall av KM, dvs de som per definition ska vara registrerade i databasen. I Danmark, Finland, Norge och Sverige var täckningsgraden för veterinärbehandlade fall av KM 0,94, 0,56, 0,82 respektive 0,78. Den var statistiskt signifikant högre i Danmark och lägre i Finland.

I en annan studie undersöktes om det fanns skillnader i lantbrukarnas benägenhet att kontakta veterinär, vilket (i praktiken) utgör det första och nödvändiga steget för att ett sjukdomsfall ska registreras i databasen. En enkät baserad på en social-psykologisk modell (TPB) utvecklades. Enligt TPB finns ett starkt samband mellan en persons beteende och intentionen att utföra ett visst beteende. Beteendet som definierades i denna studie var att kontakta veterinär (i Finland att ta ett mjölkprov och skicka för bakteriologisk analys) samma dag lantbrukaren upptäcker ett fall av mild KM. Lantbrukarna i Sverige hade signifikant lägre intention att tillkalla veterinär vid en mild KM jämfört med lantbrukarna i Danmark och Norge.

I Sverige studerades informationsflödet från ett veterinärbehandlat djur till kodatabasen i detalj. Journalkopior samlades in från lantbrukare och data från dessa jämfördes mot sjukdata i kodatabasen: dels råsjukdata från Jordbruksverket, dit veterinärer rapporterar sina sjukdata, och dels mot sjukdata i kodatabasen, efter att data kodats om till Svensk Mjölks interna diagnoskoder. För diagnoser var täckningsgraden 0,84 i råsjukdata och 0,75 i sjukdata.

Skillnader i täckningsgrad förklarar en del av landsskillnaderna i förekomst av registrerad KM. I Sverige fanns även skillnader mellan sjukdomskomplex, geografiska regioner och mellan privata och statligt anställda veterinärer. En del av landsskillnaderna förklaras också av skillnader i intention och attityd till behandling av KM. Sammanfattningsvis konstaterades att registreringen av sjukdata för mjölkkor i de nordiska länderna inte återspeglar alla fall av KM. Detta beror både på böndernas varierande benägenhet att kontakta veterinär vid fall av KM och på dataförluster under registreringen. ■

Spara tid och pengar
med verktyg i topptrim
Slipning saxar och skär 72:-
Service klippmaskiner
Skicka idag!
Vet-paket, spara 600:-
Trimmer & skär
www.lyckliga.nu
Lyckliga Fåret Skärsliperi
Prästavägen 254, 263 91 Höganäs
042-722 83

Den danska modellen

Den danska flexicurity-modellen på arbetsmarknaden påstås förena en hög grad av flexibilitet – "flexibility" – med ett utvecklat socialt skyddsnät vid arbetslöshet – "security". Det ska vara så enkelt och riskfritt som möjligt för en arbetsgivare att anställa samtidigt som risken för den anställde att återkommande byta jobb också ska vara låg.

Foto: Mariusz Paździora.

Rörligheten på den danska arbetsmarknaden är hög tack vare flexicurity-modellen.

Jag gillar Danmark. Ett vackert land med trevliga invånare och trivsamma faciliteter. Att njuta en stilla pilsner nere i Nyhavn eller ta ett varv på Louisiana tillhör mina absoluta favoritsysselsättningar. Kanske är det dock inte dessa förehavanden man åsyftar när man talar om den "danska modellen". Den som brukar kallas "flexicurity" – den danska arbetsmarknadsmodellen.

Modellen har kommit i fokus sedan Danmark utmärkt sig som ett land som på ett märkbart sätt lyckats minska sin arbetslöshet under den senaste dryga tioårsperioden. Härtill noteras en relativt låg ungdomsarbetslöshet och en hög rörlighet på arbetsmarknaden. Den danska flexicurity-modellen påstås förena en hög grad av flexibilitet på arbetsmarknaden – "flexibility" – med ett utvecklat socialt skyddsnät vid arbetslöshet – "security". Filosofin bygger kort och gott på en uppfattning att näringslivet är föränderligt och att både företag och medarbetare är kapabla och villiga att söka sig nya vägar. En hörnsten är därför att det ska vara så enkelt och riskfritt som möjligt för en arbetsgivare att anställa samtidigt som risken för den anställde att återkommande byta jobb också ska vara låg.

Jag är inte man att bedöma huruvida flexicurity-modellen bidragit till den relativt sett låga arbetslösheten i Danmark, men klart är att rörligheten på den danska arbetsmarknaden är hög. Man vågar säga upp sig. Och man gör det i förlitan på att få nytt jobb. Ingredienser som jag på något sätt tror är sunda.

Funderingar kring den svenska arbetsmarknaden "poppar upp" efter en höst och vinter präglad av vid det här laget välbekanta avtalsförhandlingar enligt den "svenska modellen". För exempelvis industrins del, som man brukar säga sätter märket för övriga avtalsområden, kan konstateras att parterna enats om nya avtal innebärande löneökningar på 3,0 procent över 14 månader vilket ger en årskostnad för företagen på 2,6 procent.

Den "svenska modellen" i all ära, men jag tror på sikt att det vore sunt om en del nya komponenter kom att få betydelse på arbetsmarknaden. Jag säger inte att det handlar om att anamma "flexicurity" fullt ut, men möjligen att vara öppen för lite nya tankar och idéer. Eftersom alla företag har olika förutsättningar måste det finnas bättre möjligheter att sätta löner och komma överens lokalt, på det enskilda företaget.

Lars Nordfors
chef Företagarnas juridiska rådgivning
Företagarna

Ingen MRSA hos svenska avelsgrisar

Landets samtliga avelsdjurs- och gyltproducerande besättningar har under 2011 provtagits för meticillinresistent *Staphylococcus aureus* (MRSA). Samtliga prover har nu analyserats utan att MRSA påvisats, rapporterade Svenska Djurhälsovården i ett pressmeddelande den 16 januari.

Den nu avslutade studien genomfördes av Svenska Djurhälsovården med medel beviljade av Jordbruksverket. SVA har utformat undersökningen och analyserat proverna.

– Det är mycket glädjande att MRSA inte hittats i de svenska avelsdjurs- och gyltproducerande besättningarna. Detta är särskilt viktigt eftersom dessa besättningar levererar livdjur till de bruksbesättningar som producerar smågrisar, säger Sten-Olof Dimander, vd för Svenska Djurhälsovården.

Den aktuella kartläggningen är en följd av det positiva provet från en besättning vid slakt 2010. Vid tidigare provtagningar (2007 och 2008) har MRSA inte påvisats i svenska grisbesättningar. MRSA är en zoonotisk bakterie och vanlig bland grisar i många länder i och utanför EU. ■

Vattensmitta orsakade 27 000 sjukdomsfall

Under vintern 2010/2011 drabbades Östersunds kommun av ett vattenburet utbrott av parasiten *Cryptosporidium hominis.* På uppdrag av Livsmedelsverket har Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) undersökt hur kommunala verksamheter och delar av näringslivet i Östersund påverkades av det otjänliga dricksvattnet.

I en rapport som publicerades den 10 januari konstateras att de undersökta verksamheterna i Östersund i högsta grad berördes av utbrottet. Exempel på påverkan är förändrad arbetsbelastning och förändrade arbetsuppgifter, ökade kostnader samt sjukfrånvaro. Lärdomar redovisas liksom vad som skulle kunnat förvärra händelsen.

Det otjänliga vattnet bedöms i december 2011 ha orsakat 27 000 sjukdomsfall. Samhällskostnaderna för utbrottet uppskattas till 220 miljoner kronor och näringslivet har påverkats i stor utsträckning. I rapporten framgår också att kommunal verksamhet som vård och omsorg, grundskola, förskola och särskola samt måltidsservice var särskilt drabbade. Rapportens övergripande slutsats är att samhället bör dra lärdom av händelsen lokalt, regionalt och centralt. ■

STARTVAC®
Vaccinskydd mot mastit:
S. AUREUS
KNS
KOLIFORMER

ATC VET-KOD QI02AB. RECEPTBELAGT.
GODKÄND SPC 11/02/09.

Tillverkare: LABORATORIOS HIPRA, S.A. Avda. La Selva, 135 - 17170 Amer (Girona) Spain. E-mail: hipra@hipra.com - www.hipra.com

MARKNADSFÖRS AV
NORDVACC AB
Box 112, 129 22 Hägersten
Tel:08-449 46 50.
Fax:08-449 46 56
E-mail:vet@nordvacc.se
Hemsida:www.nordvacc.se
NORDVACC

Ansvarsärende

Besiktigade hästar på ett undermåligt sätt

En hästköpare anmälde veterinär XX för fel vid besiktning och intygsskrivning avseende två hästar. Veterinären bestred anmälan.

ansvarsärende

DJURÄGARNAS ANFÖRANDE

Innan ett köp av två ponnyer betalade anmälaren hästförsäljaren för att få en veterinärbesiktning till stånd. Besiktningen utfördes av veterinär XX. XX fann att ponnyerna var utan anmärkning i samtliga avseenden och köpet fullbordades därför. Ponnyerna skickades sedan ca 130 mil med transport till köparen.

Omgående märkte köparen att båda ponnyerna var oroliga och misskötta. De var smutsiga och deras hovar var i dåligt skick. Om ponnyerna kom längre från varandra än några få meter så blev de mycket nervösa. Detta beteende bekräftades sedan också av XX som köparen tog kontakt med per telefon. XX uppgav att han hade blivit tvungen att besiktiga ponnyerna tillsammans då det inte hade gått att kontrollera dem var för sig.

Tre dagar efter det att ponnyerna hade levererats var köparen tvungen att ta ut en veterinär eftersom den ena ponnyn inte kunde andas ordentligt och hade svår hosta. Köparens veterinär konstaterade snabbt kvickdrag och fann det anmärkningsvärt att även allmäntillståndet var mycket dåligt. Ponnyn såg glosögd och orolig ut samt hade gula slemhinnor utöver de fula hovarna.

Eftersom köparen hade märkt att den andra ponnyn gick konstigt fick veterinären undersöka även den. Hästen hade ingen känsel eller styrsel i sin svans och när benen böjdes smällde det rejält. Den hade ingen kontroll på sina rörelser och hovarna var i mycket dåligt skick.

Efter undersökningen ringde köparen runt till tidigare ägare som bekräftade att den ena ponnyn led av luftrörsbesvär och att den andra var triangelmärkt samt troligen hade slinger.

När köparen ringde upp XX var det första han sade ”är det dom där två gamla härken du pratar om?” och ”ja, det var inga fina hästar” samt ”ni har väl inte betalt för dessa hästar?”. Köparen ifrågasatte hur XX kunde ha släppt igenom ponnyerna utan anmärkning på veterinärbesiktningen. Det hade han inget bra svar på utan menade att han hade talat om för säljaren att ponnyernas hovar behövde verkas. XX sade även att han hade utfört böjprov på underlag av snö och att han hade skrivit det i intygen. Triangelmärkningen hade han missat eftersom hästen var så långhårig. Samtalet spelades in och har givits in till ansvarsnämnden.

Köparen anser att ponnyerna var långt från att kunna bedömas som utan anmärkning och att XX borde ha uppmärksammat de fel som förelåg. Om man gör en grundlig besiktning borde man dessutom anteckna samtliga fel som man hittar oavsett om dessa går att åtgärda ➤

SKALPELLEN

Kallelse till
ÅRSMÖTE och KURS

25–26 maj, Gryts varv, Valdemarsvik

Senskador – diagnostik, forskning och rehab
Föreläsare:
Boel A Fransson, DVM, PhD, Dipl ACVS, Assistant professor Washington State Univ
Per Aspenberg, Med Dr, professor ortopedi, Linköping Universitetssjukhus
Stefan Rosén, rehabilitation programme V.T. Knoxville, TN

Utflykt i skärgården

Anmäl dig genom att betala in kursavgiften senast den 4 maj till bankgiro 5832-7404, plusgiro 498 36 75-2 eller allkonto 6600-242 06 3071. Du blir då också ”automatiskt” inbokad för boende på Gryts varv. Själva betalningen för boendet gör du inte förrän du anlänt till Gryts varv.
Kursavgift: 2500 kr (medlemsavgift 200 kr)
Logi: 1765 kr i dubbelrum, Gryts varv, tfn 0123-128 06
Info finns på Skalpellens hemsida www.skalpellen.se.

Hjärtligt välkomna!

eller inte. Köparen är fullt medveten om att hon har gjort en dålig hästaffär vilket hon inte lastar XX för. Däremot vägde hans besiktning av ponnyerna tungt i beslutet att köpa dem.

VETERINÄRENS ANFÖRANDE

Det är riktigt att XX besiktigade de aktuella ponnyerna. Vid besiktningen gick det inte att sära på ponnyerna. De var uppenbart starkt beroende av varandra. XX anser inte att ponnyerna var misskötta eller smutsiga vid besiktningen. Han tycker sig vara kompetent att avgöra en sådan sak efter närmare 30 år som veterinär.

I det aktuella fallet var dock belysningen och förutsättningarna så dåliga att besiktningen fick ske utomhus i ca två decimeter lössnö.

Båda ponnyerna var mycket långhåriga, skäggiga och något svankiga. Det märktes att de var till åren komna. På grund av behåringen kunde XX inte upptäcka någon kvickdragsfåra vid okulär inspektion. Han kunde inte heller konstatera ökade respirationsljud under rådande omständigheter då de befann sig utomhus och vinden blåste. Ingen av ponnyerna reagerade på hostprovokation. Något arbetsprov med efterföljande lung- och hjärtkontroll utfördes inte med hänsyn till att hästarna var obroddade samt att det var ishalka på vägen. Longering utfördes inte heller eftersom detta var helt ogörligt. Någon triangelmärkning syntes inte på grund av behåringen. Säljaren uppmärksammade inte heller XX om märkningen. Det kan inte krävas att man ska raka en häst för en normal besiktning.

Vid kontroll av könsöppning och anus förde XX svansen åt sidan och lyfte den något. När detta utfördes kunde han inte upptäcka att svansen var speciellt slapp eller atonisk på någon av ponnyerna. En sådan sak kan i och för sig lätt förbigås. XX har inte utfört fullständig munhålekontroll på någon av ponnyerna utan endast kontroll av bettet. Han fann inte att hovarna var sjukligt förändrade. De var däremot i behov av verkning. Hovstatus har inte kommenterats närmare i intyget eftersom verkning och justering av hovar är en återkommande rutinåtgärd som skulle utföras. Notering borde dock ha skett.

XX brukar alltid förtydliga böjprovet med att kommentera om alla ben har böjts och vilket underlag som varit aktuellt eftersom det kan ha betydelse för resultatet. Det framgår av intyget att provet utfördes på snö. Någon reaktion kunde inte konstateras. Han hörde heller inga knäppljud. Ponnyerna hade inga problem att röra sig i skritt eller trav.

Den ena ponnyn var chipmärkt men den andra var inte det. Båda skannades för kontroll. XX hade ingen kännedom om ponnyernas bakgrund. Det är hans uppfattning att en fältmässig besiktning inte kan vara en total garanti för att det inte finns fel på en häst. En hästköpare borde åläggas en viss undersökningsplikt.

Ponnyerna har sedan besiktningen färdats 130 mil. En sådan transport innebär alltid en ökad stress och belastning. Det kan i sin tur utlösa latenta medicinska problem. Så har uppenbarligen varit fallet här. Om ponnyerna sedan rakades och undersöktes i god belysning kunde säkert mer upptäckas än vid en fältmässig besiktning. Telefonsamtalen torde inte vara relevanta för nämndens bedömning.

Kön och ålder på ponnyerna finns inte med i journalen. Identifikationen är således inte komplett. De flesta uppgifterna finns dock med och bristen är inte allvarligare än att den förtjänar ett påpekande. Om en häst är chipmärkt skrivs avläsarens siffror in i intyget och jämförs med passets. Om en häst inte är chipmärkt anges detta i intyget. Dessutom fylls konturdiagrammet i. Saknar hästen helt tecken finns inte mycket att fylla i. XX kontrollerar härutöver alltid passet så att färg, kön och ålder kan stämma. Båda de aktuella ponnyerna var av typen skimmel. XX ser därför inte att han har brustit i noggrannhet beträffande identifikationen.

Ordinarie fullmäktigemöte

onsdagen den 30 maj 2012 i Stockholm

Vid 2006 års fullmäktigemöte beslöts att mötet ska vara i form av ett endagsmöte vartannat år och ett tvådagarsmöte vartannat år, med start av tvådagarsmöte 2007. 2012 är det alltså dags för ett endagsmöte.

Ni som är valda fullmäktigeledamöter för 2012 – boka in dagen i era almanackor redan nu!

Motioner senast 18 april

Enligt förbundsstadgarna skall motion, som väcks av förening, sektion eller förbundsmedlem, ha inkommit till förbundsstyrelsen (adress: Sveriges Veterinärförbund, Box 12 709, 112 94 Stockholm) *senast sex veckor före mötet*, dvs **senast onsdagen den 18 april 2012**.

Motion inkommen därefter tas inte upp för beslut av fullmäktige.

XX bestrider att han borde ha tagit upp att ponnyerna var beroende av varandra i intyget. Ponnyerna var fullt hanteringsbara vid besiktningen och hade de inte varit det skulle han ha antecknat den uppgiften i intyget. Han bestrider att det saknas uppgifter om den olämpliga miljön för en besiktning. En ideal miljö hade varit på en hästklinik men i verkliga livet får man anpassa sig till andra premisser. Av intyget framgår dessutom att besiktningen utfördes på ett underlag av snö. Det ska också tilläggas att intyget inte är ett friskintyg utan ett intyg med kontroll av vissa punkter.

Det framkommer av ingiven e-postkorrespondens att den ena ponnyn fick luftvägsproblem nästan två hela veckor efter besiktningen. Sjukdomen har därför kunnat uppkomma efter det att XX undersökte ponnyn. XX anser vidare att han har iakttagit synnerlig noggrannhet och omsorg då han undersökte ponnyerna, en bra bit över 30 minuter vardera. Totalbilden av ponnyerna var att de, med beaktande av ålder och allmäntillstånd, vid besiktningstillfället var utan anmärkning.

JORDBRUKSVERKETS YTTRANDE

Jordbruksverket anser att veterinär XX agerat försumligt i sin yrkesutövning.

Av 7 kap 1 § Statens jordbruksverks föreskrifter (2009:85) om operativa ingrepp samt skyldigheter för djurhållare och för personal inom djurens hälso- och sjukvård, framgår att djurhälsopersonal ska föra journal i direkt anslutning till konsultationen eller besöket. Vid journalföringen ska djurhälsopersonalen iaktta synnerlig noggrannhet och omsorg. Enligt 7 kap 2 och 3 §§ i samma föreskrift ska journalen vara tydlig och fullständig samt i förekommande fall innehålla vissa uppgifter. Verket kan konstatera att det i journalen saknas uppgifter om djurens identitet, kön och ålder. Det saknas också uppgifter om de iakttagelser som XX beskriver i sitt yttrande såsom hästarnas beroende av varandra, deras utseende med den långa pälsen, hovar i behov av verkning, den olämpliga miljön för besiktning m m.

Av journalen går det att utläsa att en häst behandlats med vaccin. Det saknas dock uppgifter om vilken häst som har behandlats och vilket vaccin som har använts.

XX har i handlingarna inte bifogat kopior av besiktningsintygen. Jordbruksverket kan därför bara bedöma det intyg som avser den ena hästen och som har givits in av hästköparen. Verket vill påpeka veterinärens skyldighet att spara sådana dokument i fem år och vid begäran kunna uppvisa dem för tillsynsmyndighet, vilket framgår av 6 kap 13 § i samma föreskrift.

Verket kan därför inte heller bedöma om XX har fullföljt sin skyldighet enligt 6 kap 9 § i samma föreskrift att beskriva ➤

VeTA-dagarna 20-22 april Sundsvall

VeTA BOLAGET

SMÄRTA & SMÄRTLINDRING

Fredag 20 april

Fördjupningskurser Smärtbehandling av trauma- och intensivvårdspatienten inom **smådjur** resp. **häst**sjukvården

Juridik till vardags inom djursjukvården

Lördag 21 & söndag 22 april

Smådjur Smärta och smärtlindring

Häst Smärta och smärtlindring

Kund Att våga, att vilja och att kunna ge ett personligt bemötande. Kursen för alla med kundkontakter.

Chef Arbetsmiljön i praktiken. Handfasta råd av myndigheterna på plats!

Socialt program
Fredag -Välkomstbuffé med mingel
Lördag - Bankett med livemusik

Mer information och anmälan på www.vetabolaget.se

identiteten på den icke chipmärkta hästen genom fullständigt signalement. Verket finner det dock anmärkningsvärt att det på det ingivna intyget ser ut som om det inte fanns något att anmärka på när XX så tydligt kan rekapitulera hästarnas tillstånd, både i telefonsamtal med köparen och i yttrande till ansvarsnämnden.

Enligt verkets mening har därför XX också brutit mot 2 kap 1 § 2 p i lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård där det skrivs att den som tillhör djurhälsopersonalen ska iakttta noggrannhet och omsorg vid utfärdande av intyg om djurs hälsotillstånd.

ANSVARSNÄMNDENS BEDÖMNING

Nämnden påtalar inledningsvis vikten av besiktningsintygens kvalitet. Djurägare är beroende av att veterinärer iakttar noggrannhet och omsorg vid utfärdande av intyg om djurs hälsotillstånd. Ansvarsnämnden vill också påpeka veterinärers skyldighet att spara intyg i fem år och vid begäran kunna uppvisa dem för behörig myndighet. Trots föreläggande har veterinär XX inte kunnat uppvisa de intyg som upprättades vid det aktuella besiktningstillfället.

Det konstateras vidare att en veterinär vid en besiktning måste tillse att det föreligger tillräckligt goda förhållanden för att besiktningen ska kunna genomföras på ett noggrant och omsorgsfullt sätt. Ansvarsnämnden finner utrett att förhållandena vid den aktuella besiktningen var sådana att flera moment i besiktningen inte kunde genomföras. Vidare konstaterar ansvarsnämnden att XX underlåtit att upptäcka väsentliga omständigheter angående hästarnas hälsotillstånd och att det kan ha haft samband med de undermåliga besiktningsförhållandena.

Ansvarsnämnden finner vidare att det finns brister i såväl besiktningsintyg som journaler från undersökningarna. I likhet med Jordbruksverket anser nämnden att det är anmärkningsvärt att intyget inte speglar samma bild av hästarnas nedsatta hälsotillstånd som XX har beskrivit i yttranden till ansvarsnämnden.

Ansvarsnämnden finner efter en sammanvägning av samtliga omständigheter att veterinär XX agerat så försumligt i sin yrkesutövning att han tilldelas en disciplinpåföljd i form av en varning.

JOHAN BECK-FRIIS

Svenska Sällskapet för Djurtandvård

kallar till ÅRSMÖTE och inbjuder till KURS

27 april på Hamburger Börs i Stockholm

Feline oral diseases

föreläsare Peter Southerden Dipl. EVDC

Vi kombinerar kursen med skrattfylld middagsunderhållning, R.E.A. Roligt. Elakt. Aktuellt.

Kurskostnad: 2000 kr, 2750 kr inkl middag och show. Boende ingår inte i kursavgift.

Medlemskap: 200 kr för år 2012 tillkommer.

Anmälan via betalning till plusgiro 156 95 57-0 senast den 9 mars. Ange namn och mailadress.

Se även vår hemsida, www.ssdt.se.

Välkommen!

noterat

SVAs hemsida bland de bästa i Sverige

Sedan 1998 har företaget E-space utvärderat Sveriges webbplatser ur besökarnas perspektiv. Företaget utser besökarnas favoriter av hundratals hemsidor i tolv olika branscher. Under galan "Web of the Year" som gick av stapeln den 12 januari på Café Opera korades årets vinnare. När expertpaneler samlas och ska bedöma webbplatser hamnar konsumentsajterna ofta i topp, men när enbart besökarna fick bestämma fick industrikoncernen Tetra Paks hemsida högsta betyg och belönades med priset "Best of All".

Men det fanns flera oväntade vinnare bland Sveriges webbplatser, enligt tävlingsarrangörens bedömning. I klassen "Offentlig sektor" vann SVA (Statens Veterinärmedicinska Anstalt, www.sva.se) förstapriset i hård konkurrens med Vasamuseet och SIDA.

– Det är jätteroligt att våra besökare tycker så bra om vår webbplats att vi vinner det här fina priset. Vi vet att det framför allt är innehållet, alla faktatexter, som våra besökare tycker är bra, säger Linda Hallenberg, informatör på SVA.

Källa: Pressmeddelanden från E-space och SVA den 13 januari.

Gör din litteratursökning på www.svf.se

Som medlem i veterinärförbundet har man möjlighet att utan någon kostnad utföra litteratursökningar på den internationella vetenskapliga databasen Pub Med. Logga bara in på medlemsdelen av förbundets hemsida www.svf.se, och tryck på rubriken "Sökning på Pub Med". Större delen av den naturvetenskapliga världen ligger för dina fötter, bara några tangenttryckningar bort.

Sammanträdesplan

Preliminär sammanträdesplan för Sveriges Veterinärförbunds (SVFs) styrelse, arbetsutskott, Sveriges Veterinärmedicinska Sällskaps (SVS) kollegium och SVFs fullmäktige 2012. Med reservation för eventuella ändringar.

SVFs styrelse
21–22 mars (gemensamt med SVS), Krusenberg
10 maj, SVFs kansli
6 september, SVFs kansli
17 oktober, SVFs kansli
5–6 december, SVFs kansli

SVFs arbetsutskott
15 februari, telefonmöte
29 februari, telefonmöte
15 mars, fysiskt möte
11 april, telefonmöte
25 april, fysiskt möte
22 maj, telefonmöte
5 juni, telefonmöte
20 juni, telefonmöte
22 augusti, fysiskt möte
19 september, telefonmöte
3 oktober, fysiskt möte
31 oktober, telefonmöte
6 november, telefonmöte
21 november, fysiskt möte
19 december, telefonmöte

SVS kollegium
14–15 februari, Noors slott
21–22 mars (gemensamt med SVF), Krusenberg
8 maj, SVFs kansli
11 september, SVFs kansli
31 oktober, SVFs kansli
11 december, SVFs kansli

SVFs fullmäktige
30 maj, Piperska Muren, Stockholm

När du skriver till veterinärtidningen – tänk på att illustrationer (= foton, teckningar, grafer, röntgenbilder etc) underlättar läsandet.

Ny ombudsman på SVF-kansliet

Veterinärförbundets förhandlingschef Anders Lefrell gick i slutet av januari i pension efter ca 13 års arbete på förbundet. Posten som förhandlingschef övertogs av Anders Graneld, tidigare ombudsman och förbundssekreterare på SVF. Samtidigt började Jenny Flordal från och med första februari att arbeta som ny ombudsman/förhandlare på veterinärförbundet.

Jenny Flordal kommer närmast från länsstyrelsen i Stockholms län som HR-(human relations)-konsult, bland annat för länsveterinärerna. Tidigare har hon även arbetat med personalfrågor på Danderyds sjukhus och inom privat sektor. Förutom ett allmänt stort intresse för arbetsrätt och förhandling har hon arbetat mycket med bland annat rehabilitering, lönerevision och hälsofrågor. Hon hoppas att hennes erfarenheter som arbetsgivarrepresentant från de olika sektorerna ska komma medlemmarna väl tillgodo.

Jenny Flordal är sedan den 1 februari ny ombudsman/förhandlare på veterinärförbundets kansli.

JOHAN BECK-FRIIS

VETA BOLAGET

* SJV specialistgodkänd kurs

Kurser mars 2012

Anmäl snarast

Hematologi
2 - 3 mars, Knivsta

Sårvård
2 - 3 mars, Malmö

Röntgenteknik häst
16 - 17 mars, Helsingborg

Anestesiologi steg 2, hund och katt*
21 - 23 mars, Knivsta

Mjukdelskirurgi steg 1 & 2*
29 - 30 mars del 1 samt 29-30 nov del 2, Uppsala

Mer information och anmälan på www.vetabolaget.se

Vilken är din diagnos? – Svar

SVAR

EKG 1: 2a gradens AV-block, Mobitz typ II.
EKG 2: 2a gradens AV-block, Mobitz typ II. Nu med något förhöjd förmaksfrekvens.

DISKUSSION

Vid EKG-registrering före atropingiva ses en långsam hjärtfrekvens om 45 slag/minut. Flertalet P-vågor kan ses utan efterföljande QRS-komplex (2:l-överledning, dvs två P-vågor innan varje QRS-komplex). P-Q-intervallen är oregelbundna (Figur 3).

Vid EKG-registrering efter atropingiva ses endast en marginellt ökad hjärtfrekvens till 55 slag/minut. Hunden har inte svarat tillfredsställande på atropingivan, då man förväntar sig en ökning av hjärtfrekvensen med minst 60 procent efter 30 minuter. Bradykardin är alltså inte vagusinducerad utan orsakas av fel i hjärtmuskelns retledningsystem.

Efter atropingiva ses fortsatt många P-vågor utan QRS-komplex, förhållandet är nu 3:1 och P-Q-intervallen är regelbundna (Figur 4). Baserat på det fasta förhållandet mellan P-vågor och QRS-komplex bedöms detta AV-block som så kallad Mobitz typ II.

Andra gradens AV-block brukar delas in i Mobitz typ I (Wenkebachs fenomen) och Mobitz typ II. Vid båda typerna ses en förmaksfrekvens som är snabbare än kammarfrekvensen på grund av blockerade P-vågor och med normalt utseende på P-vågorna. Vid Mobitz typ I är QRS-komplexen oftare av normalt utseende medan de vid Mobitz typ II oftare är onormala. Vid Mobitz typ I blir P-R-intervallet successivt längre tills en P-våg blir blockerad medan P-R-intervallen vid Mobitz typ II är konstanta.

Orsaken till AV-block är svår att fastställa. Hos cocker spaniel förekommer ibland en ärftlig mikroskopisk idiopatisk fibros i myokardiet som kan leda till AV-block.

Ekokardiografi är att rekommendera för att utreda blåsljudet men detta har sannolikt inget samband med hundens AV-block.

Behandling är inte aktuellt i nuläget då hunden lever ett lugnt liv och inte har besvär (svimning, arbetsintolerans m m). Om behandling ska övervägas är artificiell ”pacing” med pacemaker den behandling som rekommenderas, då effektiva långtidsverkande atropinpreparat saknas.

Hunden bör följas upp med EKG med sex till tolv månaders intervall då 2a gradens AV-block av Mobitz typ II ibland kan utvecklas till typ III.

EKG-fall av intresse för publicering i SVT kan skickas till Anna Tidholm, c/o SVT-redaktionen. Registreringen bör vara avledning II med hastigheten 50 mm/sek och amplituden 1 cm = 1 mV. Både kompletta fallbeskrivningar och frågeställningar riktade till Anna Tidholm tas emot.

noterat

Blandras populärast bland hundägare

Blandrashundar är populärast bland Sveriges hundägare. Den vanligaste rasen är schäfer och de mest omtyckta hundnamnen är Molly, Wilma och Bella. Det visar den senaste statistiken från Jordbruksverkets hundregister.

– Antalet hundar som registreras i hundregistret ökade under 2011 vilket är positivt. Registreringen gör det bland annat enklare att hitta ägare till upphittade hundar, säger Olivia Nilsson på Jordbruksverket.

De populäraste hundraserna mätt i antal registrerade individer är schäfer (32 876 stycken), golden retriever (24 739 stycken) och labrador retriever (24 602 stycken). Antalet registrerade blandrashundar är 187 933 och det totala antalet registrerade hundar är 742 727 djur.

Källa: Pressmeddelande från Jordbruksverket den 9 januari.

Antibiotikaresistenta bakterier på kycklingkött

Antibiotikaresistenta bakterier är vanliga på kycklingkött, skrev Livsmedelsverket i ett pressmeddelande den 14 december förra året. Däremot verkar det inte vara vanligt att antibiotikaresistenta bakterier hos sjuka människor i Sverige är av samma typ som de som hittats på kött. Det visar den undersökning som Livsmedelsverket och SVA nyligen genomfört.

De bakterier myndigheterna letade efter var ESBL-bildande *Escherichia coli* och salmonella. Det visade sig att antibiotikaresistenta bakterier är vanliga på kycklingkött från EU-länder utanför Skandinavien och från Sydamerika, men även det svenska kycklingköttet innehöll ESBL-bildande *E coli*. Detta beror troligtvis på att kycklingar som importerats för avel burit på bakterierna. Bakterier har sedan

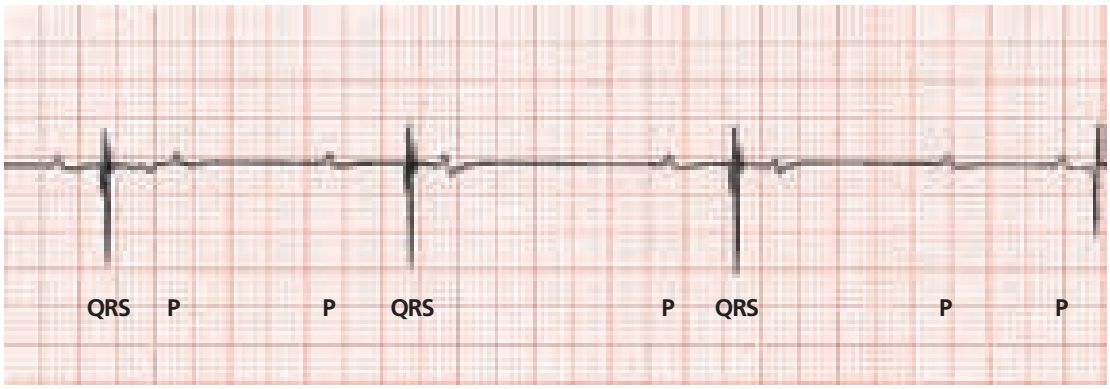

FIGUR 3. *EKG-registrering före atropingiva, hjärtfrekvens 45 slag/minut. Flertalet P-vågor kan ses utan efterföljande QRS-komplex (2:l-överledning, dvs två P-vågor innan varje QRS-komplex). P-Q-intervallen är oregelbundna.*

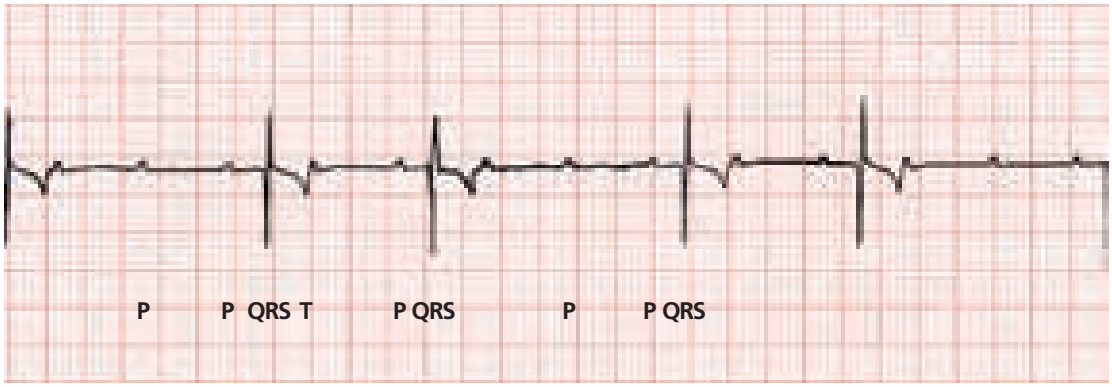

FIGUR 4. *Efter atropingiva ses fortsatt många P-vågor utan QRS-komplex, förhållandet är nu 3:1 och P-Q-intervallen är regelbundna. Hunden har inte svarat tillfredsställande på atropingivan.*

förts vidare inom kycklingproduktionen och hittas därför på köttet.

Användning av cefalosporiner har sammankopplats med förekomsten av ESBL-bildande bakterier hos livsmedelsproducerande djur. I Sverige används inte antibiotika av typen cefalosporiner inom kycklinguppfödningen, till skillnad mot i andra länder. ■

Veterinärstudent dömd för djurplågeri

En veterinärstudent vid SLU i Uppsala är dömd för djurplågeri. När saken läckt ut har det lett till upprörda känslor inom utbildningen, rapporterade Upsala Nya Tidning (UNT) den 18 januari.

Det var för ett år sedan som studenten dömdes för djurplågeri och brott mot djurskyddslagen. Med motiveringen att man vill undvika särbehandling av den dömda studenten har SLU hållit informationen om domen inom en liten krets, vilket väckt kritik inom utbildningen, enligt UNT.

– Under utbildningen är vi ute på praktik. Det känns inte bra att en student har hand om djur efter att ha blivit straffad för brott som vi utbildas att förhindra, säger en studiekamrat till tidningen.

Hösten 2008, då studenten gick på veterinärlinjen, fick miljökontoret i Uppsala in en anmälan om att studentens häst for illa. Miljökontoret konstaterade att hästen hade svårt att gå på grund av hovsmärtor. Studenten hade skött hästens hovar med den så kallade Strassermetoden och vägrade att följa veterinärordination om vila för hästen. Istället tog hon ut djuret på promenader eftersom det förespråkas av Strassermetoden. Hon ville också transportera hästen till en Strasserklinik i Tyskland, mot den undersökande veterinärens rekommendation.

SLU ser inga skäl till att stänga av studenten från studierna, men hon kan till följd av domen komma att vägras veterinärlegitimation av Jordbruksverket, skriver UNT. ■

KONGRESSER & KURSER

Svenska

v 6

6/2 -12. Föreläsning om allergisk dermatit, Sundsvall. Arr: Royal Canin. (SVT 16/11)

8–10/2 -12. Kurs i tandextraktion på hund och katt, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 15/11)

10–11/2 -12. Kurs i diagnostik och behandling av vanliga arytmier hos hund och katt, Täby. Arr: SweVet Piab AB. (SVT 15/11)

v 7

13–17/2 -12. Kurs i artificiell insemination, häst. Arr: Institutionen för kliniska vetenskaper, SLU. (SVT 14/11)

v 8

20/2 -12. Föreläsning om allergisk dermatit, Göteborg. Arr: Royal Canin. (SVT 16/11)

23–24/2 -12. Kurs i tolkning av röntgenbilder, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 15/11)

25/2 -12. International equine distal limb ultrasound, Strömsholm. Arr: VetPD (Veterinary Professional Development). (SVT 15/11)

v 9

27/2 -12. Föreläsning om allergisk dermatit, Luleå. Arr: Royal Canin. (SVT 16/11)

2–3/3 -12. Kurs Hematologi, Knivsta. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 1/12)

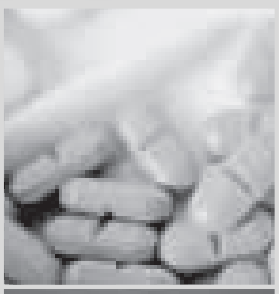

LÄKEMEDELSVERKET
MEDICAL PRODUCTS AGENCY

Läkemedelsverkets uppgift är att se till att den enskilde patienten, hälso- och sjukvården samt djursjukvården får tillgång till säkra och effektiva läkemedel av god kvalitet och att dessa används ändamålsenligt och kostnadseffektivt. Till denna uppgift hör även att tillhandahålla information till allmänheten via Läkemedelsupplysningen.

Vi är dessutom tillsynsmyndighet för kosmetika och hygienprodukter samt för tillverkare och produkter inom medicinteknik. Till våra uppgifter hör också tillståndsgivning och tillsyn över legal hantering av narkotika samt tillståndsgivning för apoteksverksamhet. Inom Läkemedelsverkets organisation finns också Giftinformationscentralen.

Vi är cirka 650 anställda, varav många farmacevter och läkare. Läkemedelsverket lyder under Socialdepartementet och verksamheten är i huvudsak avgiftsfinansierad.

Läs mer om oss på lakemedelsverket.se

Vi söker veterinär

Hos oss finns en grupp veterinärer som arbetar i projektgrupper tillsammans med farmacevter, farmakologer/toxikologer och läkare, och i samråd med andra myndigheter. Du kommer att arbeta med bedömning av nya veterinärläkemedel och vara med och påverka vilka krav på säkerhet och effekt som skall ställas. Arbetet har både nationell och internationell prägel och är mångfacetterat. Vi kan erbjuda intressanta arbetsuppgifter med goda möjligheter till kompetensutveckling i en stimulerande arbetsmiljö.

Din huvuduppgift är att bedöma kliniska studier som ligger till grund för säkerhet och effektbedömning av nya veterinärmedicinska läkemedel inför godkännande. Du kan också komma att hantera licensansökningar, kliniska prövningar, läkemedelsbiverkningar, läkemedelsinformation samt delta i kvalitetssäkring av bedömning av både veterinär och humanläkemedel. Arbetet är självständigt, ansvarsfullt och ofta utmanande. Vi är förhållandevis få veterinärer varför arbetet blir mycket omväxlande.

Vi söker dig som är veterinär, helst med både klinisk och forskningserfarenhet. Erfarenhet från läkemedelsutveckling är också meriterande. Mycket god förmåga att uttrycka sig i tal och skrift på svenska och engelska är ett krav. Arbetsgruppens storlek ställer höga krav på flexibilitet och samarbetsförmåga, dessutom behöver du ha ett utåtriktat sätt. Stor vikt läggs vid personlig lämplighet.

Mer information kan du få av Henrik Holst, gruppchef veterinärmedicin vid ES2, Ingrid Landberg, enhetschef för ES2, eller av de fackliga företrädarna Pia Wictor, ST och Kerstin Wickström, SACO. Samtliga nås på telefon 018-17 46 00 eller genom e-post fornamn.efternamn@mpa.se.

Välkommen med ansökan, märkt med diarienummer 5831:2012/501187, senast den 28 februari 2012.Adressen är Läkemedelsverket, Box 26, 751 03 Uppsala eller registrator@mpa.se. Om du skickar ansökan via e-post, var vänlig skriv diarienummer i ämnesraden.

approvals • authorisation • clinical trials • communication • competence • cosmetics • dialogue • directives • efficacy • environment • evaluation • guidelines • harmonisation health econo pathics • information • inspection • laboratory analysis • market surveillance • medicinal products • medical devices • narcotics • public health • quality • registration • regulations • reliabilit scientific • standardisation • transparency • vigilance • approvals • authorisation • clinical trials • communication • competence • cosmetics • dialogue • directives • efficacy • environment

2–3/3 -12. Kurs Sårvård, Malmö. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 1/12)

v 10

5/3 -12. Föreläsning om allergisk dermatit, Strömsholm. Arr: Royal Canin. (SVT 16/11)

5/3 -12. Föreläsningsdag på tema equine neurology med professor Derek Knottenbelt, Husaby hästklinik. (SVT 16/11)

NY 6/3 -12 Seminarium Antibiotic resistance problems in veterinary dermatology, arrangeras i Stockholm av Dr. Baddaky, SweVet och ICF glädjen. Info: www.drbaddaky.com (se annons i denna tidning)

NY 7/3 -12. Seminarium Antibiotic resistance problems in veterinary dermatology, arrangeras i Göteborg av Dr. Baddaky, SweVet och ICF glädjen. Info: www.drbaddaky.com (se annons i denna tidning)

NY 8/3 -12. Seminarium Antibiotic resistance problems in veterinary dermatology, arrangeras i Helsingborg av Dr. Baddaky, SweVet och ICF glädjen. Info: www.drbaddaky.com (se annons i denna tidning)

v 11

13–14/3 -12. Svenska djurhälsovårdens vårkonferens 2012, Göteborg. (SVT 1/12)

14/3 -12. Seminarium Avlivning av djur – veterinärens skyldigheter och ansvar, Klinikcentrum, Ultuna. Arr: Sällskapet för Veterinärmedicinsk Forskning. (SVT 1/12)

15–17/3 -12. Kurs i kanin- och smådjurstandvård, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 15/11)

16/3 -12. Kursdag med ögonföreläsningar om molekylärgenetik, Steningevik. Arr: Svenska sällskapet för veterinär oftalmologi (SSVO) och Ögonpanelen. (SVT 16/11)

16–17/3 -12. Kurs Röntgenteknik häst,

Svenska Djurhälsovården

Vi söker en veterinär med placering Uppsala med intresse för:

SMITTSKYDD OCH SMITTSAMMA DJURSJUKDOMAR

Svenska Djurhälsovården AB är ett veterinärt rådgivningsföretag som arbetar med gris-, nöt- och fårhälsovård. Vår verksamhet bedrivs både på gårdsnivå och övergripande för hela svenska djuruppfödningen. Vi har ett nära samarbete med övriga näringen och berörda myndigheter. Våra kunder och uppdragsgivare är uppfödarna, branschen och staten.

Vi söker en veterinär med intresse för smittskydd (biosäkerhet) för lantbrukets djur. I uppdraget ingår att ta fram ett faktaunderlag för webbaserad information, kunskapsförmedling och utbildning i smittskydd. Målgruppen är djurägare, praktiserande veterinärer och rådgivare.

För uppdraget söker vi nu en veterinär med intresse för kunskapsförmedling och modern informationsteknik. Erfarenhet och formell kompetens inom området är önskvärt men inget krav. God kommunikationsförmåga är viktigt liksom att uttrycka sig väl i tal och skrift. Vi ser helst att du har praktisk erfarenhet av arbete med lantbrukets djur.

Tjänsten är en projektanställning på 75 – 100 % under år 2012 med möjlighet till förlängning 2013.

Vill du veta mer om Svenska Djurhälsovårdens verksamhet rekommenderar vi vår hemsida www.svdhv.se. Har du frågor om tjänsten är du välkommen att ringa vd Sten-Olof Dimander (08-725 81 37) eller djurhälsoveterinär Maria Lindberg (018-16 76 26). Facklig företrädare är djurhälsoveterinär Michael Stampe (0480-573 51).

Välkommen med din ansökan till lotta.pettersson@svdhv.org eller Svenska Djurhälsovården, Kungsängens Gård, 753 23 Uppsala, senast 2012-03-07.

Vi vill att du i din ansökan anger när du kan börja hos oss.

Ultraljudsveterinär till Centrum för Diagnostik

Läs mer på www.stromsholmdjursjukvard.se/ledigatjanster

STRÖMSHOLM
SPECIALISTDJURSJUKHUSET
HUND·KATT

Helsingborg. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 1/12)

v 12

21–23/3 -12. Kurs Anestesiologi steg 2, hund och katt, Knivsta. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 1/12)

NY 23–24/3 -12. Kurs i immunologi arrangeras i Malmö av Djursjukhuset Malmö och MSD Animal Health. Info: agneta.gustafsson@merck.com (se annons i denna tidning)

NY 23–24/3 -12. Kurs Fertilitetsstörningar hos hund arrangeras i Stockholm av Svenska sällskapet för smådjursreproduktion. Info: karin.lofqvist@djursjukhus.com (se annons i denna tidning)

v 13

29–30/3 + 29–30/11 -12. Kurs Mjukdelskirurgi steg 1 och 2, Uppsala. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 1/12)

30–31/3 -12. Seminarium Travhästen i centrum, Stockholm. Arr: Svensk Travsport och Finlands Hippos. (SVT 1/12)

v 15

12–13/4 -12. Kurs Anestesiologi, fågel, reptil, kanin och små gnagare, Knivsta. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 1/12)

13–14/4 -12. Kurs Röntgenteknik, -anatomi, hund och katt, grund, Göteborg. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 1/12)

v 16

NY 18/4 -12. Seminarium Staphylococcus aureus-mastit hos mjölkkor – nya rön och gamla sanningar! arrangeras i Uppsala av SVA. Info: www.sva.se/mastitseminariet (se annons i denna tidning)

20–22/4 -12. VeTA-dagarna om bl a smärta och smärtlindring på smådjur och häst, Sundsvall. Arr: VeTA-bolaget. (SVT 1/12)

v 17

24–27/4 -12. Mock Exam gällande diplomate dentristy, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 15/11)

NY 27/4 -12. Kurs Feline oral diseases arrangeras i Stockholm av Svenska Sällskapet för Djurtandvård. Info: www.ssdt.se (se annons i denna tidning)

v 18

NY 3/5 -12. Kurs i kaninsjukdomar arrangeras i Sundsvall av SPUV, SweVet Piab AB. Info: www.swevet.se (se annons i denna tidning)

NY 4/5 -12. Kurs i postoperativ vård av den bukopererade patienten arrangeras i Sundsvall av SPUV, SweVet Piab AB. Info: www.swevet.se (se annons i denna tidning)

Semestervikariat veterinärer till Strömsholm djursjukvård, Specialistdjursjukhuset hund och katt

Läs mer på www.stromsholmdjursjukvard.se/ledigatjanster

STRÖMSHOLM SPECIALISTDJURSJUKHUSET HUND·KATT

Strömsholm, Specialistdjursjukhuset hund och katt är ett ledande djursjukhus. Vi har 27 000 patientbesök per år och har drygt 30 anställda veterinärer och ca 60 djursjukvårdare.

Inför kommande vår och sommar behöver vi semestervikarier. Vi söker dig som i första hand är smådjursveterinär med något års erfarenhet, men även du som är nyutexaminerad är välkommen att ansöka. Vi erbjuder en veterinärmedicinsk miljö i världsklass och ger dig en grundlig introduktion innan du påbörjar det kliniska arbetet. Tjänsten omfattar arbete på flera avdelningar, kvälls- och helgtjänstgöring kan förekomma. Kollektivavtal finns med Sveriges Veterinärförbund.

Välkommen med skriftlig ansökan senast 19:e februari 2012 till ledigatjanster@stromsholmdjursjukvard.se

WWW.STROMSHOLMDJURSJUKVARD.SE

Bli Livsviktig!

Bli regelbunden givare på cancerfonden.se eller ring 020-59 59 59.

Vi tänker besegra cancer. Vill du vara med?

Cancerfonden

v 21

NY 25–26/5 -12. Kurs Senskador – diagnostik, forskning och rehab arrangeras i Valdemarsvik av Skalpellen. Info: www.skalpellen.se
(se annons i denna tidning)

v 22

28–29/5 -12. Kurs i hantering av orala trauman, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 15/11)

30/5–1/6 -12. Kurs Perfecting extraktion, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 15/11)

v 23

4–9/6 -12. Kurs Certified canine rehabilitation programme (CCRP), part I-III, Uppsala. Arr: SLU och Dr Beate Egner/ Schloss-Seminar. (SVT 16/11)

v 33

17–19/8 -12. Delkurs 2 i hästtandvård, Uppsala. Arr: SLU. (SVT 1/12)

v 36

6–8/9 -12. Kurs Piezo surgery, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 15/11)

NY 7–8/9 -12. Kurs i gastroskopiundersökning, hund och katt, arrangeras på Djursjukhuset Albano, Stockholm av VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 37

NY 14–15/9 -12. Kurs i onkologi (av SJV specialistgodkänd kurs) arrangeras i Knivsta av VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 39

NY 27–28/9 -12. Kurs How to nick the neck arrangeras i Göteborg av SPUV, SweVet Piab AB. Info: www.swevet.se
(se annons i denna tidning)

NY 27–28/9 -12. Kurs Linea albasnitt – vad gör jag nu då? arrangeras i Göteborg av SPUV, SweVet Piab AB. Info: www.swevet.se
(se annons i denna tidning)

NY 28–29/9 -12. Kurs i läkemedelshantering steg 2 arrangeras i Knivsta av VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 40

NY 5–6/10 -12. Kurs i röntgenteknik, -anatomi, hund och katt, grund, arrangeras i Göteborg av VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 41

8–10/10 -12. Kurs Perfecting feline dentistry, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 15/11)

11–12/10 -12. Kurs Den äldre tandpatienten, Halmstad. Arr: Accesia. (SVT 15/11)

v 42

NY 19–20/10 -12. Kurs i ultraljud

Väsby Djursjukhus

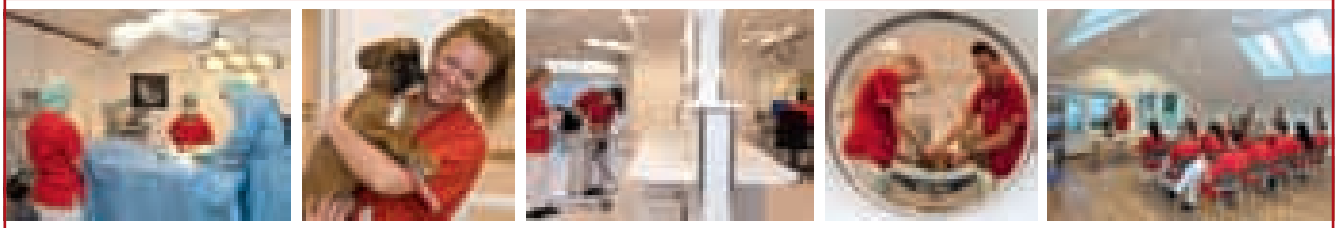

Vi söker smådjursveterinär med specialistkompetens

Kvalifikationer
Du har minst specialistkompetens steg I och kirurgisk vana.

Dina personliga egenskaper
Som person är du ambitiös, engagerad och strukturerad. Du har för vana att föra en professionell och bra dialog med kunderna. Den viktigaste egenskapen är rätt attityd, du är en utförare som får saker gjorda och älskar att jobba med djur och dess ägare.

Vad vi erbjuder dig
Du kommer att arbeta i en stimulerande företagskultur där det ges stora möjligheter till individuell utveckling. Du kommer att ingå i en gruppering med kompetenta, erfarna och skickliga arbetskolleger. Vi erbjuder dig ett utmanande jobb på ett expansivt företag.

På Väsby Djursjukhus finns det utrymme för att påverka och anpassa sitt eget arbete och vara del i utvecklingen av vårt nya djursjukhus. Du kan själv välja om du vill jobba heltid eller deltid hos oss.

Välkommen med ditt CV och personligt brev senast den 5 mars till jobb@vasbyvet.se.

Vi söker alltid efter kvalificerade djursjukvårdare och veterinärer, se mer på vår hemsida.

Väsby Djursjukhus, Vilundavägen 30, 194 34 Upplands Väsby, 08-590 307 08, www.vasbyvet.se

SMÅDJUR STEG 1, GRUNDLÄGGANDE BUK (av SJV specialistgodkänd kurs) arrangeras i Uppsala av VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 43

NY 25–26/10 -12. KURS I ULTRALJUD SMÅDJUR STEG 2, FÖRDJUPNING BUK (av SJV specialistgodkänd kurs) arrangeras i Göteborg av VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 44

NY 2–3/11 -12 + 18–19/1 -13. KURS I DIAGNOSTIK OCH BEHANDLING AV HÄLTA, HUND OCH KATT (av SJV specialistgodkänd kurs) arrangeras på Strömsholm av VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 45

8–9/11 -12. VETERINÄRKONGRESSEN, Uppsala. Arr: Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap och Sveriges Veterinärförbund. (SVT 1/12)

v 46

NY 14–16/11 -12. KURS I ANESTESIOLOGI STEG 2, HUND OCH KATT (av SJV specialistgodkänd kurs) arrangeras i Knivsta av VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

NY 16–17/11 -12. KURS I SÅRVÅRD arrangeras i Sundsvall av VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

v 47

NY 23–24/11 -12. KURS I DERMATOLOGI STEG 2 (av SJV specialistgodkänd kurs) arrangeras i Knivsta av VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

24–25/11 -12. DELKURS 1 I HÄSTTANDVÅRD, Uppsala. Arr: SLU. (SVT 1/12)

v 48

NY 27–28/11 -12. KURS I ANTIBIOTIKAANVÄNDNING (av SJV specialistgodkänd kurs) arrangeras i Knivsta av VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

DJURSJUKHUSET ALBANO SÖKER VERKSAMHETSCHEF

Stockholms Regiondjursjukhus driver djursjukhuset i Bagarmossen och djursjukhuset Albano i Danderyd samt Gärdets djurklinik. I koncernen finns också Falu Djursjukhus och Västra djursjukhuset i Göteborg.

VILL DU VARA MED OCH TA DJURSJUKVÅRDEN IN I FRAMTIDEN?
I juni femtio meter från det gamla djursjukhuset Albano öppnas dörrarna till det nya toppmoderna djursjukhuset. Här kommer ett hundratal av Sveriges bästa medarbetare inom vård av hund och katt att vara verksamma på en djursjukvårdsmarknad i förändring. För att detta ska bli riktigt bra behöver vi en ledare för verksamheten, en verksamhetschef.

DIN ERFARENHET OCH EGENSKAPER
Du är van att arbeta med målstyrning och resultatuppföljning. Du är en erfaren ledare med bakgrund inom det veterinärmedicinska området. Du är en god kommunikatör och förändringsledare med förmåga att inspirera och utveckla våra medarbetare.

VAD VI ERBJUDER
Du kommer att leda våra medarbetare på Albano som har mycket nöjda kunder i en organisation med korta beslutsvägar och högt i tak. Du får leda utvecklingen av verksamheten på en helt ny och modern plattform. Du får en nyckelposition i en koncern under tillväxt.

FÖR MER INFORMATION
Är du välkommen att kontakta VD/Koncernchef Lars Bjarnemark telefon. 070 878 44 70 eller Personalchef Johan Hamilton telefon 070 249 69 01.

Din ansökan vill vi ha senast 2012-02-13 per mail: johan.hamilton@djursjukhusen.se

WWW.DJURSJUKHUSEN.SE

STOCKHOLMS REGIONDJURSJUKHUS

Solsidans Djurklinik söker KLINIKVETERINÄR

Solsidans djurklinik är en välutrustad klinik som är belägen i natursköna Saltsjöbaden. Vi är ett trivsamt team på sex personer, varav två veterinärer, tre sköterskor och en receptionist. Vi har även samarbete med våra konsulter (tandläkare, sjukgymnast). Våra öppettider är 8–18, kvällsmottagning två kvällar i veckan och akutmottagning fyra timmar på lördagar.

Kliniken har mycket välutrustad operationsavdelning med gasnarkos, endoskopi-artroskopiutrustning, utrustning för ortopediska ingrepp, digitalröntgen, Dopplerultraljud, tandavdelning med digitaltandröntgen, välutrustat laboratorium. Vår målsättning är att erbjuda högkvalitativ djursjukvård med personlig service.

På grund av vidareutbildning i veterinärgruppen behöver vi förstärkning av 1–2 veterinärer, helst med specialistkompetens i hundens och kattens sjukdomar eller flera års erfarenhet inom yrket och som klarar av att jobba självständigt. Har du dessutom specialintresse gällande kattsjukdomar, hud och/eller tänder är det en merit.

Vi söker dig som är öppen, framåt och har lätt att arbeta i en mindre grupp. Vi lägger stor vikt på att du har en kundnära attityd, är serviceinriktad och hungrig på att utveckla dig veterinärmedicinskt.

Tillträde snarast eller enligt överenskommelse. Möjlighet till flexibla anställningsvillkor finns (ex fast anställning, på konsultbasis eller arrendeavtal).

Välkommen med din ansökan senast den 9 mars 2012 till Solsidans djurklinik, Teija Väisänen, Vårgärdsvägen 2, 133 36 Saltsjöbaden. **Telefon**: 070-416 31 50, 08-717 47 96, **E-post**: teijavet@hotmail.com, **Hemsida**: www.solsidansdjurklinik.se.

v 49

NY 6–7/12 -12 + 24–25/1 -13. Kurs i anestesiologi steg 3, del 1 och 2 (av SJV specialistgodkänd kurs) arrangeras i Göteborg av VeTA-bolaget. Info: www.vetabolaget.se

Internationella

Fler internationella kurser hittar du på Vet Agendas hemsida: www.vetagenda.com och på British Small Animal Veterinary Associations hemsida: www.bsava.com

v 7

NY 14/2 -12. Kurs Medical oncology for the small animal practitioner arrangeras i Helsingfors, Finland av Fennovet ltd och Pfizer Animal Health. Info: www.fennovet.fi

v 8

22–26/2 -12. The original basic veterinary chiropractic course, Extremities, Sittensen, Tyskland. (SVT 8–9/11)

v 10

5–6/3 -12. Kurs i TTA (Tibial Tubercle Advancement-Stifle), Karlslunde, Danmark. (SVT 1/12)

v 13

28/3–1/4 -12. The original basic veterinary chiropractic course, Integrated, Sittensen, Tyskland. (SVT 8–9/11)

v 15

12–15/4 -12. WSAVA/FECAVA/BSAVA Congress 2012, Birmingham, UK. (SVT 10/11)

v 16

NY 16–19/4 -12. VET FORUM 2012 med inriktning på köttkontroll arrangeras för veterinärer i Norden och Baltikum i Roskilde, Danmark av The danish meat trade college. Info: www.ucr.dk/_FurtherEducation

18–22/4 -12. Veterinary chiropractic: Module I – Sacropelvic, Sittensen, Tyskland. (SVT 1/12)

v 17

25–27/4 -12. Kurs i anestesi og smertelindring for dyrepleiere, samling 3(3), Oslo, Norge. (SVT 12/11)

27–29/4 -12. Delkurs 2 i hästtandvård, Holar, Island. (SVT 1/12)

v 19–20

NY 13–16/5 -12. VPAT Regional Veterinary Congress 2012 (VRVC 2012) arrangeras i Thailand av Veterinary practitioner association of Thailand (VPAT). Info: www.vrvc2012.com

Sveriges lantbruksuniversitet
Universitetsdjursjukhuset, Uppsala

Chefveterinär

till hästkliniken

Universitetsdjursjukhuset (UDS) vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) är ett av landets största djursjukhus. Vi är cirka 150 anställda som bedriver kvalificerad djursjukvård på främst hästar, hundar, katter och mindre sällskapsdjur. Vi har även en ambulerande verksamhet för lantbrukets djur. SLU, VH-fakulteten/UDS har påbörjat byggnation av nya moderna lokaler som kommer att resultera i Europas modernaste djursjukhus 2014. Hästkliniken vid UDS söker en ny chefsveterinär. Kliniken behandlade 6 300 patienter år 2011.

Arbetsuppgifter: Som chefsveterinär ingår du i klinikens ledningsgrupp och har specifika ansvarsområden. Du arbetar mot uppsatta mål och driver och utvecklar kliniken tillsammans med klinikchefer och arbetsledare i den dagliga verksamheten samt svarar för att processer och riktlinjer följs. Du ingår också i UDS övergripande ledningsgrupp och rapporterar direkt till djursjukhuschefen. Viss del av din tjänst tjänstgör du kliniskt, gärna inom ortopedi/kirurgi.

Kvalifikationer: Du som söker är legitimerad hästveterinär med erfarenhet och intresse av personal- och verksamhetsledning. Du är van att möta djurägare i olika situationer och sätter kunden i fokus. Du är även intresserad av att arbeta med undervisning och uttrycker dig väl i tal och skrift på svenska och engelska. Som person är du strukturerad och stresstålig och har god kommunikations- och samarbetsförmåga. Vi kommer att lägga stor vikt vid din personliga lämplighet.

SLU eftersträvar mångfald och jämn könsfördelning.

Sista ansökningsdag är den **24 februari 2012**.
Fullständig annons finns på **www.slu.se/lediga-jobb**.

v 21

23–27/5 -12. Veterinary chiropractic: Module II – Thoracolumbar, Sittensen, Tyskland. (SVT 1/12)

v 24

14–15/6 -12. Course on mare gynaecology and artificial insemination, Bremen och Bakum-Luesche, Tyskland. (SVT 15/11)

16–17/6 -12. Course on managing the late pregnant mare, Bremen och Bakum-Luesche, Tyskland. (SVT 15/11)

v 25–26

NY 24–25/6 -12. Equine Foot Days arrangeras i Cortona, Italien av AG Pferd. Info: www.agpferd.com

v 26

27/6–1/7 -12. Veterinary chiropractic: Module III – Cervical arrangeras i Sittensen, Tyskland. (SVT 1/12)

v 29–30

22–27/7 -12. WDA (Wildlife disease association) and EWDA (European chapter of the WDA) meeting, Lyon, Frankrike. (SVT 14/11)

v 30

25–29/7 -12. Veterinary chiropractic: Module IV – Extremities, Sittensen, Tyskland. (SVT 1/12)

v 35

NY 31/8–2/9 -12. BSAVA Scottish Congress 2012 arrangeras i Edinburgh, UK. Info: www.bsava.com

v 36

5–7/9 -12. 9th International congress of veterinary virolgy, Madrid, Spanien. (SVT 11/11)

5–9/9 -12. Veterinary chiropractic: Module V – Integrated, Sittensen, Tyskland. (SVT 1/12)

v 41–42

14–17/10 -12. Kurs Certified canine rehabilitation programme (CCRP), part IV-V, Mallorca, Spanien. (SVT 16/11)

v 42

NY 18–20/10 -12. Southern European veterinarian conference (SEVC) arrangeras i Barcelona, Spanien av AVEPA och NAVC. Info: www.sevc.info

Ny adress? Ny e-post? Ny arbetsgivare? Nytt namn?

Meddela oss på förbundskansliet om du flyttat, bytt arbete, bytt namn eller fått ny e-postadress. Ring eller skriv till Sveriges Veterinärförbund, Box 12 709, 112 94 Stockholm, tel: 08-545 558 20, fax: 545 558 39, e-post: office@svf.se.

SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND

FÖRBUNDSSTYRELSE

Ordförande	*Telefon*
TORSTEN JAKOBSSON	070-372 95 10
Vice ordförande	
ANDERS FORSLID	0413-55 32 20
PER JONSSON	0155-28 33 18
JK LARSSON	0171-15 31 91
KARIN LUNDBORG	0512-229 19
OLOF SKARMAN	070-747 47 64
LARS-ERIK STABERG	070-438 98 78
LOTTA TERNSTRÖM HOFVERBERG	073-151 22 50
MARJA TULLBERG	070-627 77 36

ANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – AVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon*
FREDRIKE RITTER	0768-23 35 88
Vice ordförande	
ELEONOR FREDLER	070-341 19 41
Sekreterare	
TONE LINDVÅG	070-260 90 10
Kassör	
SHWAN KAREEN	070-798 68 68
Ledamöter	
KAJSA GUSTAVSSON	070-980 09 65
LARS-GÖSTA LARSSON	070-851 98 42
MARIA LECLERCQ	076-770 62 62

FÖRETAGANDE VETERINÄRERS FÖRENING – FVF

STYRELSE

Ordförande	*Telefon*
JOHANNA HABBE	070-522 04 90
Sekreterare	
RITVA KROKFORS WRETEMARK	070-397 35 17
Kassör	
ANN-MARI KJELLGREN	0761-12 71 05
Ledamot	
ANDREAS SANDIN	0730-68 15 94
Suppleant	
SUSANNA HULTBERG	0524-233 75

I veterinärförbundet ingår förutom dessa funktioner ett antal råd, kommittéer och nämnder. Samtliga förtroendevalda förbundsmedlemmar listas på hemsidan www.svf.se

SVERIGES VETERINÄRMEDICINSKA SÄLLSKAP – SVS

KOLLEGIUM

Ordförande:
PER JONSSON

Vice ordförande:
TORKEL EKMAN

PATRICIA HEDENQVIST
HÅKAN LANDIN
LENA MALMGREN
OLLE RYDELL
ULRIKA WINDAHL

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN

Ordförande:
PATRICIA HEDENQVIST

Sekreterare
ANNA GRANLUND

HUSDJURSSEKTIONEN:

Ordförande
HÅKAN LANDIN

Sekreterare
YLVA PERSSON

HÄSTSEKTIONEN

Ordförande
LENA MALMGREN

Sekreterare
JAN SKIDELL

SEKTIONEN FÖR VETERINÄR FOLKHÄLSA

Ordförande
OLLE RYDELL

Sekreterare
ERIKA CHENAIS

SMÅDJURSSEKTIONEN

Ordförande
ULRIKA WINDAHL

Sekreterare
ANNE-LI LJUNGGREN

”Nu vet du vad det är som gäller”

Ill: Karin Åström Bengtsson

Distriktsveterinärerna i Skara har sedan länge vid lämpliga tillfällen svängt sig med uttrycket ”Man måste veta vad det är som gäller.” Detta syftar på en händelse som utspelade sig för några årtionden sedan. På stationen tjänstgjorde då en mycket korrekt och prydlig man. Han slutade sin yrkesbana som länsveterinär och finns för övrigt ännu ibland oss.

På den tiden var Skaradistriktet uppdelat i ”tårtbitar” och kollegerna ansvarade för ett stycke vardera. Man undervisade också efter bästa förmåga veterinärstudenter under terminstid. Dessa var i mycket skiftande grad ”miljötränade.” Kvacken var tidvis mycket krävande. Besöken var många, avstånden långa och vägarna dåliga. Den aktuella dagen var kollegan fullbokad och kanske något stressad.

Det måste också nämnas att det i hans distrikt inte fanns några restauranger, konditorier eller andra lunchställen. Så snart som det talades om studentundervisning framhöll han alltså att de dagar då de skulle åka med honom, måste de liksom han själv, ha matsäck med sig.

Av den följande händelseutvecklingen kan man sluta sig till att kommunikationen mellan veterinären och den kvinnliga kandidaten i kvackbilen inte var den bästa.

Vid halvettiden var akutresorna avklarade och kollegan svängde plötsligt in på en skogsväg för att i lugn och stillhet kunna avnjuta sina medhavda smörgåsar.

När han stannat motorn och dragit handbromsen fällde han ner ryggstödet på förarstolen. Han såg nämligen också fram emot att kunna ta en välförtjänt tupplur efter den frugala lunchen.

Sedan vände han sig mot studentskan och yttrade de nu klassiska orden ”Nu vet Du vad det är som gäller.” Studentskan var emellertid inte alls med på noterna och trodde att det var något helt annat än lunchsmörgåsar som åsyftades. För att undgå ett öde värre än döden öppnade hon därför bildörren på passagerarsidan och sprang för livet ut i skogen.

Det lär ha tagit kollegan en god stund att förklara sig och få tillbaka flickan in i bilen. Följande dag var stämningen uppsluppen bland studenterna och det dröjde inte länge innan alla visste vad som hänt.

Lars Brattberg
distriktsveterinär i Skara,
dock ej huvudperson i dramat ovan.

SVENSK VETERINÄRLEGITIMATION

Jordbruksverket har fr o m den 25 november t o m den 28 december 2011 utfärdat svensk veterinärlegitimation för nedanstående personer:

- Simon Andersson
- Lina Björnlund
- Jane Edvinsson
- Mona Hansers
- Elin Hansson
- Åsa Hinton
- Nikolaus Huber
- Anna Johansson
- Josefine Johansson
- Anthony John O'Sullivan
- Maria Sempere Verdu

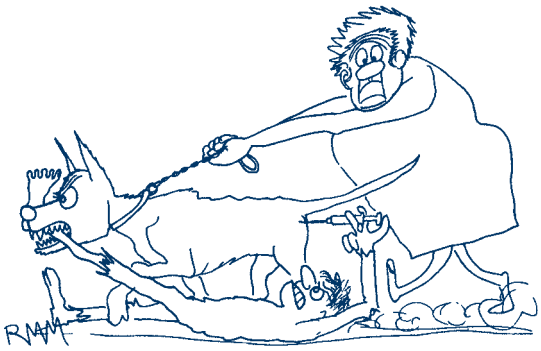

Wait! You forgot to sterilize his skin with alcohol!

SPECIALISTKOMPETENS

Med stöd av SJVFS 2009:83 har Jordbruksverket den 19 december 2011 utfärdat specialistkompetens i dermatologi för **Katarina Varjonen.**

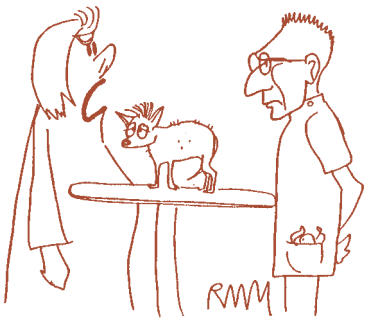

Generalized alopecia?? This is a Chinese Crested, Doctor Kendall, and I brought her in for a bath!

PERSONNOTISER

Födelsedagar i mars 2012

Den som inte önskar få sin bemärkelsedag publicerad i SVT måste meddela detta till förbundskansliet eller redaktionen senast två månader före bemärkelsedagen.

Birgitta Wolf, Ekerö, 80 år den 4/3
Margareta Ullberg, Lidköping, 60 år den 6/3
Karl-Arne Björsell, Fjärdhundra, 90 år den 8/3
Emad Horami, Brämhult, 50 år den 12/3
Karin Friström, Halmstad, 50 år den 15/3
Karin Ståhl, Ålberga, 50 år den 15/3
Anna Ebenhard, Alunda, 50 år den 17/3
Lars Björklund, Sparsör, 60 år den 18/3
Antti Rautalinko, Härnösand, 50 år den 18/3
Ruben Andersson, Karlshamn, 90 år den 21/3
Ulf Selander, Örebro, 75 år den 21/3
Elisabet Areskoug, Flen, 70 år den 26/3
Diana Viske, Karlsborg, 50 år den 26/3
Rudolf Lundberg, Borrby, 80 år den 27/3
Christina Nyström, Åled, 80 år den 27/3
Claes Rülcker, Bro, 80 år den 28/3
Sven Lundberg, Helsingborg, 60 år den 29/3
Lena Brange, Helsingborg, 50 år den 30/3
Maria Nyman, Säter, 50 år den 31/3

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Box 12 709
112 94 STOCKHOLM

BESÖKSADRESS: **Kungsholms Hamnplan 7**
TELEFON: 08-545 558 30
TELEFAX: 08-545 558 29
HEMSIDA: *www.svf.se*

REDAKTION:
JOHAN BECK-FRIIS
ansvarig utgivare & chefredaktör
TELEFON: 08-545 558 33
MOBIL: 070-717 73 25
E-POST: *johan.beck-friis@svf.se*

SUZANNE FREDRIKSSON
journalist
TELEFON: 08-545 558 32
E-POST: *suzanne.fredriksson@svf.se*

BRITA TRYBOM
redaktionssekreterare, annonser
TELEFON: 08-545 558 34
E-POST: *brita.trybom@svf.se*

LILL OCH KJELL EFVERGREN, EXPONERA
layout
TELEFON: 070-566 5661, 0734-28 26 80
E-POST: *info@exponera.net*

WIKSTRÖMS TRYCKERI AB, UPPSALA
tryckeri

ISSN 0346–2250

UTGIVNINGSPLAN 2012

Nr	Utgivning	Annonsstopp	Manusstopp
1	17 jan	20 dec	13 dec
2	7 feb	17 jan	10 jan
3	28 feb	7 feb	31 jan
4	20 mar	28 feb	21 feb
5	17 apr	20 mar	13 mar
6	8 maj	17 apr	10 apr
7	31 maj	8 maj	2 maj
8–9	27 jun	31 maj	22 maj
10	28 aug	7 aug	31 jul
11	18 sep	28 aug	21 aug
12	9 okt	18 sep	11 sep
13	30 okt	9 okt	2 okt
14	20 nov	30 okt	23 okt
15	11 dec	20 nov	13 nov

SVENSK VETERINÄRTIDNING
Prenumerationspris 2012
Sverige: 1 110 kronor + moms.*
Europa: 1 430 kronor + moms, i EU.
Utanför Europa: 1 610 kronor.
**Medlemmar i veterinärförbundet har 250 kronor i rabatt*

FACKPRESSUPPLAGA 2010 – 3 200 EX

FÖRBUNDSKANSLIET *se sidan 3*